

ОБЩИНА**ИВАНОВО**

www.ivanovo.bg

7088 с. Иваново, Област Русе, ул. "Олимпийска" 75
тел.: 08116/22-53, факс: 08116/28-70, e-mail: obshtina@ivanovo.bg

Изх. № 08-07-188/12.11 2021 г.

ДО
ОБЩНСКИ СЪВЕТ
ИВАНОВО

ОБЩНСКИ СЪВЕТ	
с. ИВАНОВО, обл. Русе	
Регистрационен индекс и дата	
529/12.11.2021.	
Член за	
изпълнение:	

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ГЕОРГИ МИЛАНОВ – Кмет на Община Иваново

ОТНОСНО: Приемане на Последваща оценка за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

В изпълнение на разпоредбите на Закона за регионалното развитие и Правилника за прилагането му, не по-късно от една година след изтичане на периода на действието му, Община Иваново следва да разработи и приеме Последваща оценка на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г.

Последващата оценка следва да включва оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите, оценка на общото въздействие, оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Последващата оценка е разработена в съответствие с нормативните изисквания и Методическите указания на МРРБ за подготовка на стратегически документи за регионално и местно развитие. При разработването ѝ са съобразени териториалните специфики на общината, предложени са мерки за насърчаване на териториалния потенциал на общината.

Предвид изложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2, във вр. с чл. 27, ал. 3 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), във вр. с чл. 34 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), предлагам Общински съвет Иваново да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

1. Приема Последваща оценка на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г.

2. Възлага на Кмета на Община Иваново осъществяването на всички дейности, необходими за правилното и законосъобразно изпълнение на решението.

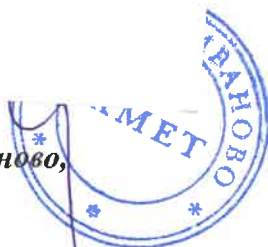
Приложение:

1. Последваща оценка на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г.

Вносител:

ГЕОРГИ МИЛАНОВ

*Кмет на Община Иваново,
Област Русе*

ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА ИВАНОВО 2014 – 2020

СЪГЛАСНО ДОГОВОР № Д – 253/29.07.2021 г.
МЕЖДУ ОБЩИНА ИВАНОВО, ОБЛАСТ РУСЕ И
АСОЦИАЦИЯ ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ РУСЕ

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД

15 Ноември, 2021 година

СЪДЪРЖАНИЕ

	стр.
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	5
Раздел 1. УВОДНА ЧАСТ	6
1.1. ОБЩА ХРАКТЕРИСТИКА НА ЗАДАЧАТА	6
1.2. СЪДЪРЖАНИЕ И АКТУАЛНОСТ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИ ОЦЕНКИ НА О П Р – ИВАНОВО 2014 - 2020	7
1.3. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА РАЗРАБОТКАТА	10
1.4. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА О П Р 2014 - 2020	12
Раздел 2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020	15
2.1. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г.	15
2.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ПРИОРИТЕТИТЕ В ОПР ИВАНОВО 2014 - 2020	16
2.3. ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ТО НА ОПР КЪМ КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2014 – 2020 Г.	48
Раздел 3. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г.	50
3.1. ТЕНДЕНЦИИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО В ПЕРИОДА НА ОПР 2014 - 2020	50
3.2. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г. ПО РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТА	55
3.3. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПР 2014 – 2020 ПО ИЗМЕНЕНИЕТО НА ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	57
Раздел 4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	61
4.1. ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА О П Р ИВАНОВО 2014 - 2020	62
4.2. ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ И ОРГАНИЗАЦИ- ОННИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 - 2020	64
Раздел 5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО	72
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	74
БЛАГОДАРНОСТИ	74
ЛИТЕРАТУРА	75
ПРИЛОЖЕНИЕ 1 – ТЕХНИЧЕСКО ЗАДАНИЕ ЗА РАЗРАБОТКАТА	76

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ И СЪКРАЩЕНИЯ

АД, МО, ПОП, ПО	Актуализиран документ на изпълнението (на общински план), Междинна оценка на плана, Предварителна оценка на плана, Последваща оценка
АЗ, АСП	Агенция по заетостта, Агенция за социално подпомагане (към МТСП)
БВП, ВЕИ	Брутен вътрешен продукт , Възобновяеми енергийни източници
В и К	Водоснабдяване и канализация
ДБТ, ДВ	Дирекция „Бюро по труда“, Държавен вестник
ДГС, ДЛС	Държавно горско стопанство, Държавно ловно стопанство
ДМА, ДСП	Дълготрайни материални активи, Домашен социален патронаж
ЕВРОСТАТ	Европейска статистическа служба
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК, ЕС, ЕИО	Европейска комисия, Европейски съюз, Европейска икономическа общност
ЕСФ, ЕСИФ	Европейски социален фонд, Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗГ, ЗЗ, ЗТ	Закон за горите, Защитена зона, Защитена територия
ЗМСМА	Закон за местно самоуправление и местната администрация
ЗООС, ЗРР	Закон за опазване на околната среда, Закон за регионалното развитие
ЗТСУ, ЗУТ	Закон за териториално и селищно устройство, Закон за устройство на територията
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МКВПМС	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС
МСП, МИГ	Малки и средни предприятия, Местна инициативна група
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МУ	Методически указания за разработване стратегически документи на МРРБ
НПО, НПРР	Неправителствена организация, Национален план за регионално развитие
НСИ, НСРР	Национален статистически институт, Национална стратегия регионално развитие
НССЗ	Национална служба за съвети в земеделието (офис Русе)
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ОВОС	Оценка за въздействието върху околната среда
ОДЗ, ОСЗ	Областна дирекция „Земеделие“ , Общинска служба „Земеделие“
ОП, ОПР, ОС	Оперативна програма, Общински план за развитие, Общински съвет

ОИЦ	Областен информационен център - Русе
ОСР, ОСтР	Областен съвет за развитие, Областна стратегия за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж”
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
ППЗРР	Правилник за приложение на закона за регионалното развитие
ПРОПР	Програма за реализация на общинския план за развитие
П Р С Р	Програма за развитие на селските райони
ПУДООС	Предприятие за управление дейности по опазване на околната среда
ПТНС	Програма за транснационално сътрудничество („Дунав“)
ПУ, ПЧП	План за управление, Публично-частно партньорство
РИОСВ	Регионална инспекция за околна среда и води
РПР, РСР	Регионален план за развитие, Регионален съвет за развитие
СП, СЦР	Стратегически приоритети, Северен централен (планов) район
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТСБ, ТСУ	Териториално статистическо бюро, Териториално и селищно устройство
SWOT-анализ	Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи
STEP- анализ	Анализ на социалните, технологически, икономически и политически фактори
УДО, УО	Управление на дейностите с отпадъци, Управляващ орган (на програма)

ВЪВЕДЕНИЕ

Последващата оценка (ПО) на Общинския план за развитие на община Иваново за периода 2014 – 2020 г. (ОПР Иваново 2014-2020) е разработена съгласно Договор No Д – 253/29.07.2021 г. Този стратегически документ е съобразен с чл. 34 от Закона за регионалното развитие, Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР) и Методическите указания на МРРБ за подготовка на стратегически документи за регионално и местно развитие.

Последващата оценка на ОПР е заключителен етап от цикъла за планиране и оценка на местното развитие в България. Този цикъл включва триада от стратегически документи за развитие на общините, съставена от самия **ОПР за програмния период** (който е база за оценка на развитието), **Междинна оценка на ОПР**, включваща или следвана непосредствено от **Актуализиран документ** за изпълнението на ОПР, и **Последваща оценка** за изпълнението на ОПР за времето до края на програмния период.

Съгласно Методическите указания на МРРБ, Последващата оценка за изпълнението на ОПР Иваново за програмния период 2014 – 2020 г. се състои от:

Раздел I. Уводна част: Обща характеристика на задачата; Съдържание и актуалност на препоръките от предишни оценки на ОПР; Структура и съдържание на разработката; Методология на последваща оценка на ОПР Иваново 2014 – 2020 г.;

Раздел II. Оценка за степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите в периода 2014 – 2020 г.: Видове индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР; Оценка за степента на постигане на целите по приоритети; Оценка на устойчивостта на резултатите от изпълнение на ОПР към края на програмния период.

Раздел III. Оценка на общото въздействие от изпълнението на ОПР Иваново 2014 – 2020 г.: Тенденции в социално-икономическото развитие на Община Иваново в периода 2014 – 2020 г.; Оценка на общото въздействие от изпълнението на ОПР по резултати от анкета; Оценка на въздействието върху специфичните цели на ОПР по индикаторите за въздействие.

Раздел IV. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси: Ефективност на изпълнението на специфичните цели и приоритети на ОПР Иваново 2014-2020; Ефикасност на използваните финансови и организационни ресурси за изпълнението на ОПР Иваново 2014-2020 г.

Част V. Основни изводи и препоръки за провеждането на политиката за регионално развитие на Община Иваново.

В заключението на Последващата оценка се посочва творческото участие на експертите, изпълнили разработката и се изкават благодарности на сътрудници от Общинска администрация – Иваново за съдействието по осигуряване на необходимата информация. Формулира се също окончателна оценка за изпълнението на ОПР от страна на Ръководството и служителите на Общинска администрация – Иваново.

Раздел I. УВОДНА ЧАСТ

1.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЗАДАЧАТА

Последващата оценка (ПО) на Общинския план за развитие на община Иваново за периода 2014 – 2020 г. (ОПР Иваново 2014-2020) е разработена съгласно Договор No Д – 253/29.07.2021 г. Този стратегически документ е съобразен с чл. 34 от Закона за регионалното развитие, Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР) и Методическите указания на МРРБ за подготовка на стратегически документи за регионално и местно развитие.

Последващата оценка на ОПР е заключителен етап от цикъла за планиране и оценка на местното развитие в България. Този цикъл включва триада от стратегически документи за развитие на общините, съставена от самия **ОПР за програмния период** (който е база за оценка на развитието), **Междинна оценка на ОПР**, включваща или следвана непосредствено от **Актуализиран документ** за изпълнението на ОПР, и **Последваща оценка** за изпълнението на ОПР за времето до края на програмния период.

Съгласно ППЗРР и методическите указания на МРРБ, **общинските планове за развитие** представляват **средносрочни рамкови документи**, определящи целите и приоритетите на регионалната политика за съответната община. Разглежданият ОПР на община Иваново е разработен и приет през 2014 г. на основание разпоредбите на **ЗРР и методическите указания на МРРБ**, а настоящата последващата оценка се изготвя в съответствие с разпоредбите на същите нормативни актове.

През м. Март 2020 г. в ЗРР са направени промени, свързани с цялостната система от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие за следващия планов период 2021-2027 г. Тези промени обаче не засягат обхвата на ОПР на общините за периода 2014-2020, както и регламентираната необходимост от изготвяне на последваща оценка на ОПР по съществуващата до 2020 г. процедура.

Съгласно действащото при изготвянето на документа законодателство, ОПР се разработват **в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие (ОбСР)** за съответния програмен период. Следствие на това, ОПР определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие и концепцията за пространствено развитие на общината, реализирана чрез общите устройствени планове.

ОПР - Иваново за периода 2014 – 2020 г. е разработен в рамките на проект по ОП „Административен капацитет“, съгласно Договор No 13-13-180 от 08.11.2013. Планът е утвърден от Общинския съвет през м. Юли 2014 г. и съдържа следните „типични“ раздели:

- I. Въведение;
- II. Анализ на икономическото и социалното развитие на Община Иваново;
- III. Цели и приоритети за развитие на Община Иваново за 2014-2020 г.;
- IV. Индикатори за наблюдение и оценка на общинския план за развитие;
- V. Индикативна финансова таблица за ресурсите за реализация на плана;
- VI. Действия по наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР;
- VII. Действия за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- VIII. Програма за реализация на ОПР – Иваново 2014 – 2020 г.

Въпреки че към ОПР Иваново 2014 – 2020 г. няма включена предварителна оценка на плана (ПОП), анализът на съдържанието му дават основание да се посочат и дефинират няколко ключови приоритетни области, върху които да се фокусира развитието на община Иваново за периода, както следва:

- ✓ да се концентрират усилията върху развитие на туризма в община Иваново;
- ✓ да се промотират и подкрепят инициативи за привличане на инвестиции за развитие на отрасъл за преработване на земеделска продукция;
- ✓ да се развият инициативи за повишаване на професионалната квалификация на човешките ресурси в общинската икономика, администрация и услуги;
- ✓ да се осигури устойчивото развитие на пътната и селищна инфраструктура, на водоснабдителните мрежи и съоръженията за качество на живот.

В съответствие с регионалната политика за сближаване на ЕС, акцентът в ОПР Иваново 2014-2020 г. се поставя върху т. нар. **принцип на „четирите К”**, а именно: **концентрация, координация, коопериране и кохезия**. Това се постига чрез спазването на основни общи принципи, в рамките на които е разработен плана за развитие на община Иваново, а именно:

✓ ОПР е фокусиран върху ограничен брой цели и приоритетни области на интервенции, с оглед **концентрацията** на ресурс за пълноценното използване на силните страни и потенциалите на общината, ограничаване на слабите страни и неутрализиране на заплахите за нейното развитие. Едновременно с това, ОПР гарантира **концентрацията** по тези приоритети на ресурси от различно естество (финансови, административни, организационни и др.) и с различен източник (кохезионна политика на ЕС, национални програми, общински бюджет, частни инвестиции и др.);

✓ Планът за развитие на Община Иваново се стреми да осигури едновременно **координация** на политиките между отделните населени места в общината и вътрешна за цялата община **координация** между важните за развитието икономически сектори; Поставя се и акцент върху **кооперирането** едновременно на община Иваново с други общини и между общината и частния и неправителствения сектор при реализацията на заложените в плана проекти за развитие;

✓ ОПР е разработен с основната цел да се постигне териториално, социално и икономическо сближаване, както между отделните територии и селища в общината, така и със съседни и други съставни общини в област Русе и може да бъде предпоставка за **сближаването** на областта, като цяло и с други териториални единици на общинско ниво в България и ЕС.

1.2. СЪДЪРЖАНИЕ И АКТУАЛНОСТ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДИШНИТЕ ОЦЕНКИ НА ОПР – ИВАНОВО 2014 – 2020

Нормативната база за регионално развитие на местно равнище предписва ОПР да се оценяват чрез триада от стратегически документи за оценка:

- предварителна оценка на ОПР, която се изпълнява в края на разработването на ОПР и според изискванията е дело на независим от ОПР изпълнител;
- междинна оценка (МО) на ОПР, която трябва да се изготви към средата на програмния период от външен консултант, който не е участвал в разработването на ОПР. Много често тази оценка се допълва от Актуализиран документ (АД) за

изпълнение на ОПР до края на програмния период;

- последваща оценка на ОПР, която се разработва в края на годината след края на програмния период.

За съжаление, ПОП не е изготвяна. Този недостатък е компенсиран в значителна степен чрез разработването на обстойна МО на ОПР в края на 2017 г. и на съдържателен АД в началото на 2018 г. за изпълнението на плана до края на 2020 г. И двата документа са разработени от Асоциация за регионално развитие на Област Русе (АРР-Русе) - изпълнител по договора за настоящата поръчка.

❖ МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА О П Р ОТ М. ДЕКЕМВРИ 2017 Г.

Междинната оценка на ОПР 2014 – 2020 г. от м. Декември 2017 г. е одобрена с решение на Общински съвет - Иваново от Протокол № 32/21.12.2017 г. Нейна **специфична особеност** е направеният паралел със стратегическите цели и приоритети на действащите за периода Областна стратегия за развитие на Област Русе 2014 – 2020 г. и Регионалният план за развитие на Северен централен район от ниво NUTS 2 за периода 2014 – 2020 г.

При изготвянето на МО на ОПР 2014-2020 г. е установено, че е **налице пълно съответствие** между формулираните цели, приоритети и мерки в ОПР – Иваново 2014 – 2020 г. и стратегическите цели и приоритети на областно равнище, както следва:

1. ОПР има четири стратегически цели, чиито формулировки до голяма степен по дух и съдържание - съответстват на приоритетите и целите в Областната стратегия за развитие на Област Русе 2014 – 2020 г.

2. Приоритетите и мерките на ОПР Иваново 2014–2020 г. са в съответствие и кореспондират много добре с областната стратегия за развитие на Област Русе. В ОПР има включен широк набор от мерки за подобряване на бизнес средата за подкрепа на бизнеса и предприемачеството. Ударението е да **се подкрепи балансираното развитие на бизнеса**, вкл. и чрез развитие на местни туристически дейности и алтернативно земеделие за осигуряване на по-висока добавена стойност и допълнителна заетост в Община Иваново.

3. Тъй като Областната стратегия за област Русе се съгласува по стратегически цели и приоритети с Регионалния план за развитие (РПР) на Северен централен район (СЦР), аргументирано е прието, че целите и приоритетите на ОПР- Иваново също са в съответствие с плана за развитие на Северен централен район.

В резултат от проведената в края на 2017 г. МО е установено, че въпреки сравнително успешното изпълнение на ОПР за три пълни години от програмния период 2014 – 2020 год., в тази оценка са изведени и конкретни препоръки за допълване и развитие на плана, които са реализирани в **Актуализирания документ** за изпълнение 2018 – 2020 г., както следва:

1. Да се анализира и прередактира съдържанието на индикаторите за резултат за марките по приоритети, да отпаднат отделни индикатори, които не се отчитат на общинско ниво, да се включат индикатори за влиянието на подкрепата от общината върху параметрите на развитие за бизнеса – обем на инвестициите в бизнеса, приходи от продажби и други.

2. Актуализацията на ОПР, да има тактически характер, като се запазват основните линии на стратегията за развитие на Община Иваново до края на програмния период. Не се

налагат структурна промяна в стратегическите цели, приоритети и специфични цели за развитие на Общината до края на програмния период.

3. ОПР да се актуализира със запазване на **трите основни приоритета** за устойчиво балансирано развитие на селските райони - **материален капитал** (земеделие и индустрия), **социален капитал**, **вкл. администрацията** (човешки ресурси, социални и административни институции) и **качество на живот** (инфраструктура и опазване на околната среда). Има необходимост от **неземеделски преработващи предприятия и мощности**, съпътстващи традиционното земеделско производство, което би способствало и за по-нататъшно намаляване на безработицата в Общината.

❖ **АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ НА О П Р ОТ М. ФЕВРУАРИ 2018 Г.**

Актуализираният документ (АД) на ОПР Иваново 2014-2020 г. е утвърден с решение **№ 378 по Протокол № 26/03.04.2018 г.** на ОбС – Иваново. Той се базира непосредствено и надгражда до голяма степен посочените по-горе конкретни препоръки от МО. Характерни и важни като основа за последващата оценка са двете групи резултати в АД, както следва:

1. **Актуализирана програма от проекти**, които са свързани с измененията в специфичните цели, приоритетите и стратегическата цел на развитие от МО. Програмата за реализация позволява проектите да могат да бъдат проследявани за всяка от годините на оставащия отрязък от програмния период 2018 – 2020 г. Списъкът на проектите в рамките на всяка мярка е индикативен, както по описание (съдържание), така и като финансова конкретизация. Това позволява към мерките от Програмата за реализация да се добавят при необходимост нови индикативни проекти, които биха били необходими за устойчивото балансирано развитие на територията на Община Иваново и на общностите в нея до края на програмния период 2014 – 2020 г.

Очакваните резултати от изпълнението на индикативните проекти съответстват на заложените специфични цели в актуализирания ОПР. Формулировките на проектите и обвързването им с изпълнители и времеви период съгласно т.нар. S M A R T изисквания за управление на програми и проекти позволяват изпълнението на всеки проект да бъде планирано своевременно и оценявано съгласно предписанията на Методическите указания на МРРБ и конкретната практика в общинската администрация.

Актуализираната програма от проекти ще бъде основа на процеса за оценка на изпълнението на проектите и (по-нататък) за съставяне на окончателна таблица за оценка на индикаторите за оценка и наблюдение на плана, представени по-долу.

2. Комплекс от два вида индикатори за оценка на ОПР – **индикатори за резултат и индикатори за въздействие**.

ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ: Индикаторите за резултат на Актуализирания документ на ОПР – Иваново се базират в общи линии на първоначалния ОПР – 2014, но са прецизирани и допълнени съобразно препоръките на Доклада за междинна оценка от Декември 2017 год. Спазвани са и посочените SMART изисквания към техните формулировки.

Матрицата на индикаторите за резултат в Актуализирания ОПР от 2017 г. се следва релация „Отгоре – Надолу“ на „**Приоритети, цели, мерки и индикатори т.е.**

Приоритет > Специфична цел > Описание на индикатора и надолу

Източник на информация > Базова и Целева стойност (2020 г.) на индикатора.

Чрез изпълнението на: планираните в таблицата за Актуализираната програма мерки, оценявано по посочените индикатори за резултат чрез измерители на индикатора по информация от изпълнителя с конкретна честота при реална базова стойност към момента на оценка и целева планирана за 2020/2021 год. стойност **СЕ ПРЕДПОЛАГА ПОСТИГАНЕТО НА ВЪЗДЕЙСТВИЯ В РАМКИТЕ НА ТРИТЕ ПРИОРИТЕТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО.**

ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ: За постигането на специфичните цели е предложена система от индикатори за въздействие, като са анализирани и отчетени изводите за приложимостта на отделните индикатори за въздействие от първоначалния план за развитие от 2014 год. По този начин се цели да се постигне **равномерност на въздействие** по всеки от долните приоритети и специфични цели, както следва:

Приоритет 1: „ПОДОБРЯВАНЕ НА БАЗИСНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО“ .

Въздействия за постигането на специфичните цели:

- 1.1. Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура;
- 1.2. Подобряване и развитие на урбанизираната и околната среда;
- 1.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги.

Приоритет 2: „ПОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДАТА ЗА БИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА АЛТЕРНАТИВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЕТОСТ И ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ“

Въздействия за постигането на специфичните цели:

- 2.1. Подобряване бизнес средата и повишаване на инвестиционния интерес;
- 2.2. Иновативни дейности за повишаване добавената стойност и заетостта;
- 2.3. Поощряване и подпомагане на развитието на туризма.

Приоритет 3: ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ И НА КУЛТУРАТА

Въздействия за постигането на специфичните цели чрез мерки и проекти:

- 3.1. Подобряване на административния капацитет и материалната база;
- 3.2. Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и здравеопазването;
- 3.3. Подкрепа на читалищата като местни центрове за развитие на културата.

Съгласно препоръките в междинната оценка от м. Декември 2017 год., индикаторите за въздействие осигуряват **равномерно покритие** на специфичните цели. Особено внимание е отделено на индикаторите за специфичните цели за Приоритет (2) „Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавяне на стойност“, с което може да се повиши мотивацията на общностите за балансирано икономическо развитие на територията на Община Иваново.

1.3. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА РАЗРАБОТКАТА

Регламентираното от ЗРР, ППЗРР и методическите указания на МРРБ съдържание на последващата оценка (ПО) на ОПР Иваново 2014-2020 трябва да включва:

- **ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.:** въз основа на критичен анализ на

резултатите от изпълнените проекти и мерки на територията на Община Иваново през периода 2014 – 2020 г. да се обобщи с изводи и препоръки какви са постиженията, придобитите ползи (резултати) от предприетите действия и получените ефекти (въздействия) от постигнатите цели, довели до промяна в средата и условията на живот на местната общност в Община Иваново. Този първи компонент на ПО се базира на детайлен преглед на изпълнените проекти, инициативи и мерки, имащи отношение към реализацията на ОПР 2014 – 2020 г., които са били изпълнени или са в процес на реализация към периода на ПО. Важното тук е да се **маркира**, към кои приоритети и цели на плана са изпълнените проекти и мерки. **Подчертават се неизпълнените проекти и/или мерки, както и причините (обективни или субективни) за това.**

- **ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ:** Този компонент се осъществява чрез сравнителен анализ спрямо макросредата на общата социално-икономическа ситуация в Община Иваново към периода на изготвяне на ПО и по-специално: на общите характеристики на икономиката и земеделието, туризма, дейностите по опазване на околната среда, социалния капитал, административния капацитет и услугите и др., като се използват общи статистически показатели и данни от собствени проучвания сред общността. Допълнителна възможност за оценка е анализът на констатираните проблеми и на потенциалите за бъдещо развитие на Община Иваново, включително и чрез използването на специално разработена за целта анкетна карта за оценка на постигането на целите и приоритетите в ОПР. Съставя се обобщена финансова оценка за изпълнението на ОПР и се анализира сравнението между действителните и целевите стойности на индикаторите от ОПР.
- **ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.** Тук се акцентува върху сравнението между постигнатите резултати и използваните финансови инструменти като: средства от програми на ЕС, националния бюджет, общински средства и принос на бизнеса. Специфична тук е оценката за организацията и координацията на работата на общинската администрация в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОПР Иваново 2014 – 2020 г., вкл. и за прилагане на принципа на партньорство и публичност при изпълнение на ОПР. Важно тук е да се представи обзор за предприетите действия по оценка на изпълнението и наблюдението на ОПР, което се счита като предпоставка за ефикасност и ефективност на управлението.
- **ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО РАЗВИТИЕ.** Тук се оценява, как постигнатите резултати са въздействали върху социално-икономическото развитие на община Иваново в периода 2014 – 2020 г. Констатираните изводи **трябва да „следват“ трите основни теми в ПО** – изпълнени проекти и инициативи; оценени индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на ОПР. Въз основа на изводите се формират препоръки за необходимите мерки за подобряване на организацията и дейността на общинската администрация, както и за прилагане на принципа на партньорство и публичност в местната общност.

1.4. МЕТОДОЛОГИЯ НА ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА ОПР 2014-2020

Методологията на последващата оценка (ПО) на ОПР Иваново 2014 – 2020 г. е разработена според изискванията на ЗРР и методическите указания на МРРБ за разработване на стратегически документи за регионално и местно развитие, Насоките на ЕК за развитие на страните членки на ЕС за периода 2014 – 2020 г., на EVALSED – ръководство за оценка на социално-икономическото развитие в ЕС и др. по проблема.¹ Методологията на ПО отчита и конкретното **техническо задание** за изготвяне на ОП, разработено от Община Иваново като възложител – **Приложение 1**.

Методологията на последваща оценка на ОПР Иваново 2014 – 2020 г. определя самата процедура като съвкупност от: **проблем (задача за изпълнение), цел, обект, предмет, задачи на изследването, съвкупност от инструменти за реализиране и накрая – основните изводи от оценката.**

ЦЕЛТА на ПО е чрез научен подход и методи да се обоснове адекватна оценка на постигнатите резултати за периода на изпълнение на ОПР и тази оценка да се използва при подготовката на ОПР за следващия програмен период. Самият ОПР е **обект**, а методологията и нейното изпълнение – **предметът на ПО**. Съществено изискване е ПО да бъде разработена в съответствие с нормативните изисквания за обхват и качество, регламентирани от ЗРР и Правилника за неговото прилагане.

ОБЕКТ на ПО е територията на Община Иваново и социалната общност, живееща на тази територия. Спецификата на обекта се определя в съдържанието на Общия устройствен план (ОУП) на Община Иваново, разработен през 2018 г.

ПРЕДМЕТ на ПО е оценяването на комплексното и многостранно развитие на Община Иваново, което е било постигнато в края на програмния период 2014-2020 г. чрез изпълнението на проекти, мерки и специфични цели, включени в Програмата за реализация на ОПР. Характерен фундамент на ПО са получените резултати от междинното оценяване на ОПР, включително разработения въз основа на МО Актуализиран документ за изпълнението. Докато МО обхваща социално-икономическото развитие като критерий за степента на изпълнение на ОПР, то ПО анализира и оценява пълния обхват на изпълнение на ОПР чрез развитие и натрупване от МО. В този смисъл, ПО разглежда преди всичко работата на специализираните администрации на общините.

ОТЧЕТЕН ПЕРИОД И ОГРАНИЧЕНИЯ НА ПО

Последващата оценка (ПО) на ОПР Иваново обхваща „теоретично“ периода 2014 – 2020 г., като на практика обект на разглеждане са и изпълнените проекти през 2021 г. Поради базовата ценност на резултатите от МО към края на 2017 г. и разработения в резултат от нея Актуализиран документ, последващата оценка в някои случаи коментира резултатите от МО. Поради негативното отражение на **Covid – 19** за регулярното и точно отчитане на някои индикатори, на практика е налице известно „дефазиране“ във времето към 2021 г. на обобщената картина за индикаторите за развитие на човешките ресурси.

Съдържанието на методологията за ПО на ОПР Иваново 2014-2020 г. може да се обобщи в следната последователност:

(1) Избор на логика на процедурата, съгласно указанията;

¹ / EVALSED – The resource for the evaluation of Socio-Economic Development, September 2013

- (2) Разработване на методика и методи на ПО;
- (3) Събиране, анализ и оценка на първични количествени и качествени данни;
- (4) Събиране на допълнителна информация от местни заинтересовани страни;
- (5) Обобщаване на резултати и формулиране на изводи и препоръки.

Детайлизираното съдържание на основните стъпки в процеса на изготвяне на ПО на ОПР е показано по-долу:

1. „Планиране“: Защо се извършва ПО на ОПР; съдържание на оценката; Организиране на оценката – график, необходими ресурси?

2. „Подготовка“: Кои са въпросите за ПО; каква е наличната информация; допълнително необходима информация?

Наличната информация за изготвяне на ПО включва базата данни на самата община, на регионално и национално равнище като: Годишни доклади и данни от Общината, протоколи от заседания, от срещи и обучения, от комисии за оценка на проекти в Общината и др.; Проучвания, проведени на територията на конкретната община; междинната оценка (МО) и актуализирания документ (АД) за изпълнението на ОПР; Бази от данни на национално ниво: на НСИ, Агенция по заетостта (АЗ) и Дирекция „Бюро по труда“ (ДБТ), на оперативни програми, на ПРСР и др.

Допълнително необходимата информация се осигурява чрез срещи с бенефициенти, представители на заинтересованите страни и администрацията на община Иваново.

3. „Структуриране“: Какъв подход и методи да се използват в ПО?

4. „Провеждане“: Източници и начин за придобиване на информацията; как да се анализира информацията; Как да се анализират резултатите и формулират изводите?

5. „Докладване“: Формат и честота на комуникация на ПО с администрацията; Как да се използват ефективно резултатите от оценката?

За да може да се изрази количествено степента за постигане на целите, по примера на разработената през 2017 г. МО на ОПР Иваново 2014-2020 г., тук е приложена **тристепенна скала за оценяване на степента на:**

- напредъка в постигане от ОПР на заложения обхват от дейности и мерки;
- напредъка в постигане от ОПР на заложените целеви стойности на основните индикатори за изпълнение, които определят постигането на целите в плана.

За целта е формулиран индекс на постигането на целите на ОПР 2014 – 2020 г., който изразява числено степента на постигане на заложеното изменение на ключови индикатори за целите. Подбраните скали и категории на индекса са показана в **Табл. 1.1.**

Таблица 1.1

Скала за оценка на степента на изпълнение на мерките в плана за развитие

<i>Ниво на индикатора спрямо целевата стойност в плана, (%)</i>	<i>Степен на изпълнение на мярката</i>
От 0 до 30	Ниска
От 31 до 75	Средна
От 76 до 100 и повече %	Висока

Конкретните стойности на индекса са пресмятани чрез сравняване на действителната стойност на ключовия (базовия) индикатор в края на програмния период с целевата (граничната) стойност, заложена в Актуализирания документ на изпълнението на ОПР Иваново от м. Февруари 2018. Ако няма достатъчно индикатори за оценка на мярката, изпълнението се оценява субективно чрез консултиране с поне трима експерта от предметната област. Степента на измеримост (количествена и качествена характеристика) на индикаторите определя обективността на самата оценка.

Таблица 1.2

ФРАГМЕНТ ОТ ПРИМЕРНА ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА О П Р
(Според изпълнението на мерките по специфични цели съгласно индикаторите)

Приоритет 1. Интелигентен растеж и икономическо развитие - <i>по приоритета са били заложени най-много специфични цели – 8 (осем) броя.</i>	
Специфични цели	Степен на изпълнение на мерките
Цели 1, 3 и 8	Според индикаторите: ниска и средна
Цели 2, 6 и 7	Според индикаторите: средна и висока
Цели 4 и 5	Според индикаторите: без изпълнение (нулева)
Приоритет 2. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал – <i>по приоритета са били заложени 5 (пет) цели</i>	
Специфични цели	Степен на изпълнение на мерките
Цели 1, 4 и 5	Според индикаторите: висока и средна
Цели 2 и 3	Според индикаторите: ниска
Няма такива цели	Според индикаторите: без изпълнение (нулева)

След анализ на картината за всяка от специфичните цели и сравнение с **Таблица 1.1** може да се състави комплексна таблица за последваща оценка на изпълнението по всички приоритети на ОПР, подобна на примерната **Таблица 1.2** по-горе. Възможно е също, ако са пресметнати конкретни относителни степени за изпълнение на индикаторите за мерките, да се пресметнат и средноаритметичните стойности на изпълнението на специфичните цели в проценти. На тази основа и съобразно опита от изпълнени преди това оценки на конкретни общини се определя **КОИ МЕРКИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ следва да бъдат актуализирани в ОПР за следващия програмен период.**

Раздел II. ОЦЕНКА ЗА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020

2.1. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА

Съгласно методическите указания (МУ – МРРБ), системата от индикатори (показатели) за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР е основен инструмент за обективна оценка на степента на изпълнение на целите, приоритетите и мерките в ОПР. Формулировката на всеки от използваните индикатори трябва да отговаря на т. нар. **SMART** изисквания, т.е. „да бъде конкретна; измерима (оценима); постижима по принцип, (съобразно същността); реалистична (да е в компетенциите на отговорника за изпълнение) и обвързана с времето.²

При разработването на ОПР и техни оценки, се използват два вида индикатори – **индикатори за резултат и индикатори за въздействие.**

Чрез **индикаторите за резултат** се оценява успехът (постигането на фактически резултат) на **планиран приоритет, специфична цел, мярка или отделен проект.** Тези индикатори измерват междинните резултати в сравнение с първоначалните количествено поставени цели и се прилагат на всеки етап от изпълнението на плана за развитие, т.е. имат **конкретен тактически характер.** Резултатът от оценката е ясен (видим) като продукт от извършваните дейности по изпълнение на заложените мерки, т.е. **индикаторите за резултат са показател за ефективността и ефикасността** от изпълнение на проектите в рамките на всяка от мерките по цели и приоритети.

Чрез **индикаторите за въздействие** се оценяват последиците от изпълнението на плана извън непосредствените резултати напред във времето (т.е. при достигането или недостигането на целите в плана), но все пак са пряко свързани с реализираните мерки. Чрез индикаторите за въздействие се оценява изпълнението на целите за развитие на целевите групи и местната общност, които наблюдават и оценяват изпълнението на приоритетите и специфичните цели за развитието на общината. По този начин чрез тях се оценяват и стратегическите цели общо за общината, както и могат да се използват за оценка на постигане на целите на йерархични нива, разположени по-високо – регион, страната като цяло и т.н. Индикаторите за въздействие се измерват в течение на определен период след приключване на проектите по отделните мерки, поради което имат **обобщаващ характер.**

Системата от обективно проверими/измерими индикатори в Последващата оценка (ПО) на ОПР-Иваново 2014 - 2020 се състои от ТРИ ГРУПИ индикатори. **В първата група са включени индикаторите за оценка на мерките в Програмата за реализация на ОПР,** които имат преди всичко физически (натурален) характер. Чрез тях се измерва количествено постигнатия резултат от дейността (проекта).

Матрицата на индикаторите от ПЪРВА ГРУПА в ПО на ОПР – Иваново се обуславя от връзката **приоритети, специфични цели и мерки, с релация „Отгоре – Надолу“**, т.е.:

Приоритет > Специфична цел > Описание на мярката (индикатора) и по хоризонтала

² / Найденов, Н., Управление на проекти, Русенски университет, 2005, 2011, 2014.

Измерител > Целева стойност (2020 год.) > Достигната стойност > Изпълнение.

Формулировките на индикаторите са: **конкретни** (засягат дейности, организации, и т.н.); **измерими** (брой, относителен дял в %, стойност – хил. лв., декари и др.); **постижими и реалистични** (ясни като действие от страна на Община Иваново); **обозрими (обвързани) с времето** (целева стойност в края на програмния период 2020 г. и достигната стойност). Характерна особеност на системата от индикатори е, че те се използват за оценка не само на резултатите от мерките на ОПР, но и **на специфичните цели на развитието по ОПРЕДЕЛЕН БРОЙ ИНДИКАТОРИ** от ВТОРА ГРУПА, които имат обобщаващ характер – таблица 3.10 в Раздел 3. Това са **индикатори за въздействие**, които по принцип се използват за оценка на постигането на стратегическите цели и приоритети към края на програмния период. Оценката на тези индикатори с успех е използвана за последващата оценка на ОПР. Подобен подход позволява да се оцени **ефикасността и ефективността на избраната стратегия и политика за интегрирано местно развитие** съвместно с оценката за изпълнение на ОПР.

2.2. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ПРИОРИТЕТИТЕ В ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020

В следващите подраздели на ПО е извършено обобщение, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация изпълнението на общинския план за развитие за целия програмен период 2014 – 2020 г. Тази оценка е естествено продължение на резултатите от междинната оценка в края на 2017 г., като в резултат е постигнато надграждане както в резултатите, така и в обобщените оценки на постигнатото изпълнение на целия период на изпълнение на ОПР. На тази основа са получени изложените по-долу резултати от последващата оценка за целия програмен период 2014 – 2020 г. Извършен е задълбочен анализ за изпълнението на **МЕРКИТЕ, СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИТЕ**, както и доколко ОПР съответства на оценката на тенденциите в околната среда и капацитета за организация и координация на изпълнението на плана. Формулирани са адекватни изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнението на ОПР и за (евентуалното) актуализиране на документа новия програмен период 2021 – 2027.

В табличен вид е представена обобщена информация относно резултатите от изпълнението на плана от началото на 2014 година до края на 2020 година, за който период са налични отчетни данни. За изпълнението на заложените в ОПР – Иваново мерки се дава количествена характеристика посредством приетите на „въоръжение“ индикатори, а там, където е невъзможно - качествена оценка на изпълнението.

2.2.1. ПРИОРИТЕТ 1: „ПОДОБРЯВАНЕ БАЗИСНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО“

В рамките на **Приоритет 1** на ОПР Иваново 2014 - 2020 са формулирани три специфични цели (Сп Ц) – 1.1 , 1.2 и 1.3.

Сп Ц 1.1: „ПОДДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА МЕСТНАТА ПЪТНА И УЛИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА“. Планирани са били **6 броя мерки** (групи проекти), с общо **16 броя** дейности (проекти). При междинната оценка и актуализирания документ през 2017/2018 г. са обновени индикаторите за изпълнение както на тази, така и на други специфични цели. За МО е отчетено частично изпълнение по **18 проекта** като: подготовка

на технически проекти, необходими при кандидатстване за финансиране на проекта; проведени строителни и/или ремонтни работи по подобряването на местната пътна и улична инфраструктура. За **6 дейности** (проекти) не е било **започнато изпълнение**, а за една не е могло да се направи оценка, защото се дублира с друга подобна дейност.

За **СпЦ 1.1** са определени 8 броя индикатори за резултат (Таблица 2.2). За всеки от индикаторите са подбрани параметрите за оценка – базова стойност съгласно ОПР от 2014 г. или съгласно Актуализирания документ и целевата стойност за края на изпълнение на Общинския план за развитие.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1.

• Мярка 1.1.1. Ремонт и рехабилитация на общински пътища

Обект на тази мярка са общински пътища за връзка с областния център (един проект), три вътрешно-общински пътища и три пътя със съседните общини Две могили и Опака. Изпълнението започва в края на 2014 г. чрез проект „Рехабилитация на общински път RSE101 с. Щръклево – с. Красен“, завършен през 2015 г. с дължина 5,5 км. на стойност 3 569 410 лв. с ДДС по ПРСР. Също през 2015 г. е ремонтиран текущо път RSE 2104/ III-202, Щръклево – Кацелово (Нисово- Сваленик) TGV 1100 – с дължина 13 км. на стойност 392 932 лв. с ДДС от държавния бюджет. През 2014 – 2015 г. е изпълнен и текущ ремонт на Път RSE 3122/ II – 52 от с. Мечка до с. Тръстеник с дължина 6,9 км. (стойност 311 900 лв. с ДДС от бюджета) и Път RSE 3113/ II 52 от с. Пиргово до с.о. „Пристанище“ в с. Пиргово с дължина 2,0 км. на стойност 296 305 лв. с ДДС от бюджета.

През 2016 г. е изпълнен „Ремонт на път TGV1100/III-202, Горско Абланово-Опака/Крепча-Гърчиново-граница община (Опака-Иваново) - Сваленик-граница община (Иваново-Ветово)-I-2/ с дължина 5,55 км., път RSE 3111/RSE 1110, Иваново - Червен/ - Табачка с дължина 4,46 км. с дължина на ремонта 2,9 км. Общата дължина на ремонтираните участъци е 12,92 км., а стойността е 400 000 лв. с ДДС от бюджета.

През 2017 г. са завършени няколко ремонта, започнати през 2016 г.: Път TGV1100/III-202, Горско Абланово-Опака/Крепча-Гърчиново-граница община (Опака-Иваново)-Сваленик-граница община (Иваново-Ветово) -I-2/ от км. и път RSE 3111/RSE 1110, дължина на пътя 6,5 км., с обща дължина на ремонтираните участъци 1,61 км на стойност 327 444 лв. от бюджета; както и ремонти Иваново - Червен/ - Табачка от км.0+000 до км.4+462 (4,46 км.) и път RSE 3106/III-501, Русе-Иваново/-Божичен от км. 0+000 до км. 1+412 (1,412 км.) и от км.0+000 до км. 1+528 (1,528 км.) и текущ ремонт на улична мрежа с. Тръстеник, с.Божичен и с. Кошов, по Договор Д-8 от 24.01.2017 г. с дължина 1,61 км. и стойност от бюджета 435 561 лв. с ДДС.

Общо за отчетния период 2014 – 2020 г. са рехабилитирани и ремонтирани 56,41 км общински пътища, т.е. 64,32 % спрямо планираните през 2014 г. 87,7 км. Това изпълнение вероятно ще се увеличи значително след приключване през 2022 г. на договорени до края на 2020 г. строително-пътни проекти. Това се доказва от справка за бъдещо финансиране на капиталовите разходи 2021 и 2022 г., където са заложили средства за проектите, но няма данни за планираната дължина на ремонтираната общинска пътна мрежа и/или на ремонтирана и рехабилитирана улична мрежа. Общо, **Мярка 1.1.1 може да се оцени условно като изпълнена на високо равнище.**

- **Мярка 1.1.2. Поддържане на съпътстващи елементи на пътната мрежа**

Изпълнението на мярка 1.1.2 включва два проекта от 2014 – 2015 г. за изграждане на бетонов канал в с. Щръклево с дължина 15 лин. метра и стойност 22 480 лв. от бюджета. През 2016 г. е изградена пешеходна пасарелка над канал в с. Мечка на стойност 11 850 лв. с ДДС лв. от бюджета. До МО на ОПР през 2017 г. са отчетени общо 20 км. изпълнение при планирани – 35 км. Не е изпълнен проект за сигнализационна мрежа за безопасно преминаване на автомобили през ж.п прелеза на км. 30 + 640 между кв. Долапите и с. Иваново. Следователно, мярката може да се отчете като изпълнена на средно до добро равнище.

- **Мярка 1.1.3. Ремонт и рехабилитация на уличната мрежа**

Мярката се реализира чрез проекти за уличната мрежа в селищата на Общината. През 2014 г. е извършен текущ ремонт на улична мрежа в: с. Церовец, с. Щръклево, с. Червен, три улици в с. Табачка и др. с обща индикативна дължина 7 000 лин. м, и индикативна стойност 3 300 000 лв. от републиканския бюджет. През 2015 г. е извършен текущ ремонт на части от уличната мрежа в: с. Сваленик, с. Нисово, с. Иваново, с. Щръклево, с индикативна дължина 4 000 лин. метра и обща индикативна стойността на ремонтните работи – 2 000 000 лв. от републиканския бюджет.

С ПМС №260 от 24.11.2017 г. са одобрени и средства за „Рехабилитация и основен ремонт на общинска улична мрежа“ в 7 села на Общината на обща стойност 898 800 лв. с ДДС от бюджета за ремонтни работи на дължина 4,5 км.

През 2018 г. са завършени два ремонта, започнати през 2017 г.: „Ремонт и рехабилитация на общинска улична мрежа в с.Тръстеник, с. Сваленик и с. Щръклево на стойност 317 665 лв. с ДДС от бюджета (дължина 1,209 км.) и „Основен ремонт на улична мрежа в с. Сваленик, с. Щръклево, с. Иваново, с. Табачка, с. Червен, с. Тръстеник, с. Мечка и с. Пиргово“, на стойност 521 761 лв. с ДДС от бюджета с дължина 2,860 км.

През 2018 г. са поставени пътни знаци на ремонтираните участъци на улиците в с. Пиргово, с. Мечка, с. Красен, с. Червен и с. Тръстеник. За изпълнение през 2018 г., са заложили и проекти за „Рехабилитация и основен ремонт на общинска улична мрежа“ в 8 села на общината с обща дължина 2,92 км. и средства 588 784 лв. с ДДС от бюджета. С ПМС № 165/7.08.2018 г. са одобрени средства от бюджета за Община Иваново в размер на 360 000 лв. с ДДС за проект: „Рехабилитация на участък от ул. „Централна“ в с. Щръклево, който е изпълнен през 2019 г. на дължина 1,78 км.

С ПМС № 315/19.12.2018 г. са финансирани проекти за ремонт и рехабилитация на част от улична мрежа в с. Щръклево, с. Тръстеник и с. Сваленик с дължина общо около 1,85 км за изпълнение през 2019 г. на стойността 370 000 лв. с ДДС от бюджета. За рехабилитация на улиците в селата Пиргово, Красен, Мечка и Кошов през 2019 г., с това ПМС, са отпуснали още 825 214 лв., т.е. общо 1 205 214 лв. с ДДС от бюджета за участъци с дължина 6,11 км.

През 2019 г. е отпусната целева субсидия капиталови разходи в размер на 487 667 лв. с ДДС и са изразходени 240 000 лв. общински средства, за рехабилитация на общо 3,64 км. улична мрежа в с. Иваново, с. Щръклево, с. Тръстеник, с. Пиргово, с. Сваленик, с. Табачка, с. Червен, с. Нисово и с. Божичен.

За изпълнение през 2021 г. е предвиден проектът „Рехабилитация на улична мрежа в с. Щръклево, и с. Иваново“ с обща дължина 1,415 км. по подмяна на силно амортизирана асфалтова настилка, на стойност 284 337 лв. с ДДС. Планиран е също ремонт на уличната мрежа в селата Щръклево, Красен, Пиргово, Мечка, Кошов и Червен с обща дължина 7,125 км. и стойност 1 млн. 440 хил. лв. с ДДС от бюджета. Като се отчетат и други договорени до края на 2020 г. работи, които ще се изпълняват до края на 2022 г., допълнително рехабилитираната улична мрежа ще достигне 11,8 км. и може да се включи в отчета.

До извършване на МО за периода 2014 – 2016 г. на ОПР са били отчетени общо 30 км. ремонтирани и рехабилитирани улици в Общината. От 2017 до 2021 г., включително планираните за 2021 – 2022 г. ремонти, са отчетени общо 39,1 км. ремонтирани и рехабилитирани улици, т.е. общо за периода 2014 – 2021 г. – 69,1 км. При планирани за периода на ОПР общо 70 км такива ремонти, **степената на изпълнение е 98,7 %**. Следователно, **Мярка 1.1.3 може да се отчете с много висока степен на изпълнение.**

- **Мярка 1.1.4. Ремонт и укрепване на мостове и мостови съоръжения**

През територията на община Иваново протичат р. Черни Лом, р. Бели Лом и р. Русенски Лом и тази мярка е изключително важна. През м. Юни 2014 г. в с. Кошов е изграден нов мост над р. Черни Лом със средства от бюджета. През 2016 г. са изпълнени проекти за „Възстановяване на връхната конструкция на моста над р. Русенски Лом на км 11+500 при с. Красен“ на стойност 311 090 лв. с ДДС от ПУДООС и 2 502 лв. от собствен бюджет, както и за „Възстановяване на връхната конструкция на моста над р. Черни Лом при с. Кошов“, на стойност 158 812 лв. с ДДС от бюджета и 1 140 лв. собствени средства. Възстановен е мост и водосток в „Ломски места“ в с. Кошов на стойност 257 523 лв. с ДДС чрез ПУДООС. През 2019 г. е извършено почистване на крайпътни участъци по общинските пътища – на дължина общо 19,3 км. и стойност 263 820 с ДДС от републиканския бюджет. През 2021 г. е изпълнен проект: „Укрепване на устоите на каменно-кивгирен мост под ул. „Стефан Караджа в с. Червен на стойност 13 200 лв. с ДДС от общинския бюджет. Сключен е договор за извършване на строително-монтажни работи за обекта, като към момента се очаква осигуряване на финансиране за реализирането им.

До извършването на МО са били ремонтирани и укрепени 3 (три) моста на територията на Община Иваново, а след това – до 2021 г. включително – още 4 (четири) моста, т.е. общо 7 (седем) за периода на изпълнение на ОПР. При целева стойност 14 броя ремонта се отчита **общо 50 %**, т.е. **средна степен на изпълнение на Мярка 1.1.4. Неформално погледнато, една немаловажна причина за това може да бъде необосновано високата целева стойност на индикатора за резултат на мярката.**

- **Мярка 1.1.5. Рехабилитация и доизграждане на площадни и тротоарни настилки, паркинги и автобусни спирки**

До извършването на МО на плана за развитие в края на 2017 г. са били отчетени общо 7 000 кв. метра рехабилитирани и доизградени улични и тротоарни настилки. За периода след 2017 г. обаче се отчита сравнително по-малък обем такива строителни работи. Според годишните отчети за изпълнение, изпълнени са проекти за площадни и тротоарни настилки в редица селища на Общината, но без конкретизиране на площта на настилките. Единствено, се отчита изпълнението през 2019 г. на участък от улица „Централна“ в с.

Щръклево на дължина 435 лин. метра и стойност 276 030 с ДДС от бюджета. При план 14 000 кв. м. за изпълнение до 2020 г., изпълненното е формално 50 – 55 % от целевата стойност. Вероятно има неотчетена в ежегодните доклади много работа по тази мярка. Условно, но съобразно формалните отчети за изпълнение, **индикаторът може да се оцени със средно до високо изпълнение.**

През 2014 г. и 2015 г. са демонтирани старите автобусни спирки и са доставени и монтирани 4 (четири) нови спирки в с. Пиргово, с. Кошов и с. Божичен, на стойност 22 800 лв. с ДДС от бюджета. През 2016 г. са закупени и монтирани още две спирки – в с. Божичен и с. Кошов за 7 200 лв. от централния бюджет. През 2021 г. е закупена автобусна спирка за с. Иваново на стойност 8 500 лв. от бюджета. С това, броят обновени автобусни спирки е 5 (пет) и е изпълнен на 36 % (**ниско до средно изпълнение**) от планирания брой 14 автобусни спирки.

- **Мярка 1.1.6. Оптимизиране на транспортните връзки между общинския център и населените места**

В периода 2017 – 2020 г. продължават действието си сключените през 2016 г. договори за обществен превоз на пътници по линиите Русе – Красен, Русе – Щръклево и Русе-Червен от областната транспортна схема. Това е нова схема на транспортни връзки на голяма част от територията на община Иваново с Русе и може да се приеме, че индикаторът (*1 брой оптимизирана схема*) **има високо изпълнение. Не е изпълнен** проектът за изграждане на междуселски път с. Нисово – с. Кошов, а е планиран за изпълнение в ПИРО 2021 – 2027 г.

В **таблица 2.1** по-долу са систематизирани резултатите за степента на изпълнение на индикаторите за мерките на специфичните цели и приоритети. При еднаква тежест на отделните индикатори за резултат на мерките в **Сп. Ц. 1.1, средната стойност на изпълнение е 57,92 %**. Като се имат предвид обаче неформалните „високи“ оценки на изпълнението за индикатори „рехабилитирани и ремонтирани общински пътища“, и „ремонтирани и рехабилитирани улици“, които са определящи за степента на изпълнение на Сп. Ц. 1.1, тази цел може комплексно да се оцени със **„средно до висока“** степен на изпълнение.

Сп. Ц. 1.2: „ПОДДЪРЖАНЕ И РАЗВИТИЕ НА УРБАНИЗИРАНАТА СРЕДА И НА ОКОЛНАТА СРЕДА“. Предвидени са били **2 мерки** (групи проекти), с **26 проекти**. За тази СпЦ са предвидени **8 индикатора**, и всеки от които има базова и целева стойност.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.

- **Мярка 1.2.1. Поддържане и развитие на урбанизираните територии**

Мярка 1.2.1 е една от ключовите за постигане на подобро качество за живот на населението. Нейното интензивно изпълнение започва в началото на програмния период.

Чрез програма „Растеж и развитие на регионите“ на МРРБ през 2014 г. е благоустроена централната част на с. Щръклево, на площ 7 100 кв. м. и стойност 350 632 лв. от бюджета. Построена е пожароизвестяваща кула на стойност 15 600 лв. от общинския бюджет. Извършен е ремонт на кметство и културен център с. Червен на стойност 64 000 лв. от бюджета и 13 000 лв. от общинския бюджет, както и на кметството в с. Мечка за 4 270 лв. от бюджета.

През 2015 г. са реализирани следните проекти: „Ремонт на обществена сграда с. Нисово“ на стойност 12 309 лв. от бюджета; „Благоустрояване на централна част на с. Щръклево“ на площ за 42 492 лв. от бюджета и „Обновяване на паркове и детски площадки“ на индикативна площ 25 530 кв. м. на стойност 1 261 011 лв. с финансиране от ПРСР.

През 2016 г. чрез ПУДООС са извършени проекти за: „Озеленяване и създаване на места за спорт и отдих в централната част на с. Красен“ и „Еко кът за обучение, отдих и игри“ в ЦДГ „Ален мак“- с. Иваново на обща индикативна площ 486 кв. м. и стойност 11 856 лв с ДДС. По програма на ПУДООС „Чиста околна среда - 2016 г.“ е изпълнен проект за „Облагорождане и озеленяване на обществено пространство в с. Кошов в зона за отдих и спорт“ на индикативна площ 243 кв. м. на стойност 11 981 лв. с ДДС.

През 2016 г. е завършен проект „Община Иваново–пространство на удобството и красотата“ за подобряване средата за живот в 8 селища с БФП от ПРСР за общо 1 312 660 лв. с ДДС. Извършен е ремонт на „Пенсионерски клуб с. Иваново“, „Покрив на кметство с. Нисово“ и Общинска административна сграда в с. Иваново“. Обектът е по Програма „Красива България“, с финансиране от МТСП за 50% от общата стойност на проекта (20 000 лв.), а останалите 50% (20 000 лв.) са от средства на община Иваново. През 2016 г. са закупени беседка за 1 250 лв. (други източници) и моторна косачка (2 000 лв. от националния бюджет).

През 2018 г. в централната част на село Иваново със собствени средства е изградена площадка за игра на деца на площ 203 кв. м. и стойност 5 928 лв. Разработен е ОУП – Иваново за 150 313 лв. от които 120 000 лв. от ПУДООС и 30 313 от общинския бюджет.

През 2019 г., по Национална кампания на МОСВ и ПУДООС „За чиста околна среда“ са изпълнени проекти в с. Мечка и с. Иваново за „Изграждане на площадка за фитнес на открито“ на индикативна площ 202 кв. м. и стойност 9 991 лв. с ДДС. Доставено и монтирано е ново съоръжение за съществуваща детска площадка в с. Иваново на стойност 2 503 лв. с ДДС по ПУДООС. Извършен е ремонт на път и укрепване на льосов откос в с.о. Стълпище на стойност 142 000 лв. с ДДС от общинския бюджет, както и ремонт на подпорна стена в с. Кошов през 2019 – 2021 за 36 000 лв. от централния бюджет.

През 2020 г. е изпълнено „Противоерозионно укрепване по ул. „Шести септември“ в с. Тръстеник“ с дължина 30 лин. м., на стойност 373 408 лв. с ДДС, от които 360 000 лв. от републиканския бюджет и 13 408 лв. от общинския бюджет. В рамките на Национална кампания „За чиста околна среда“ на МОСВ и ПУДООС са реализирани проекти на площ от 304 кв. метра за: „Изграждане на площадка за фитнес на открито в с. Щръклево“ на стойност 10 000 лв. и „Детски екологичен кът за обучение и игри“ в с. Пиргово на стойност 5 000 лв.

Както се вижда от отчетените дейности по мярка 1.2.1, за периода на изпълнение на плана са **„преустроени и обновени селищни центрове“ и „разширени обекти от зелената система на селата“** в Община Иваново с обща площ 32 630 кв. м., което представлява 233,1 % изпълнение на този окрупнен индикатор за резултат. Изградени са 7 (седем) зони за отдих, спорт и игри за деца, създадени са 3 (три) къта за отдих с финансиране от Национална кампания „За чиста околна среда“ на МОСВ и общинския бюджет.

Таблица 2.1

Оценка на изпълнението на индикаторите за резултат за Приоритет 1

Наименования и измерители на индикаторите	Стойност 2020 - 2021	Целева стойност 2020 /2021	Степен на изпълне ние, %
1	2	3	4
Специфична цел 1.1.			
1. Рехабилитирани и ремонтирани общински пътища, км.	56,41	87,7	64,32 %
2. Реконструирани и модерниз. съпътств. елементи на пътна мрежа, км.	20	35	57,5 %
3. Ремонтирани и рехабилитирана улици, км.	69,1	70	98,7 %
4. Ремонтирани и укрепени мостове и мостови съоръжения, броя	7	14	50 %
5. Рехабилитирани и доизградени улични и тротоарни настилки, кв. м.	7 000	14 000	50 %
6. Обновени автобусни спирки, броя	6	14	42,8 %
7. Проектирани и изградени паркинги , броя	0	2	0 (об.)
8. Нови оптимизирани схеми на транспортни връзки, броя	1	1	100 %
Специфична цел 1.2.			
1. Преустроени и обновени селищни центрове, Възстановени и разширени обекти от зелена система на селата кв. м.	32 630	14 000	296,7 %
2. Изградени нови паркове и зони за спорт, броя	7	7	100 %
3. Създадени кътове за отдых чрез граждански инициативи и ПЧП, броя	3	6	50 %
4. Функциониращи публични регистри на зелените територии в урбанизираните територии , броя	1	1	100 %
5. Брой укрепени свлачища, броя	1	1	100 %
6. Залесени пустеещи земи, дка	0	300	0 (об.)
7. Укрепени диги в с. Красен и с. Божичен, броя	1	2	50 %
Специфична цел 1.3.			
1. Подменена водопроводна мрежа, линейни метри	11 780	2 000	589 %
2. Ремонтирани местни водоизточници, (Пиргово, Тръстеник, др.), броя	4	17	24 %
3. Селищни образувания с новоизградени водоснабдителни системи, бр.	3	3	100 %
4. Изградени обезмъгнителни станции, (с. Красен), броя	0	1	0 (об.)
5. Системи за контрол на качеството на водата в с. Пиргово , броя	1	1	100 %
6. Изградени канализационни мрежи и пречиствателни станции за с. Щръклево и с. Пиргово (при финансиране от МОСВ/ОПОС), броя	0	2	0 (об.)
7. Рекултивирани общински депа за битови отпадъци, броя	2	2	100 %
8. Изградени анаеробни инсталации за компостиране на отпадъци, броя	1	1	100 %
9. Селища със соларно улично осветление, броя	0	7	0 (с)
10. Включени селищни образувания към ЕОН, бр. (с. Пиргово, с. Мечка)	3	3	100 %
11. Изградени нови трафопостове външно захранване, (ч. бизнес), броя	5	2	250 %
12. Прокарани захранващи кабели , (ч. бизнес и сдружения), метра	4500	1200	375 %
13. Обследвани публични сгради за енергийна ефективност, бр.	7	8	87,5 %

УСЛОВНИ ОЗНАЧЕНИЯ:

- (с.) предполагат се субективни причини като загуба на публичен интерес към проекта
- (об.) обективни причини за неизпълнението, например не е финансирана стратегията за „МИГ Две могили – Иваново“

Мярка 1.2.2. Опазване и поддържане на околната среда и защитените територии

Мярка 1.2.2 е важна не само за качеството на живот на населението, но и поради факта, че голяма част от територията на Община Иваново се заема от гори, ПП „Русенски Лом“, местообитания на редки птици и др.

През 2014-2016 г. е изпълнен Проект „Устойчиво управление на горите и опазване на околната среда чрез създаване на система за откриване на горските пожари и мониторинг на околната среда в с. Кошов“ с БФП за общо 510 450 лв. от ПРСР.

С финансиране от фонд „МКВПМС“ (национален бюджет) в размер на 81 880 лв. през 2015 г. са почистени общо 3 000 лин. метра корита на реки и са укрепени текущо дигите в селата Красен, Божичен, Нисово, Червен, Табачка и Кошов. С финансиране от бюджета (МКВПМС) в размер на 1 423 693 лв. през 2018-2021 г. е извършено „Аварийно възстановяване на диги с цел предпазване от заливане на село Красен“. С това считаме, че индикаторът за резултат „Укрепени диги“ е с изпълнение „средно до високо“, т.е. 750 %, защото предвиденото възстановяване на диги за с. Божичен не е отчетено.

За планираните по ОПР проекти „Укрепване на свлачище в района на с. Червен“ и „Залесяване на общински пустеещи земи с местни дървесни видове“ **няма отчетени данни за изпълнение**. Справката в „Общинска служба по земеделие и гори“ показва, че значими площи пустеещи земи за залесяване няма.

В таблица 2.1 по-горе са систематизирани резултатите за степента на изпълнение на индикаторите за резултат, чрез които се оценяват мерките за **Сп. Ц. 1.2**. При еднаква тежест на отделните индикатори за резултат за мерките, **средната стойност за изпълнение на Сп. Ц. 1.1, е 103,1. %**. Само за един индикатор изпълнението е нулево, поради факта, че няма достатъчно големи отделни парцели пустееща земя за да се организира залесяване. Отличава се една дейност – преустройването и обновяването на селищните центрове и зелени системи в тях с почти трикратно изпълнение на планираната стойност на индикатора. Както формално, така и поради равномерното без разсейване изпълнение по отделните индикатори за резултат, **Сп. Ц. 1.1, може комплексно да се оцени с „висока“ степен на изпълнение на целта.**

Сп. Ц. 1.3: „ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА КОМУНАЛНИТЕ УСЛУГИ“. Планирани са били **5 мерки** (групи проекти), с общо 12 броя проекти и индикатора, за всеки от които в „Актуализирания документ“ има заложи базова и целева стойност.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3

• Мярка 1.3.1. Реконструкция и модернизация на водоснабдителна система

Мярката е ключова за осигуряване на високо качество на живот и се характеризира с интензивна работа и отлични резултати по изпълнението. Това от друга страна влияе за постигането на добри резултати за изпълнение на индикаторите за въздействие в Раздел 3.

През 2016 г. е изграден тръбен кладенец от ВиК ООД – Русе и е прокаран водопровод до помпена станция - с. Божичен. Чрез ПУДООС на 27.03.2017 г. са отпуснати средства в размер до 612 000 лв. с ДДС за подмяна на 2 029,90 лин. м. от водопроводната мрежа на с. Щръклево, която е завършена през 2019 г. Като продължение на този проект, през 2019 г. е завършен проект за „Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в с. Щръклево“ с дължина 6 702 лин. м. и стойност 1 106 729 лв. с ДДС.

С изпълнението на дейностите по първата и втората част на комплексния проект – „Подмяна на част от водопроводната мрежа – амортизирана на село Щръклево” (през 2018 г.) и „Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в село Щръклево” (през 2019 г.) е подменена водопроводна мрежа с обща дължина 8 623 м. на стойност 1 673 702 лв. от републиканския бюджет.

През 2020 г. е изпълнен Етап 1 на „Реконструкция на компрометирани участъци от водопроводната мрежа на с. Сваленик“ с дължина 1 127,2 км. на стойност 472 920 лв. от бюджета с ДДС). Заявена е за 2021 - 2022 г. в ПУДООС „Реконструкция и рехабилитация на съществуващи водопроводи в село Щръклево – трета финална част” с дължина 8 694 м. на стойност 139 372 лв. от общинския бюджет и „Реконструкция на компрометирани участъци от водопроводната мрежа на село Пиргово” с обща дължина 2 140 м. на стойност 595 618 лв. от централния бюджет и 11 000 от общинския бюджет.

В двете селищни образувания – „Пристанище“ и „Помпена станция“ на с. Пиргово са изпълнени дейности по реконструкция на водоснабдителната мрежа. Изградена е водоснабдителна система за „Помпена станция“ с общ водомер за потребителите по вилите. За вилите на запад от „Пристанище“ е осигурена също вода с „хидрофор“. В с. Пиргово е извършен ремонт на най-голямата местна чешма „Умата“ на ул. „Дунав“. Създадена е и се поддържа организация (система) за наблюдение и периодичен контрол за съдържанието на варовик и други вредни съставки в питейната вода на с. Пиргово чрез проби за ХЕИ.

През периода 2014 – 2020/21 год. са подменени с нови общо 11 780 лин. м. водопроводна мрежа, което при планирани 2 000 м. представлява изпълнение с 589 %. Допълнително са реконструирани и рехабилитирани общо 17 536 метра водопроводна мрежа. Въз основа на отчетените по-горе данни **може да се изтъкне високо (пълно) изпълнение на Мярка 1.3.1.**

- **Мярка 1.3.2. Изграждане на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения**

В началото на програмния период 2014-2020 г. Община Иваново има технически проекти за „Канализационна мрежа и пречиствателна станция“ в с. Щръклево и за „Пречиствателна станция“ в с. Пиргово. В ОПР са били заложени инвестиционни проекти на стойност общо 20 500 000 лв. За съжаление, поради измененията в ОП „Околна среда“ за периода след 2014 г., които не допускат изграждането на такива съоръжения в общини с населението под 10 хил. жители, **тези проекти не са изпълнени.**

През 2020 г. с финансиране от МКВПМС (бюджета) е извършено „Възстановяване на проводимостта на отводнителни канали (дерета) в с. Мечка и с. Тръстеник“ на стойност 794 402 лв. и „Ремонт на подпорна стена в с. Кошов“ на стойност 28 900 лв. от бюджета. Дължината на възстановените отводнителни канали в с. Мечка и с. Тръстеник е 3350 м. В процес на подготовка е проект за укрепване на дере в с. Пиргово, за който през 2021 г. има осигурено финансиране от МКВПМС в размер на 307 000 лв.

- **Мярка 1.3.3. Ефективно управление на отпадъците**

Изпълнението на мярката започва през 2014 г. чрез закриване и рекултивация на съществуващо сметище в с. Пиргово на индикативна стойност 450 000 лв. с ДДС от републиканския бюджет. Стартира и работата по проекта за Общинско депо в с. Иваново, на стойност 900 000 лв., който е депозиран през 2015 г. за финансиране в ПУДООС. Към

края на 2020 г., все още не е отпуснато финансиране за изграждането на обекта. Продължава работата по изпълнение от общината на пакета от мерки за недопускане създаване на нерегламентирани сметища в населените места. Всички населени места в община Иваново са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци до Регионално депо Русе. Активно се провежда кампанията „Да изчистим България заедно”. **Въз основа на горните отчетни данни, мярката може да се оцени като изпълнена на високо равнище.**

В изпълнение на Общинска програма за управление на отпадъците 2016 – 2020 г., през 2019 г. община Иваново се включва като партньор в бъдещ проект „Изграждане на анаеробна инсталация за разделно събрани биоразградими отпадъци за Регион Русе“. Общата стойност на проекта е 34 383 754 лв. При общо 6 – 7 партньора в проекта, от които общините в Русе и Тутракан са с преобладаващо население – потребител на проекта, условно дялът на община Иваново в бюджета на проекта може да се приеме на 10 %. Срокът за изпълнение на проекта е 53 месеца, считано от датата на влизане в сила на договора, т.е. до 31.12.2023 г. Поради тези отчетни данни, **съответният индикатор в Таблица 2.1 се оценява като изпълнен на 100 %.**

• **Мярка 1.3.4. Подобряване на електроснабдителната система**

По принцип подобна мярка е „задължение“ на електроснабдителното дружество, но е сериозна и помощта от Община Иваново. Тя е инвестирала в изготвяне на ПУП за землището нав с.о. „Пристанище“ и с.о. „Помпена станция“ с. Пиргово за 20 000 лв. от републиканския бюджет за включване към клона на електроснабдителното дружество в с. Пиргово. Благодарение на това, през програмния период е постигната висока степен на изпълнение на индикаторите по тази мярка. От с. Пиргово до с.о. „Пристанище“ са прокарани две линии за ниско напрежение с дължина 2,5 км. и два трафопоста. При с.о. „Помпена станция“ също е изграден трафопост на сдружение „Мерата“. По тази мярка Общината е придобила две сгради за енергопроизводство в с. Щръклево на стойност 19 400 лв. и част от недвижим имот в с. Сваленик за 4 800 лв. от общинския бюджет.

Налице са и други изпълнени по мярката проекти от частния бизнес. Така, малко предприятие за преработка на дървен материал в с. Пиргово е прекарало за своя сметка трифазен електропровод с дължина 2 км. Земеделска фирма на същия собственик е прекарала трафопост за производствената си база край с. Тръстеник. В района на с.о. „Стълпище“ край с. Мечка агрофирма е изградила допълнително още един трансформатор „ниско напрежение“.

Отчетените резултати показват **висока степен на изпълнение на индикаторите за Мярка 1.3.4, с изключение на предвидения в Актуализирания документ на ОПР проект за „алтернативно“ улично осветление, съобразно натовареността на мрежата. Причината за това може да се търси в липсата на достатъчно източници за финансиране, тъй като СВОМР на МИГ „Две могили – Иваново“ не е била утвърдена през 2016 г.**

Мярка 1.3.5. Повишаване на енергийната ефективност

През 2016 г. е приета „Програма за енергийна ефективност 2016-2020 г.“. В изпълнение на програмата, в периода 2015 – 2020 г. е извършено енергийно обследване на общо 7 обществени сгради в общината, което при план 8 сгради осигурява **висока (на 87,5%) степен на изпълнение на съответния индикатор за резултат. Според отчетите за**

изпълнение на Програмата за енергийна ефективност 2016 – 2020 г. за периода е постигната ефективност от 0,1 GWh при целева стойност 0,36 GWh, т.е. 28% изпълнение или по възприетата в Табл. 1.1 скала – **ниска степен** на ефективност.

Община Иваново има действаща дългосрочна (2013 – 2023 г.) Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива с общо 7 (седем) планирани в Програмата идейни проекти/мерки за използване на ВЕИ. Такъв е например Проект 1 за Мярка 1.3.4 „Подобряване на електроснабдителната система“. За съжаление обаче **ниито една от хубавите идеи в Програмата не е реализирана през отчетния период.**

За повишаване на енергийната ефективност на сгради в Общината са били използвани възможностите при техния ремонт. През 2016 г. е изпълнен проект за ремонт на фасадите на читалището в с. Иваново на стойност 119 189 лв., от които 101 311 лв. от Инвестиционна програма за Климата (ИПК) на Националния доверителен екофонд (НДЕФ) и 17 878 от общинския бюджет. През 2018 г. по проект „Красива България“ е изпълнен обект „Ремонт и модернизация на кметството в с. Червен“ на стойност 77 241 лв. с финансиране по ЕФРР. Със средства от бюджета е извършена модернизация на Домашния социален патронаж в с. Щръклево и с. Пиргово и е монтирано ново оборудване на стойност общо 50 000 лв. През 2019 г. по проект „Красива България“ е завършен обект „Ремонт и модернизация на кметство с. Тръстеник“ на стойност 182 918 лв. През 2020 г. е изпълнен по проект „Красива България“ обект „Ремонт и модернизация на кметството в с. Божичен“ на стойност 73 109 лв. от МТСП. Следователно, може да се отчетат общо 5 проекта с някаква степен на саниране на сгради, което е недостатъчно.

Недостатъчният брой санирани сгради вероятно се дължи на спецификата на мерките, които изискват сериозно финансиране за енергийна ефективност, водо- и електроснабдяване. За някои от неизпълнените дейности има разработени технически проекти или е изпълнена някаква начална фаза на проучване, което предполага, че тези проекти би могло да се финансират през периода 2021 – 2027 г.

Поради пълното изпълнение на 8 от 13-те индикатора за Специфична цел 1.3 и много високото изпълнение на индикаторите „подменена водопроводна мрежа“, „прокарани захранващи кабели“ и „изградени нови трафопостове за външно захранване“ (таблица 2.1), средната числова оценка за Сп.Ц. 1.3 възлиза на 136,5 %. Въз основа на посочените по-горе отчетни данни за изпълнението на мерките и особено на индикаторите за резултат, може да се отчете високо (пълно) изпълнение на Специфична цел 1.3.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТ 1:

Основа за заключението е както приложената по-горе таблица 2.1 за изпълнението на индикаторите за резултат за мерките за **Приоритет 1**, така и направените коментари.

Както се вижда от оценката за изпълнение на мерките за трите специфични цели, поддържането и развитието на базисната инфраструктура и на инфраструктурата, която осигурява високо качество на живот на урбанизираните територии на Община Иваново е било от особена важност за общинската администрация и изпълнителите на мерките.

От конкретната финансова информация за мерките и както ще бъде показано в Раздел 4, относителният дял на финансирането за изпълнение на **Сп Ц 1.1** преобладава спрямо това за другите две цели. **Сп Ц 1.2 и Сп. Ц. 1.3**, имащи за обект преди всичко

поддържането и развитието на урбанизираната и околната среда, са останали до известна степен на заден план. Факти за това са били коментирани още при междинната оценка на ОПР през 2017 г., когато е било установено, че изпълнението по тази специфична цел на Приоритет 1 може да се оцени като много добро. Друга причина за това е вероятно обстоятелството, че дейностите с индикатори No 2, 3, 5, 10, 11 и 12 за Сп. Ц. 1.3 са изпълнени с частно финансиране от местния бизнес и не могат реално да се оценят.

Ако условно се приеме еднаква важност (относително тегло) на всеки индикатор за резултат в ОПР 2014 – 2020 г., средното изпълнение за индикаторите на Приоритет 1 спрямо целевата стойност за 2020 год. числово би било 103,7 % спрямо заложените целеви стойности на индикаторите, което показва един висок резултат на изпълнението.

2.2.2. ПРИОРИТЕТ 2: „ПОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДАТА ЗА БИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА АЛТЕРНАТИВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЕТОСТ И ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ“

В рамките на Приоритет 2 на ОПР Иваново 2014 - 2020 са формулирани три специфични цели (Сп. Ц.) – 2.1 , 2.2 и 2.3.

Сп. Ц. 2.1: „ПОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДАТА ЗА БИЗНЕС И ПОВИШАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ИНТЕРЕС. Планирани са 6 броя мерки (групи проекти), с общо 19 броя дейности (проекти) и съответния брой индикатори за резултат от проектите. При МО през 2017 г., за 6 (шест) проекта е било очаквано изпълнение след 2018 год., включително и като проекти по Стратегията за ВОМР на МИГ „Две Могили – Иваново“. За 2 (две) от дейностите са били подготвени технически проекти с оглед на търсенето на финансиране за изпълнението им от подходяща оперативна програма.

Сп. Ц. 2.2 „ИНОВАТИВНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ И ЗАЕТОСТТА. Предвидени са 4 мерки с общо 15 проекта и съответния брой индикатори за резултат от изпълнението на проектите. При МО през 2017 г. само за 5 (пет) дейности има изпълнение. Изпълнението на 8 (осем) дейности е започнало след 2018 год., а 3 (три) от дейностите са отпаднали от Актуализирания вариант на плана след 2017 год.

Сп. Ц. 2.3 „ПООЩРЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА. Планирани са 3 броя мерки с общо 10 проекта и съответния брой индикатори за резултат от изпълнението на проектите. Повечето от мерките и подкрепящите ги проекти са окончателно формулирани след проведената МО и разработения Актуализиран вариант за изпълнение на ОПР до 2020 г.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1.

- **Мярка 2.1.1. Повишаване на инвестиционния интерес за икономическо развитие на общината**

Общината подкрепя участието в бизнес-срещи и форуми за промотиране на продуктите/услугите на местния бизнес в общината като съдейства за предоставяне на информация за възможностите за участие в тях. Уведомяват се земеделските производители и фирми в общината за откриване на прием по различни видове схеми и мерки за подпомагане.

Проектът за „План за икономическо развитие“ може да се приема за **изпълнен до голяма степен**, тъй като дейностите в подобен план съвпадат по правило с мерките в разработената (но не финансирана). Стратегия за водено от общностите местно развитие (СВОМР) на „Сдружение МИГ Лидер на територия Две могили и Иваново“ – **Мярка 2.1.2.** Вторият планиран проект за мярката „Инвестиционен профил за привличане на предприемачески (инвестиционен) интерес“ обаче **не е изпълнен и като резултат може да се приеме, че Мярка 2.1.1 е изпълнена на средна степен.**

В периода 2017 – 2019 г. Община Иваново е партньор в проект LENA по ПТНС „Дунав“ 2014 -2020 г., с 13 участници от 7 Дунавски държави. Основната цел на проекта е да се засилят съвместните и интегрирани подходи и политики за опазване и устойчиво икономическо използване на защитените територии и обекти като Натура 2000, по поречието на р. Дунав. Приоритет е създаването на нови възможности за доходи в икономическия сектор, както и въвеждането на устойчиви практики в икономически дейности по събиране на медицински растения и билки, риба и рибни продукти с цел търговия. Общият бюджет на проекта е 2 456 291 евро, а за община Иваново - 96 727 евро (190 000 лв.). През 2018 – 2019 г. е изпълнен под-проект за закупуване на 3 (три) електровелосипеда за „VELO“ туризъм и е инсталирана станция за зареждане на е-велосипеди. През м. Април 2019 г. в Букурещ е проведена шестата официална среща на партньорите по проекта, на която присъстват и представители на Община Иваново. Проектът е успешно приключен в средата на 2019 г. Отчетните данни за извършените под-проекти са посочени при описанието на Мярка 2.3.3.

През 2019 г. е извършена регистрация на Община Иваново в Портала за финансиране и предлагане на услуги, разработен от ЕК по проекти, финансирани от ЕС. Във връзка с тази дейност са предприети действия за побратимяване с общини от Италия. През 2021 – 2022 г. се изработва кадастрална карта на стойност 31 552 лв. от бюджета за привличане на инвеститори.

- **Мярка 2.1.2. Разработване и прилагане на стратегия за публично-частно партньорство**

Като **изпълнена такава мярка до голяма степен**, може да се счита разработването на СВОМР по подхода „Лидер“ на ЕС. От началото на 2017 г. община Иваново участва в СНЦ „Сдружение МИГ Лидер на територия Две могили и Иваново“, което работи по Мярка на ПРСР „Управление на МИГ, придобиване на умения и постигане на обществена активност на територия, прилагаща стратегия за местно развитие“. Разработен и финансиран е проект No 50-85/17.08.2016 на стойност 50 000 лв. по подмярка 19.1. „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 на ПРСР „ВОМР“ като е изготвена стратегията за ВОМР. За съжаление, въпреки несъмнените качества на Стратегията, тя не е финансирана за изпълнение, което е било причина за невъзможността да се финансират много и разнообразни малки проекти за развитие на МСП и читалища, включени в ОПР 2014-2020.

За да се прилагат успешно проекти на стратегията за публично-частно партньорство, с Решение на ОбС №236 по протокол 21 от 2017 г. е изменена Наредба № 10 за реда на придобиване, управление и разпореждане с имоти и вещи – общинска собственост.

В **таблица 2.4** на стр. по-долу са систематизирани резултатите за степента на изпълнение на индикаторите за резултат, чрез които се оценяват мерките за специфичните

цели на **Приоритет 2**. За първата специфична цел **Сп. Ц. 2.1**, при еднаква тежест на отделните индикатори за резултат за мерките, **средната стойност за изпълнение е 50,0 %**. Сравнително по-негативно е влиянието на индикатора за „Отредени терени за апортно участие в ПЧП“, въпреки че по въпросите за развитие на ПЧП в Община Иваново е утвърдена съответната стратегия още през 2011 – 2012 г.

Сп. Ц 2.2: „РАЗВИТИЕ НА ИНОВАТИВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ И ЗАЕТОСТ В БИЗНЕСА“. Били са предвидени **4 (четири) мерки** (групи проекти), с общо **13 дейности** (проекти), за всяка от която дейност има заложени измерител и целева стойност. При МО дейностите с **изпълнение по тази специфична цел са много малко** – само за **5 (пет) дейности** има доказано изпълнение. Изпълнението на **8 (осем) дейности** е било очаквано да започне след 2018 год., а **3 (три)** от дейностите са отпаднали от Програмата за реализация на плана след 2017 год.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2.

• Мярка 2.2.1. Подпомагане на малкия и средния бизнес в общината

По мярката се подкрепят производители от общината за участие в регионални и национални изложения и панаири. Общинската администрация продължава подпомагането на земеделските стопанства като своевременно предоставя актуална информация за програми и мерки за подпомагане и модернизация на животновъдните обекти и селското стопанство. В това общинска администрация Иваново сътрудничи активно с международни проекти, с местната Общинска служба по земеделие и гори, с Национална служба за съвети в земеделието (НССЗ) – офис Русе и Областния информационен център (ОИЦ) – Русе.

През м. Юни 2018 г. е проведен форум по внедряване на иновации в агробизнеса с представители на WWF Унгария/TRAFFIC, представители на WWF България, земеделски производители от региона, представител на Висшето Училище по Агробизнес и Развитие на Регионите (БУАРР) и други заинтересовани участници. Представители на Фондация „Корнърстоун“ дискутираха с присъстващите агро предприемачи как те да развият своите бизнес-идеи с приоритет за създаване на нови възможности за доходи в икономическия сектор.

Както се вижда от данните в Таблица 2.3, чрез проектите по ПРСР 2014-2020 г. е придобито значително по обем финансиране, особено за най-търсените от агросектора мерки – Мярка 4.1 за инвестиции в земеделски активи и отчасти Мярка 6.1 за проекти за млади фермери. Голям е броят и на финансираните малки проекти за „Агроекология и климат“ и за „Биологично земеделие“. **Поради това, макар и неформално, фактически е налице пълно изпълнение на индикаторите за резултат No 2 и No 3 от таблица 2.4.** В същото време е показателно обаче, че не се подготвят проекти за неземеделски дейности (за развитие на ВЕИ, за автосервизи и автомивки, за подкрепа на занаятчийска дейност и др.), където би трябвало да има интерес от малкия бизнес и дори от читалищата. Не се подготвят и проекти по Мярки 7.5 (за инвестиции в туризма от общината и частния бизнес) и Мярка 7.6 (свързана с поддържането и възстановяването на културното и природното наследство).

Таблица 2.3

Проекти на физически и юридически лица от Община Иваново, финансирани от ПРСР 2014 – 2020 г. за периода 2015 – 2021 г.

Процедура (подмярка)	Брой проекти финансирани от ДФЗ - РА	Индикативен бюджет на проектите, лв	Изплатена безвъзмездна помощ, лв.	Съфинанси ране от бене фициента, лв
4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“	5	5 484 954	2 742 477	2 742 477
4.2 „Инвестиции в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“	1	104 666	52 333	52 333
6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“	23	743 190	743 190	-
6.3 „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“	31	473 273	473 273	-
6.4 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“	-	-	-	-
7.5 „Инвестиции в туризма в селските райони“	-	-	-	-
7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане и възстановяване културното и природно наследство“	-	-	-	-
10 "Агроекология и климат"	55	1 099 621	1 099 621	-
11 "Биологично земеделие"	29	2 786 740	2 786 740	-
Общо	144	10 692 444	7 897 634	2 794 810

Източник: ДФ „Земеделие“- РА за броя проекти и изплатена БФП за проектите.³

Както се вижда от данните в Таблица 2.3, чрез проектите по ПРСР 2014-2020 г. е придобито значително по обем финансиране, особено за най-търсените от агросектора мерки – Мярка 4.1 за инвестиции в земеделски активи и отчасти Мярка 6.1 за проекти за млади фермери. Голям е броят и на финансираните малки проекти за „Агроекология и климат“ и за „Биологично земеделие“. **Поради това, макар и неформално, фактически е налице пълно изпълнение на индикаторите за резултат No 2 и No 3 от таблица 2.4.** В същото време е показателно обаче, че не се подготвят проекти за неземеделски дейности (за развитие на ВЕИ, за автосервизи и автомивки, за подкрепа на занаятчийска дейност и др.), където би трябвало да има интерес от малкия бизнес и дори от читалищата. Не се подготвят и проекти по Мярки 7.5 (за инвестиции в туризма от общината и частния бизнес) и Мярка 7.6 (свързана с поддържането и възстановяването на културното и природното наследство).

³ / ДФ „Земеделие“ – Разплащателна агенция е предоставил информация за брой финансирани проекти и изплатената безвъзмездна финансова помощ (субсидия). Съфинансирането от бенефициентите за мерки 4.1 и 4.2 е калкулирано от автора индикативно като 100 % от предоставената БФП от ДФЗ – РА.

Справката за броя и размера на финансирането за проектите на физически и юридически лица по мерките на ПРСР (Таблица 2.3) показва, че мярката, въпреки липсата на отчетна информация за Проект (2), **е изпълнена на много висока степен**. Допълнителен довод е фактът при отчитане на **Мярка 2.2.2** по-долу, че в общината успешно функционират създадените през отчетния период предприятия за преработка на земеделски продукти.

- **Мярка 2.2.2. Развитие на предприятия за преработка на земеделска продукция**

За периода до МО през 2017 г. е била отчетена сравнително по-ниска степен на изпълнение по **Сп Ц 2.2**. Причината за това е в характера на тези проекти – с бизнес насоченост, сложни като обосновка за специфични дейности в тях по алтернативно земеделие, иновации, чужди инвестиции. Едва след 2015 г. инвестиционната дейност води до създаване и укрепване на няколко малки предприятия за преработка на земеделска продукция.

Засадените в началото на програмния период лозови масиви за винено грозде са довели до построяване на няколко малки предприятия за преработката му. Винарна „Райнов и синове“ в с. Нисово произвежда и предлага дегустация на бутикови вина от предимно френски сортове. Добри показатели показват също винарска изба „Седем поколения“ в с. Мечка с фирмни магазини в гр. Русе и винарска изба „Пиргово“ в с. Пиргово, която въвежда иновативна технология за вино от грозде биологично производство.

Първи пример на малък цех за преработка на плодове чрез производствена линия за студено пресован сок от ябълки и круши е този на ЗП Пламена Сотирова в с. Иваново, изграден по мярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на земеделски продукти“ на стойност 1,4 млн. лв. от ПРСР. Успешно работят и създадените в периода: малка мандра в с. Пиргово, работилница за преработване на мляко в с. Тръстеник, маслобойна в с. Щръклево и др. Разширява дейността си и създаденото в края на програмен период 2007 – 2013 г. предприятие за преработка и разфасоване на пчелен мед „Поломие Парк“ в с. Сваленик. Може да се обобщи, че в община Иваново успешно функционират 7 – 8 микро предприятия за преработка на земеделска продукция.

През 2020 г. Община Иваново, в партньорство със „Сдружение на пчеларите в Община Иваново“, бе одобрена по Проект „Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP“, финансиран по Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Проектното предложение включва мерки и дейности за насърчаване местните производители на мед и медни изделия и промотиране на изделията им на пазара. През пролетта на 2021 г. са проведени консултации от Сдружението за стартиране на разработването на Стратегия за местно икономическо развитие на пчеларския под-сектор. От Август 2021 г. се провеждат срещи с пчелари за запознаване с проекта и задачите, по които те могат да сътрудничат за ускореното развитие на под-сектора в община Иваново.

- **Мярка 2.2.3. Проекти за привличане на чуждестранни инвестиции**

Въпреки събраната информация и проведени срещи с представители на местния бизнес при подготовката на Актуализирания документ на ОПР 2014-2020 г., още през 2017 – 2018 г. не е било напълно ясно кой е предполагаемият бенефициент и дали ще се

реализират проекти на чуждестранни инвеститори по мярката. Яснота и известна устойчивост на интереса е имало по един проект – „Създаване на хостел за сезонна почивка на чуждестранни граждани“, за който от потенциален инвеститор е закупена сградата на бившето училище в с. Кошов и е започнало преустройството му, **без обаче да бъде завършен. За този проект може да се приеме средна степен на изпълнение.**

За два от проектите – „Създаване на рибна борса в с. Пиргово“ и „Изграждане на яхтено пристанище а Река Дунав в с.о. „Стълпище“ няма никаква „видима“ отчетна информация, като вторият проект се свързва неофициално с Хотелски комплекс „Седем поколения“ между с. Мечка и Река Дунав. Няма отчетна информация и за проект „Общинско тържище за земеделска продукция с. Тръстеник“. Този проект е включен в програмата за реализация на ПИРО 2021 – 2027 г. Засега се залага на модернизация и обновяване на обществен комплекс – пазар в с. Щръклево, през 2020 - 2022 г. на стойност 416 100 лв. от републикаския бюджет, поради което **може да се отчете високо изпълнение на проекта.**

- **Мярка 2.2.4. Иновативни дейности за развитие на земеделието**

Освен консултантската помощ от НССЗ и ОИЦ – Русе, може да се отчете единствено действието на „неофициална“ програма за подпомагане на проекти на млади фермери – Таблица 2.1. Не са изпълнени проекти за „Класификатор за почвите в земеделски имоти, предоставяне на млади фермери“ и „Пилотно отглеждане на култивирани билки“.

Известен положителен пример по мярката е проведеният през Юни 2018 г. форум по внедряване на иновации в агробизнеса с представители на WWF от Унгария и България, земеделски производители от региона, представител на Висшето Училище по Агробизнес и Развитие на Регионите (ВУАРР) и заинтересовани участници. Дискутираните с предприемачи от агросектора препоръки на Фондация „Корнърстоун“ помагат за развитието на иновативни бизнес идеи с приоритет за създаване на нови възможности за доходи в икономическия сектор.

Въз основа на горните примери, мярката може да се оцени като **„средно“ изпълнена.**

Систематизираните в таблица 2.4 резултати за степента на изпълнение на индикаторите за резултат на мерките за **Сп. Ц. 2.2** показват, че при еднаква тежест на отделните индикатори за мерките, **средната стойност за изпълнение на индикаторите е 85,7 %, т.е. според скалата за оценка от таблица 1.1 във въведението на разработката, целта може да се оцени с високо (пълно) изпълнение.**

- **Мярка 2.3.1. Валоризация на природното и културно-историческото богатство за развитие на туризма**

През 2014 г. е приключило изпълнението на съвместен проект „Реки на времето“ с община Русе и община Борово, чрез който се представят и рекламират туристическите обекти в община Иваново. Този проект, заедно с по-късно разработената Стратегия за развитие на туризма са първи примери на проекти за валоризация на **природното и културно-историческото богатство на територията.**

Таблица 2.4

Оценка на изпълнението на индикаторите за резултат за Приоритет 2

Наименования и измерители на индикаторите	Стойност 2014 - 2020	Целева стойност 2020 / 2021	Степен на изпълне ние, %
Специфична цел 2.1.			
1. Разработени инвестиционни профили за общината, броя	0	1	0 (с.)
2. Разработени планове за икономическо развитие на общината, броя	1	1	100 %
3. Разработени стратегии за публично-частно партньорство	1	1	100 %
4. Отредени терени за апортно участие в ПЧП, броя	0	5	0 (с.)
Специфична цел 2.2.			
1. Създадени маркетингови профили на МСП в общината, броя	0	1	0 (об.)
2. Създадени центрове за обучение, подготовка и управление на проекти за МСП, броя , (отчита се като създаден чрез големия брой проекти)	1	1	100 %
3. Програми и проекти за обучение на МСП, на НПО и др. за разработване на проекти, броя (отчита се чрез големия брой проекти)	1	1	100 %
4. Създадени производствено-складови бази, броя	0	1	0 (ч.б.)
5. Създадени индустриални зони, броя	0	1	0 (ч.б.)
6. Зони за производство на компост за гъби, (фирма с. Красен), броя	1	1	100 %
7. Предприятия за преработка на плодове, пчелен мед, мляко и др., броя	7	3	266 %
8. Изградени яхтени пристанища, броя	0	1	0 (ч.б.)
9. Създадени рибни борси, броя	0	1	0 (ч.б.)
10. Тържища за земеделска продукция, броя (пазар в с. Щръклево)	1	1	100 %
11. Създадени хотели за сезонна почивка на чужденци, бр. стартирало	0,5	1	50 (ч.б.)
12. Подпомогнати проекти на млади фермери, броя	23	5	460 %
13. Класификатори на почвите в общинските земи, броя	0	1	0 (об.)
14. Проекти за отглеждане на култивирани билки, броя	0	1	0 (об.)
15. Сдружения на земеделски стопани за маркетинг и реализация, броя	1	1	100 %
Специфична цел 2.3.			
1. Проекти за валоризация на природни и културно-исторически забележителности на територията, (комплексно условно изпълнено) бр. ,	1	1	100 %
2. Справочници за туристическите забележителности и маршрути, броя	3	1	300 %
3. Подпомогнати от МИГ – Лидер занаятчий, броя	0	5	0 (об.)
4. Изградени екопътеки в сътрудничество със СТД „Академик“, км	14,5	28	51,8 %
5. Изградени беседки за отдых на екопътеките, съвместно със СТД, броя	4	5	80 %
6. Разработване на технически проект и проектно предложение за изграждане на комплексен обект в зона „Ивановски скални църкви“, броя	1	1	100 %
7. Изграждане на обект „Щръклеwsка мечта“ край с. Щръклево, броя	0	1	0 (ч.б.)
8. Предварителен проект за преекспониране на останките на римския кастел „Тримамииум“, броя	0	1	0 (об.)
9. Сгради – паметници на културата, развити като музей с етнографска или природна експозиция, (условно, стартирало с. Табачка), броя	1	2	50 %
10. Ежегодни събития - фестивали, празници, пленери, броя	5	5	100 %

УСЛОВНИ ОЗНАЧЕНИЯ:

- (с.) предполагат се субективни причини като загуба на интерес към проекта
- (об.) обективни причини за неизпълнението, например не е финансирана СВОМР на МИГ „Две могили – Иваново“
- (ч.б.) предполагат се субективни причини поради липса на интерес от бизнеса.

• ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕРКИТЕ ПО СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3

През 2016 г. е изготвена Стратегия за опазване на културното наследство на Община Иваново с хоризонт до 2020 г. Визията на стратегията е да се управлява, развива и експонира културното наследство на Община Иваново и да се издигне културния имидж на общината, така че територията да се развие до привлекателна туристическа дестинация за български и чуждестранни туристи. Стратегията подкрепя развитието на алтернативни форми на туризъм – културен, природен, рекреативен, еко, селски и др., както чрез формиране на местен туристически продукт, осигуряващ „разпознаваемост“ на общината на туристическия пазар, така и с използване на възможностите за включване в интегрирани туристически маршрути.

На основание на Закона за туризма и в съответствие с приоритетите на областната стратегия и местните туристически ресурси и потребности, е приета Програма за развитие на туризма. Целта е да развие туристическия потенциал на територията чрез конкретни мерки за валоризация. За това, Община Иваново съдейства на ОИЦ - Русе за информационни срещи, като предоставя помещения и уведомява потенциалните заинтересовани лица.

Основен показател за степента на валоризация на природното и културно-историческото богатство за развитието на туризма е броят посещения на местните туристически обекти, който влияе косвено на приходите от туризъм в общината. По данни на Регионален исторически музей (РИМ) – Русе, в периода 2015 – 2019 г. е налице интензивен ръст на посещенията на обект „Ивановски скални църкви“ и на приходите от туризъм, а през 2020 г. вероятно поради „Ковид – 19“ е отчетен спад – Таблица 2.5.

Таблица 2.5

Изменение на посещенията на туристически обекти и на приходите от продажби в туризма в Община Иваново за периода 2015 – 2020 год.

Показател	К а л е н д а р н а г о д и н а					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Посещения на „Ивановски скални църкви“, броя/год.	13 884	14 903	14 431	18 817	24 311	10 659
Посещения на „Средновековен град Червен“, броя / год.	11 402	11 430	9 072	8 000	8 922	7 361
Ръст на ношувките в катего ризираните места за настаняване спрямо предната година, %	-	-	18,5	13,5	11,6	-

Както се вижда от резултатите в табл. 2.5, при нормални условия е налице ръст 75 % на посещенията на „Ивановски скални църкви“ за 2015 – 2019 г., т.е. средно 15 % ръст годишно. Посещенията на „Средновековен град Червен“ бележат спад от 27,8 % за периода 2015 – 2019 г., т.е. 5,6 % спад годишно. Средно за периода е бил поддържан средногодишен ръст ношувки в категоризирани места за настаняване от 14 % спрямо предишната година.

В Туристическия информационен център (ТИЦ) регулярно се осъществяват дейности по организацията и популяризирането на културни, фолклорни и други мероприятия със значение за туризма, както и с наблюдение и анализ на потребителското търсене в туристическата сфера. През 2018 г. е направен текущ ремонт на туристическия център на

стойност, съвместно с ремонта на фасадите на Читалище с. Иваново. През 2017 и 2018 г. е субсидирано разработването и отпечатването в 1000 броя на туристически пътеводители на български и на английски език, отразяващ реално разработвания в община Иваново туристически продукт. Издадени са от СТД „Академик“ 2 (две) цветни брошури за туристическите обекти в района. С основание може да се шредполага, че заедно с реализирането на един бъдещ проект „Многофункционален център Ивановски скални църкви“, тези рекламno-опознавателни дейности и публикации ще увеличат интереса и посещаемостта на туристическите обекти в региона и, респективно, приходите от туризъм в община Иваново. Поради това, и като се отчитат гореизложените постижения, **се признава изпълнение на индикатора „Проекти за валоризация на природни и културно-исторически забележителности на територията“.**

• **Мярка 2.3.2. Развитие на теренната туристическа инфраструктура**

Дейностите по тази мярка водят до насищане на територията в районите на съседство с ПП „Русенски лом“ с примери за интензивна работа на община Иваново по проблема, включително и в сътрудничество с управлението на Парка и особено с ТД „Академик“ към Русенски университет. През програмния период и особено през последните 4 – 5 години е облагороден туристическия район с: Ремонт на железен мост в района на воденицата до „Скални църкви Иваново“ на стойност 3 000 лв. от общинския бюджет; облагородяване на района около „Грамовец“ с изграждане и/или възстановяване на 7 броя отсечки от екопътеки с обща дължина 17,5 км.; поставяне на информационни кътове-табла с размер 1,40 кв. м. за туристическите местности в района на с. Табачка; изграждане на 4 броя леки беседки за отдиш по екопътеките; изработване и монтиране на пътеуказатели в характерни „точки“ на маршрутите, която теренна инфраструктура улеснява провеждания от ТД „Академик“ Крос-поход „Русенско поломие“ с брой участници 300 души годишно.

По проект „LENA“ са закупени: 3 (три) бр. електровелосипеди на стойност 8 330 лв. от ПТНС „Дунав“, станция за зареждане едновременно на 3 (три) електровелосипеда за 4 716 лв. по ПТНС и маслен трансформатор за зарядна станция за 8 438 лв. от общината.

Приключена е през 2020 г. процедура за придобиване за безвъзмездно управление на Археологически резерват „Скални църкви – с. Иваново“, по реда на „Закона за културното наследство за осъществяване на дейности, свързани с опазването и представянето на културни ценности“. Това е позволило на Община Иваново да подготви през 2020 г. предложение за „Инвестиционен проект на многофункционален център Ивановски скални църкви“ за финансиране по ОП „Региони в растеж“, Приоритетна ос 6: „Регионален туризъм“, процедура „Развитие на туристически атракции“ на стойност 10 млн. 200 хил. лв. За целта е подготвен технически проект на стойност 71 904 лв., финансиран от ПУДООС.

При подготовката на ПИРО за периода 2021–2027 г. е идентифицирана необходимостта от обвързване на туристическа инфраструктура с местата на културните празници в Общината. Възможни примери са изграждането на паркинги, мотели и др. в местата за празнуване на традиционните 5 (пет) културно-туристически празници: „Фестивал на гъбата“ в с. Красен; „Деца на Поломието – Празник под манастира“; „Ден на Община Иваново в с.о. Стълпище - с. Мечка“, на брега на р. Дунав в близост до природния феномен „Побит камък“; „Еньовден – билки за здраве и радост“ в с. Табачка и др. По този начин се разширява и сътрудничество с читалищата и къщите за гости в общината.

• **Мярка 2.3.3. Адаптиране на сгради-паметници на културата и оползотворяване на живото културно наследство за потребностите на туризма**

Отдават се под наем предоставени за управление от държавата павилиони, които се намират на територията на АР „Ивановски скални църкви“ и „Средновековен град Червен“. Като друг пример може да се посочи започнатото, но преустановено поради липса на средства преустройство на „старото“ училище в с. Табачка като етнографски музей. **На индикатора за мярката може условно да се присвои „средна“ стойност от 50 %.**

Систематизираните в таблица 2.4 по-горе резултати за изпълнение на индикаторите за мерките за **Сп. Ц. 2.3** показват, че при еднаква тежест на отделните индикатори за мерките, **средната стойност за изпълнение на индикаторите е 78,18 %**. Според скалата за оценка от таблица 1.1 във въведението, **целта се оценява с високо (пълно) изпълнение.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТ 2.

Сравнението между степента на изпълнение за отделните специфични цели (**Сп.Ц.**) за **Приоритет 2**, показва, че **Сп.Ц. 2.1** със средна степен на изпълнение за индикаторите 50 % се отличава от **Сп. Ц. 2.2** и **Сп. Ц. 2.3**, които имат 80 – 86 % средно изпълнение на индикаторите. Вероятната причина за това е, че изпълнението за първата цел в по-голяма степен зависи от самата администрация, т.е. от „публичната“ мотивация. Може също да се заключи, че за съжаление, картината за изпълнението на индикаторите за „икономическо развитие“ е до голяма степен подобна с тази за много други малки общини от селските райони. Причините за неизпълнение на някои от малките „бизнес“ проекти могат да се отъждествят с факта, че не е била финансирана Стратегията по ВОМР, разработена през 2016 – 2017 г. за територията на МИГ „Две Могили и Иваново“.

Причините за неизпълнение на някои бизнес-проекти по Приоритет 2 според нас имат и субективен характер. Основната причина е, че бизнес-проектите и съответно техните индикатори имат частен (бизнес) характер, при това изискващи значително финансиране по (вероятно) ПРСР 2014 – 2020 г. за аграрни проекти или ОП „Иновации и конкурентоспособност“ за проекти в индустриални предприятия в Община Иваново.

2.2.3. ПРИОРИТЕТ 3: „ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ И КУЛТУРАТА“

Приоритетът е насочен към повишаването на институционалния капацитет и ефективността от действията на общинската администрация на община Иваново за развитие на уменията за управление на проекти и усвояване на средства от структурните фондове, както и за подобряване качеството на предоставяните от общината услуги и успешна работа с широко гражданско участие. Важен елемент в тази насока е постигането на междуобщинско сътрудничество и партньорство за решаване на общите проблеми.

Сп Ц 3.1: „ПОВИШАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ И МАТЕРИАЛНАТА БАЗА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ“.

Изпълнението на **Сп. Ц. 3.1** отразява процеса на балансирано развитие на социалния капитал в Община Иваново във всичките му аспекти и „етажи“ – администрация, образование с поднаправления „материална база“ и „обучение“, социална интеграция и култура. За постигането на целта са предвидени 2 (две) мерки с 11 проекта и индикатора.

Мярка 3.1.1. Подобряване на административния капацитет

Инициативите и действията на община Иваново за подобряване на административния капацитет са във фокуса на Ръководството от началото на програмния период 2014 г. – когато започва усъвършенстване на системата за управление на документооборота и обслужването на населението. Пример за това е участието в Проект „Е-Подем на НСОРБ, чрез който през 2014 г. е осигурена нова електронна техника за администрацията на стойност над 10 000 лв.

Чрез проект на „Институт за правни анализи и изследвания“, през 2014 г. 21 души са преминали обучения по „Практически и правни проблеми при издаване на административни актове“, а в обучение по „Прилагане на антикорупционни процедури“ – 35 души от администрацията и кметствата. Общински служители и кметове по проект „Компетентна и ефективна общинска администрация“ са участвали в обучения по: „Работа в екип и екипна ефективност“ (42 души); „Лидерски умения“ (19 души); „Последваща оценка на политиката в областта на туризма“ (15 души); „Работа с граждани от уязвими групи“ (9 души); „Управление на конфликти на интереси“ (6 души); „Връзки с обществеността и комуникация“ (3 души).

През 2015 г., служители от администрацията са участвали в 7 различни обучения, организирани и проведени от национални институти и организации, което е подобрило знанията им и гарантира по-добрата им работа: „Правила за европейски обществени поръчки, политика и реформи“ (двама души в гр. Маастрихт); „Анализ на ползите и разходите от Евро проекти: Защо и как?“ (едно лице в гр. Барселона); „Общинска собственост“ (едно лице); „Обучение на крайни потребители за работа с Интегрирана информационна система за държавната администрация и за Управление на човешките ресурси (ЕИСУЧРДА“ и ИИСДА“ (две лица); „Обучения и образователни дейности за повишаване на административния капацитет за мерки за енергийна ефективност и възобновяема енергия“ (две лица); „Съставяне и приемане на общински бюджети“ (две 2 лица); „Счетоводна отчетност в бюджетната организация и нови моменти в Европейското финансиране“ (две лица) и др.

Проведени са две проверки от ТЗ „ГРАО“ – Русе относно приемането и обработването от общинските служители по ГРАО на заявления за постоянен и настоящ адрес, като не са открити нарушения и грешки при регистриране на лица по ГРАО.

От 2018 г. се внедрява т.нар. „Обща рамка за оценка – САФ“ за подобряване на: ефективността и ефикасността в административната работа; качеството на административните услуги и на квалификацията и административната култура на служителите чрез участие в проект на Института по публична администрация по ОП „Добро управление“. Формирана е „Група за самооценка от общински служители“ и е извършена цялостна оценка за дейността на Общинска администрация – Иваново, чрез прилагане на инструмента за организационно съвършенство. Изготвен е Доклад за самооценка с мерки за подобряване на дейността, които са разпространени сред всички служители за изпълнение. Във връзка с това, формулировката за индикатор 5 в Таблица 2.6 „ISO 9001“ е заменен с формулировка „Обща рамка за оценка - САФ“.

През 2018 г. по проект на НСОРБ „Подобряване на капацитета на общинските служители за предоставяне на качествени публични услуги“ са преминали дистанционно обучение в 8 модула общо 10 служители. В три обучения на Института по публична

администрация са участвали 17 служители, при това в повече от едно обучение. През 2019 г. служителите от общинска администрация са участвали в обученията в областта на защитата на личните данни, мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, провеждането на обществени поръчки, общоадминистративни обучения и др.

През 2020 г. Община Иваново се присъедини към Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни административни услуги на ДАЕУ. Във връзка с това и след съгласуване с Общината, текстът на Индикатор (3) за Специфична цел 3.1 от таблица 2.6 е изменен на „Сключени договори за предоставяне на електронни административни услуги на ДАЕУ“ с целева стойност (1), която фактически е изпълнена.

Общо за периода на изпълнение на ОПР 2014-2020 са регистрирани 191 посещения на общински служители в обученията по над 26 методически единици, необходими за администрацията, т.е. средно по 7 – 8 служители в един курс (единица) на обучение. Постоянно от общината се осигурява и финансиране за обновяване на хардуера и софтуера в администрацията. Примери са закупеното: компютърно оборудване за 13 998 кв. от собствени средства; компютърна конфигурация – с. Иваново за 6 549 лв. собствени средства; програмни продукти и лицензи – 5 784 лв. от собствени средства.; компютърна конфигурация за 7 087 лв. от бюджета и 5 065 лв. от собствени средства; софтуер и кадастрална карта за 32 364 лв. от бюджета; система за облачно видеонаблюдение с. Иваново за 158 400 лв. от бюджета и др. За подобряване обслужването на гражданите е закупено компютърно оборудване със средства от централния бюджет на стойност 21 774 лв. и 3550 лв. от общинския бюджет.

Мярка 3.1.2. Подобряване материалната база за развитие на човешките ресурси

Чрез БФП от ПРСР през 2015 г. е завършено изпълнението на проекти за реконструкция на културните центрове в с. Щръклево и с. Пиргово на стойност общо 2 543 239 лв. Със средства от бюджета през 2015 г. са ремонтирани сградите на общината в с. Иваново на стойност 44 340 лв. с ДДС по „Красива България“ и на детските градини в с. Пиргово, с. Тръстеник и с. Сваленик по фонд МКВПМС на стойност 321 127 лв. с ДДС.

През 2015 г. за 13 201 лв. собствени средства е ремонтирано училището в с. Сваленик. Закупени са също котел, копирна машина и автомобил на стойност 61 751 лв. и стопански инвентар за 3 199 лв. Извършен е за сметка на централния бюджет аварийен ремонт на ЦДГ в с. Пиргово на стойност 99 949 лв. и ремонт на ЦДГ - Иваново на стойност 10 000 лв. Реконструиран е „Културен център“ с. Щръклево за 216 хил. лв. по ПРСР, като за центъра е закупен инвентар на стойност 1 900 лв. по същата програма. Реконструиран е „Културен център“ с. Пиргово за 1 508 427 лв. по ПРСР.

През 2016 г. е извършен ремонт на кметство с. Пиргово за 64 000 лв. от централния бюджет. Закупени са 2 автомобили за тъжни ритуали за 20 000 лв. от общинския бюджет. От централния бюджет е закупен офис инвентар и аудио система за културния център с. Пиргово на стойност общо 21 868 лв.; за аудиосистема за озвучаване на читалище в с. Тръстеник за 2 103 лв. от бюджета. Изградени са две спортни площадки през 2015 и 2016 г. за 86 290 лв. от републиканския бюджет.

През 2017 г. от собствени средства е извършен текущ ремонт на част от втори етаж на общинска сграда в с. Иваново, на стойност 31 024 лв. и ремонт на сграда в местността „Дренето“, с. Щръклево на стойност 5 953 лв. Изпълнено е по проект „Красива България“

за М01 „Подобряване на обществената среда в населените места“ проект „Ремонт на административна сграда - кметство с. Табачка на стойност 58 807 лв.

През 2018 г. е извършен ремонт на ОУ „Христо Ботев“ с. Щръклево. Обновени са учебни помещения и санитарни възли на първия и втория етаж, както и коридори, фойейта и ремонт на покрив на ОУ „Христо Ботев“ с. Щръклево“ на индикативна стойност 150 000 лв. с ДДС от бюджета. През 2019 г. от собствени средства е извършен ремонт на покрив на община Иваново за 5 880 лв. и е закупена безжична WiFi мрежа за училищата в с. Иваново, Щръклево и Сваленик на стойност 22 450 лв. собствени средства.

През 2020 – 2021 г. е извършен ремонт на кметство с. Кошов на стойност 165 901 лв. от централния бюджет и 10 000 лв. от собствени средства. Закупено е самоходно шаси за кметство с. Тръстеник за 5 000 лв. от общинския бюджет. Започнати са строежи на Обществено обслужваща сграда в с. Мечка (изпълнение за 2021 г. от 20 790 лв. от общинския бюджет) и на многофункционална обществена сграда в с. Щръклево (с изпълнение от 12 000 от местния бюджет за 2021 г.). Извършен е ремонт и благоустрояване на комуналното стопанство за 54 672 лв. от собствени средства и 9 852 лв. от други средства., закупен е товарен автомобил за с. Иваново за 14 000 лв. от централния бюджет.

В **таблица 2.6** по-долу са показани систематизираните резултати за изпълнение на индикаторите за мерките за **Сп. Ц. 3.1 „Подобряване на административния капацитет и материалната база за местно развитие“**. За постигането на целта са били планирани **2 (две) мерки**, с общо **11 дейности (проекти) и 11 индикатора**. **Изцяло изпълнени на 100% или повече процента са 8 (осем) индикатора**, а на 3 (три) индикатора изпълнението е между 12,5% и 66,7%. Ако се приеме еднаква тежест на индикаторите за мерките, **средната стойност за изпълнение на индикаторите за тази специфична цел е 129,4 %**, т.е. според скалата за оценка от таблица 1.1, целта е с **изключително високо (пълно) изпълнение**.

Сп Ц 3.2. ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ И РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО.

За постигането на **Сп Ц 3.2** са планирани 4 (четири) мерки с общо 21 индикатора за резултат. Тези мерки и проекти са важни за устойчивото развитие на човешките ресурси и социалния капитал в Община Иваново.

Мярка 3.2.1. Грижи за децата и младежта.

Мярката е насочена за подкрепа и развиване на способностите на децата и учениците за учене, социални контакти, спорт и др. Друга разширяваща образованието дейност е ограмотвяването на родители, работа в клубове по интереси, кръжоци и др.

Учители от общината са участвали в обучение в РУ „Ангел Кънчев“ за повишаване на знанията, уменията и компетенциите за работа с деца от ромската общност и социално-уязвими групи. Проведени са 2 информационни кампании в училищата и в ромската общност за разясняване потенциалния риск от трафик на бебета и ромски момичета с цел сексуална експлоатация. Проведени са обучения за повишаване на здравната им култура. Организиран и проведен е хепънинг „Сцена под небето“ по случай 8-и април – световен ден на ромите. Всички училища в Община Иваново са участвали в проект „Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учение чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности“, финансиран от ОП „НОИР“. По правило, обхващат се всички ученици като се сформират групи по интереси.

Таблица 2.6

Оценка за изпълнението на индикаторите за резултат за Приоритет 3

Наименования и измерители на индикаторите	Стойност 2020/2021	Целева стойност 2020/2021	Степен на изпълне ние, %
1	2	3	4
Специфична цел 3.1.			
1. Общ брой участия в курсове за обучения на административни служители, учители и др., броя	191	60	311 %
2. Подготвени служители от администрацията, учители и др. за управление на програми и проекти за развитие, броя	39	10	390 %
3. Сключени договори за предоставяне на електронни административни услуги по системата ДАЕУ, броя	1	1	100 %
4. Кметства, обхванати в мрежа за електронен обмен на информация с общинския център, броя	13	13	100 %
5. Издаден сертификат на общинска администрация по „Обща рамка за оценка–SAF“, вместо планирания ISO 9001, броя	1	1	100 %
6. Учебни заведения с подменено обзавеждане и обор., броя	4	4	100 %
7. Учебни заведения с въведено видео наблюдение, броя	5	5	100 %
8. Реконструирани и ремонтирани спортни обекти, броя	4	6	66,7 %
9. Предоставени помещения за дейности на младежки организации и сдружения, броя	3	7	43 %
10. Обществени сгради с подход за хора с увреждания, броя	3	3	100 %
11. Поддържане на църковни храмове в общината със собствени средства, броя	3	3	100 %
Специфична цел 3.2.			
1. Създадени родителски обединения за работа с проблемни лица, броя	1	4	25 %
2. Обхванати деца, подлежащи на обучение, с участието на родители и граждански организации, броя	8	8	100 %
3. Подпомогнати в работата си клубове и кръжоци по интереси, броя	4	8	50 %
4. Проекти по ТГС за обмен на иновационни програми, методологии и добри практики в образованието, броя	1	4	25 %
5. Учебни заведения с въведен целодневен учебен процес, включително и извънкласни форми, броя	3	4	75 %
6. Ежегодни спортни прояви по съставени планове, броя	4	4	100 %
7. Ежегодни информационни кампании „Спортът е здраве“ и „Не на наркотиците“, броя	3	4	75 %
8. Лица включени в програми „Социален асистент“, „Личен асистент“, „домашен помощник“, „Зимна трапеза“, броя	260	250	104 %
9. Лица вкл. в програми „Заетост на хора с увреждания“, „Регионална програма за заетост, „Програма за обществено полезен труд“, и „От социални помощи към заетост“, броя	81	20	405 %

		Продължение Табл. 2.4		
1		2	3	4
10. Общ брой обхванати лица за ползване на услугите „Домашен социален патронаж“ и „Зимна трапеза“, броя		245	30	800 %
11. Нововъведени социални услуги, броя		3	3	100 %
12. Брой изградени дневни центрове за възрастни, броя		1	3	33,3 %
13. Експертни оценки за здравеопазването с разработена програма и мерки за подобряването, броя		0	1	0 (с)
14. Лекарски практики с обновено технич. оборудване, броя		5	3	166,6 %
15. Създадена мобилна здравна служба, броя		0	1	0 (об.)
16. Ремонтирани и обновени сгради на здравни служби, бр.		5	3	166,6 %
17. Реализирани малки проекти по МИГ – Лидер за подобряване на средата на живот и интеграцията, броя		0	13	0 (об.)
18. Изградени клубове на НПО и спортни клубове за участие на гражданското общество в живота на общината, броя		3	7	42,9 %
19. Реализирани програми за тристранно сътрудничество „Публична власт – Частен сектор – НПО“, броя		0	3	0 (с)
20. Интегрирани деца от етническите групи чрез местните традиции при запазване на идентичността, броя		144	90	160 %
21. Съвместни проекти с побратимени общини от Румъния за транснационално сътрудничество „Дунав“, броя		1 (Lena)	1	100 %
Специфична цел 3.3. Подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата				
1. Закупени и от дарение книги и други печатни издания за обогатяване на библиотечния фонд на читалищата, броя		4 768	2 000	238 %
2. Читалища с въведени нови технически средства и технологии в помощ на читателите, броя		4	8	50 %
3. Ремонтирани и реконструирани читалищни сгради, броя		4	4	100 %
4. Възстановени сценични съоръжения в читалищата, броя		3	1	300 %
5. Читалищни сгради оборудвани с озвучителна техника, броя		4	1	400 %
6. Изградени междуетнически културни центрове, броя		0	1	100 %
7. Годишен брой нови форми и събития, включени в културния календар, броя		1	1	100 %
8. Местни групи по интереси в читалищата, броя		8	16	50 %
9. Ежегодни национални конкурси „Светлоструй“, броя		1	1	100 %

УСЛОВНИ ОЗНАЧЕНИЯ:

- (с.) предполагат се субективни причини като загуба на публичен интерес към проекта
- (об.) обективни причини за неизпълнението, например не е финансирана СВОМР на МИГ „Две могили – Иваново“
- (ч.б.) предполагат се субективни причини поради липса на интерес от частния бизнес

ОУ „Н. Вапцаров“ – с. Иваново е бенефициент и партньор на Сдружение „Българо – румънски трансграничен институт по медиация“ и на Сдружение „Център Динамика“- Русе в Проект „Интегриран подход за интегриране на роми и другите уязвими групи на територията на общини в Област Русе“ с бюджет за Община Иваново от 122 052 лв. от които 109 842 лв. са БФП от Швейцария и 12 000 от собствени средства. По проекта е закупено оборудване на АГ кабинета и за медицинския кабинет. В ремонтираните по проекта общински помещения са проведени безплатни АГ прегледи на представителите на уязвими групи. Здравният медиатор провежда срещи с представители на ромите за обсъждане на проблемите на общността. Извършени са скринингови изследвания на учениците от 1-ви до 4-ти клас на четирите училища в Общината по отношение на гръбначните изкривявания и очни заболявания. Психолози от партньорските сдружения са консултирали родители от ромски произход за: процеса на социализация и образователна интеграция на учениците; проблемите с трафика на хора по т. нар. „съвременно робство“ и др. Повишена е здравната култура на учениците за вредата от тютюнопушенето, алкохола, наркотиците и болести, предавани по полов път.

Чрез Комисията за борба с противообществени прояви се работи с малолетни и непълнолетни деца и техните родители. През 2017 г. са образувани четири дела с възпитателни мерки, а през 2020 г. – едно дело, което показва положителен резултат от работата на комисията. Оказва се съдействие за решаване на проблема с увеличение на броя деца, които напускат училище (ръст от едно дете през 2018/2019 г. до 8 деца през учебната 2019/2020 г.

ЦДГ „Ален мак“ е партньор на Сдружение „Център Динамика“ - Русе и Община Иваново в проект „Щастливо детство за децата на община Иваново“, финансиран по ОП „НОИР в размер на 196 597 лв. По този проект 74 деца на възраст между 4 и 7 години са включени в клубове и ателиета, а 20 деца ползват специфична психологическа подкрепа. Включени са и 78 родители на деца от ЦДГ „Ален мак“. В резултат е повишен броят успешно интегрирани деца от маргинализирани общности, включително роми от Общината.

Показателен е стремежът на училищата и детските градини да подготвят проекти с финансиране от ОП и други източници за финансиране. Така, през периода на изпълнение на ОПР, учебните заведения са разработили проекти за развитие на знанията и компетентностите на стойност 175 938 лв., 97 % от които по ОП НОИР и 3 % от други донори (ПУДООС). Първенец е училището в с. Щръклево с дял от 64,9 % от проектното финансиране. Това е безспорен атестат за предприемаческия капацитет на образователните колективи на всички училища и детски градини на територията на Община Иваново.

Община Иваново подпомага подобряването на условията в училищата и детските градини чрез подмяна на амортизирано оборудване и обзавеждане, осигуряване на охрана и др. През 2014 г. е ремонтирана ЦДГ – с. Иваново на стойност 50 000 лв. от бюджета и 3600 лв. общински средства. Подменена е дограмата в ОУ – с. Иваново на стойност 2 990 лв. общински средства. Закупено са компютри за 2600 лв. от бюджета и 2 420 лв. собствени средства.

През 2016 и 2017 г. са извършени ремонти във филиалите на ЦДГ „Ален мак“ в с. Пиргово и с. Щръклево. През 2018 г. в ОУ „Хр. Ботев“- Щръклево е извършен ремонт на учебни помещения, санитарни възли, фойета и покрива със средства от централния бюджет за 260 000 лв. Чрез общинския бюджет са закупени принтери и стопански инвентар за

училищата на стойност 6 250 лв. Закупени са преносими компютри за общо 10 450 лв. от които 6 170 от бюджета + 4 280 лв. от други източници (дарения).

Значима подкрепа се оказва и за обновяване на базата за игри и спорт на учениците в общината. През 2015 и 2016 г. са закупени: оборудване за игра в ЦДГ и филиалите за 4 700 лв. от дарения и 5 броя климатизатори за 10 989 лв. от общинския бюджет; инвентар за 4 030 лв. от други източници и за 1 400 лв. от собствени средства. Със средства от централния бюджет в размер на 120 907 лв. са ремонтирани спортна площадка и стадиона в с. Тръстеник. Изградена е също една нова спортна площадка на стойност 86 290 лв. от централния бюджет.

През периода 2017– 2020 г. са изградени: нови детски площадки в с. Иваново и с. Мечка за 17 800 лв. от други източници и 2 460 лв. от общински средства; беседки и люлки за ЦДГ за 4 280 лв. от други източници; площадка за фитнес на открито в с. Щръклево за 9 999 лв. от други източници. През 2021 г. са изградени площадки за игра на деца със средства от общинския бюджет в: с. Божичен за 9 524 лв.; с. Церовец, с. Иваново и с. Табачка за по 10 000 лв., както и площадка за фитнес на открито в с. Пиргово за 9 546 лв. от други източници. За 2021 – 2022 г. се планира изграждането на център за извънкласни занимания на деца в с. Щръклево на стойност 364 603 лв. от бюджета и 25 523 лв. собствени средства.

В общината функционират три спортни клуба: ВК „Спорт Волей“, Общински спортен клуб „Ломеец“ за ориентиране и ФК „Атлетик“. Общо 109 млади хора практикуват спорт. Съвместно с ремонта на Кметство с. Тръстеник е извършен и ремонт на сграда на стадиона на стойност 7 677 лв. общински средства. В рамките на кампанията на ПУДООС „Чиста околна среда - 2016 г.“ е изпълнено „Облагородяване и озеленяване на обществено пространство в с. Кошов и превръщането му в зона за отдых и спорт на младежите“ на стойност 50 000 лв.

В ОУ „Хр. Ботев“, с. Щръклево, във връзка с НП „Твоят час“ са сформирани групи за волейбол и футбол. В Час на класния ръководител във всички училища се водят беседи за „Здравословно хранене“, „Лична хигиена“, „Здраве всеки ден“, „Спортът е здраве“ и др.

Данните от собствена анкета за състоянието и насоките за развитие на 5-те учебни заведения в Община Иваново (4 ОУ и една ЦДГ) показват, че: учителите в ОУ са участвали в 27 курса за обучение по европейски програми и проекти, т.е. средно по 1,8 курса на учител; в 3 (три) от петте учебни заведения, т.е. 60 % е подменено обзавеждане или оборудване; в четири от учебните заведения (80 % от всички) е въведено видеонаблюдение за охрана; в едно училище е осигурен подход за хора с увреждания; в едно училище е създадено родителско обединение за работа с проблемни деца, а в две училища с участието на родителите са върнати в обучението напуснали деца; клубове и кръжоци по интереси са създадени в три училища (75 % от училищата и в три учебни заведения) е въведен целодневен учебен процес; във четирите училища се провеждат спортни прояви по предварително съставени планове, а в три от училищата се провеждат редовно комуникационни кампании „Спортът е здраве“ и „Не на наркотиците“. Над 144 деца и ученици от етническите групи са интегрирани чрез участие в обучителни форми и извънкласни занимания при запазване на тяхната идентичност.

Мярка 3.2.2. Грижа за възрастните и хората в неравностойно положение

Община Иваново работи активно по програми на АЗ и ДБТ – Русе за заетост и конкурентноспособностна заетост от Общината, по национални или регионални програми. В началните години на периода 2014 – 2020 г. най-обхватната инициатива по мярка 3.2.2 е НП „От социални помощи към осигуряване на заетост“ (СПОЗ) на МТСП. През 2014 и 2015 г. са наети общо 38 безработни лица за срок от 6 месеца като „Сезонен работник“ или „Общ работник по поддръжка на сгради“. Също през 2014 и 2015 г., по НП „Подкрепа за достоен живот“ са обхванати 50 лица, от които 25 са наети за „Личен асистент“, а „Потребители“ са 25 души, от които едно дете. По проект „Помощ за дома“ като нов модел за социални услуги са обхванати 42 лица, от които: две за „Сътрудник по социални дейности“, а 42 като „Домашен санитар“. От фонд „Социално подпомагане“ към МТСП през 2014 г. са обслужени 90 лица.

През 2016 и 2017 г. е изпълняван Проект „Комплексен подход за осигуряване на услуги за независим живот“, (18 месеца), с финансиране в размер на 500 000 лв. от ЕСФ. Сключени са трудови договори с 43 домашни помощници и с един сътрудник по социални дейности за обслужване на общо 80 потребители на услугата.

На територията на Община Иваново действат 3 филиала (в с. Щръклево, с. Пиргово и с. Тръстеник) на Домашен социален патронаж (ДСП) – Иваново. Общият им капацитет към м. декември 2017 г. е 245 човека за цялата община. Извършен е ремонт на помещения за Домашен социален патронаж в сградата на ОУ – „Христо Ботев“ в с. Щръклево, на стойност 33 000 лв. През 2017 г. е изпълнен проект за „Модернизиране на кухненското оборудване и обзавеждане на Домашен социален патронаж“, като е закупено ново оборудване за стойност 27 045 лв. и два автомобила за разнасяне на храната за 39 705 лв., т.е. общо 66 750 лв. от Общината.

В края на 2019 г. приключва започнатия през 2016 г. проект „Осигуряване на топъл обяд“ с продължителност 45 месеца и бюджет 211 699 лв. от Фонда за европейско подпомагане на ЕС. Обхванати са 90 потребители на проекта, потребителите на социалната услуга „Домашен социален патронаж“ - 285 на брой, 90 потребители на обществените трапезарии и 170 потребители по „Целево подпомагане с топъл обяд“. При доставка на приготвения обяд се използва транспортна схема за разнос на топла храна в тринадесетте населени места на общината, като храната се приема лично от потребителя в дома му.

Може да се оцени, че за периода на изпълнение на ОПР, със съдействието и/или с подкрепата на Община Иваново е осигурена заетост от АЗ и ДБТ – Русе за жители на общината, както следва: „Старт на кариерата“ - общо 8 лица до 29 години с висше образование за срок от една година; „Помощ при пенсиониране“ - 3 лице за срок от една година; „Обучения и заетост за младите хора“ - 9 лица за период от една год.; „Обучения и заетост на хора с трайни увреждания“ - 13 лица за срок от 2 год.; „Регионална програма за заетост“ - общо 34 безработни лица за период на заетост по 6 месеца; „Работа“ - 14 лица по една година като „работник по озеленяване или поддръжка“, с обучение за длъжността и сертификати.

По Проект „Подобряване на материалната база на „Домашен социален патронаж“ също е закупено оборудване и обзавеждане за кухните за 35 210 лв., като 10% са за сметка на Община Иваново, а останалите 90%, са осигурени от Фонд „Социална закрила“ на ОП РЧР. Удължен е и през 2021 г. проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с

увреждания – Компонент 3” на ОП РЧР в размер на 101 370 лв., от които по линията на ЕСФ в размер на 86 165 лв. и съфинансиране от бюджета в размер на 15 205 лв.

През 2017 - 2020 г. са закупени за „Домашен социален патронаж“: три автомобила на стойност 50 000 лв. от местния бюджет; оборудване за 18 000 лв. от централния бюджет и за 78 220 лв. от собствени средства; оборудване за разнос на храна за 30 000 лв. от общинския бюджет.

В първоначалния план от 2014 г. е предвидено до края на изпълнението на ОПР, освен дневния център за възрастни в с. Щръклево да се разкрият още два, от които единият в с. Мечка. За съжаление това не е изпълнено и **Общината остава с един дневен център.**

Мярка 3.2.3. Запазване и подобряване на здравето на гражданите

През 2016 и 2017 г. са извършени ремонти на здравните служби в с. Щръклево и с. Пиргово на обща стойност 67 500 лв. от централния бюджет. По проект „Интегриран подход за интегриране на ромите и другите уязвими групи на територията на общини в област Русе“ през 2016 г. е извършен ремонт на първия етаж на Здравната служба в с. Иваново. Подготвени и оборудвани са кабинет за акушерство и гинекология и кабинет за общопрактикуващия лекар. През 2017 и 2018 г. е извършен ремонт на Здравна служба с. Красен на стойност 28 918 лв. от бюджета. Придобит е първи етаж от сградата на Здравна служба – с. Сваленик за 30 00 лв. от собствени средства. За здравни служби са закупени климатици (3 240 лв. собствени и 3 000 лв. евросредства) и медицинско оборудване за 4 120 лв. от оперативните програми. През 2020 – 2021 г. се изпълняват проекти за доставка и монтаж на оборудване за здравните служби и стоматологични кабинети в селата Иваново, Щръклево и Пиргово, на обща стойност 1 152 990 лв. от републиканския бюджет.

Мярка 3.2.4. Социална интеграция и партньорство с мажоритарни групи от местната общност

През 2015 г. е приет План на Община Иваново за периода до 2020 г. в изпълнение на областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение. Първа значима инициатива в изпълнение на Стратегията е Договорът за партньорство между Община Иваново и Община Русе в рамките на проект „Интегриран подход на Община Русе за интегриране на ромите и други уязвими групи на територията на общини в област Русе“, финансиран по българо-швейцарската програма за подкрепа на социалното включване на ромите и други уязвими групи на стойност 122 052 лв. По принцип, изпълнението по тази мярка е обвързано с присъщата дейност на училищата и ЦДГ „Ален мак“ и са показани в коментара по мерки 3.1.1, 3.1.2 и 3.1.3 по-горе.

Съгласно Таблица 2.6, за Сп. Ц. 3.2 „Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и здравеопазването“, изцяло изпълнени на 100% или повече процента са 10 (десет) индикатора, на 7 (седем) индикатора изпълнението е между 25% и 75%, а за 4 (четири) индикатора изпълнението е нула. Възможната причина за това се предполага или загуба на публичен интерес към проекта (символ 0 (с)), или обективни причини за неизпълнението (символ 0 (об.)), например не е финансирана СВОМР на МИГ „Две могили – Иваново“. Ако се проеме еднакво тегло на индикаторите за резултат за Сп. Ц. 3.2 се получава, че **средното изпълнение е 120,9%.** Това показва „висока степен“ на изпълнение на предвидените индикатори по тази специфична цел.

Сп. Ц 3.3. ПОДКРЕПА НА ЧИТАЛИЩАТА КАТО ЦЕНТРОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА

Читалищата на практика са единствените културни институции в селските райони, каквато е територията на Община Иваново. В общината функционират 13 читалища, които като културни институции съхраняват, развиват, популяризират и осъществяват дейността в общината. За постигане на тази специфична за ОПР 2014 – 2020 г. цел са планирани две мерки с общо 7 малки по планов бюджет проекта и 9 (девет) индикатора за резултат.

Мярка 3.3.1. Поддържане на материалната база на читалищата и църквите

Изпълнението на мярката започва 2014 – 2015г. чрез проекти за реконструкция и модернизация на читалищата в с. Щръклево, с. Тръстеник и с. Красен с финансиране от ПРСР. През 2014 г. е изпълнен също ремонт на музейната сбирка в с. Тръстеник за 53 750 лв. от централния бюджет и 12 314 лв. от общински средства.

През 2015 г. са закупени столове за няколко читалища на стойност 32 570 лв. с ДДС от републиканския бюджет. Закупена е сцена за читалищна самодейност за 28 000 лв. от общинския бюджет и аудио система за озвучаване читалище в с. Тръстеник за 2 103 лв. от бюджета. През 2017 г. са санирани фасадите на читалище с. Иваново съвместно с ТИЦ – Иваново на стойност 119 189 лв., от които 85 % са БФП по ИП за Климата (ИПК), а 15 % от общинския бюджет. През 2020 г. е извършен ремонт на читалище с. Кошов за 1 800 лв. от собствени средства в рамките на дългосрочен проект за 306 618 лв. от централния бюджет.

През периода, по данни от Русенска Митрополия няма основни ремонти или обновяване на църкви в Община Иваново със средства от ОП. С общински средства е извършена смяна на дограма и текущо поддържане в три църкви на територията на Общината.

Мярка 3.3.2. Иновативни форми за развитие на читалищата като културни центрове

Ежегодно с решения на ОбС – Иваново се приема разработван от читалищната общност Културен календар за културните събития и празници на територията на Общината Иваново. Насърчава се организиране на културни събития във връзка с местните обичаи и традиции. Общината осигурява подкрепа, включително с дофинансиране на традиционно провеждани в общината тематични събития със значение за туризма.

В общината се провеждат редица културни събития с регионално и местно значение, привличащи интереса на граждани и туристи. Най-известните от тях са традиционните 5 (пет) културно-туристически празници в Общината: „Фестивал на гъбата“ в с. Красен; „Деца на Поломието – Празник под манастира“; „Ден на Община Иваново в с.о. Стълпище – с. Мечка, на брега на р. Дунав в близост до природния феномен „Побит камък“; „Еньовден – билки за здраве и радост“ в с. Табачка; Литературен конкурс „Светлоструй“ в с. Щръклево. Организиран се и общоселски тържества във връзка с Бабин ден, Ден на самодееца, Осми март, Първа пролет, Еньовден, Ден на инвалида, Ден на възрастните хора, ден на Християнското семейство и др.

Основен показател за изпълнението на присъщата „читателска“ дейност е управлението на книжния фонд. Отчетните документи показват устойчив процес на инвентаризация и обновяване на фонда. През периода до МО (2014 – 2016 г.) са закупени

или придобити чрез дарение общо 1124 тома книги. За втория под-период 2017 – 2020 г. този показател е 3644 тома художествена литература. Броят закупувани книги варира от 10 до 81 броя годишно, а на придобити чрез дарение достига 648 броя на година.

Проведената в 11 читалища вътрешна анкета, показва ръст на редица показатели за нивото на материална осигуреност на дейността и инициативност на читалищата. В 4 (четири) от тях са въведени нови технически средства и технологии в помощ на читателите; ремонтирани са 3 (три) читалища и едно е новопостроено (с. Пиргово); възстановени са 2 (две) сценични съоръжения; 3 (три) от читалищата са оборудвани с озвучителна техника.

Положителни са редица примери за иновации в дейността. Така, през периода в 6 (шест) читалища са включени нови форми и събития в културния календар; създадени са 8 (осем) местни групи по интереси, а в едно читалище (с. Иваново) е изграден неформален междуетнически център за работа с деца от ромски произход. Сред въведените нови събития и форми могат да се отличат детската група по Родинознание в с. Иваново, която ежегодно посещава български възрожденски градове, както и провеждания в с. Пиргово ежегоден концерт „Жива е песента“. Освен сериозната финансова помощ за поддържане на материалната база на читалищата, Общината осигурява и допълнително финансиране за културната дейност. Така, през 2018 г. са отпуснати 10 000 лв. за дофинансиране на читалищата – за празници и за осъществяване на литературния конкурс „Светлоструй“.

Съгласно **Таблица 2.5**, при **Сп. Ц. 3.3** „Подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата“ са изцяло изпълнени на 100% или повече процента 7 (седем) индикатора, а изпълнението за два индикатора е на 50 %. Ако се приеме еднакво тегло на индикаторите за резултат се вижда, че средното изпълнение за **Сп. Ц. 3.3** е **145,0 %**, т.е. „**висока степен**“ на изпълнение на предвидените индикатори по тази специфична цел.изпълнението спрямо целевата стойност за всички 9 (девет) индикатора за **Сп. Ц.**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТ 3.

Сравнението между степента на изпълнение за отделните специфични цели (**Сп.Ц.**) за **Приоритет 3** показва, че те не се различават съществено по изпълнението на индикаторите за резултат за мерките. **Среднопретеглената степен на изпълнение** за трите цели е **128,5 %** спрямо целевите стойности. Разликата на всяка **Сп. Ц.** спрямо среднопретеглена степен на изпълнение варира от **0,7 %** при **Сп. Ц. 3.1** до **12,8 %** при **Сп. Ц. 3.3**.

Основната причина за високите средни степени на изпълнение за индикаторите на трите специфични цели е преди всичко **голямата и устойчива материална и организационна подкрепа на общинското ръководство** за придобиване на компютърна техника и софтуер за администрацията и за ремонт и обзавеждане на социалните институции и читалищата в Общината. Втора важна причина за високата степен на оценка на изпълнението специално за общинска администрация и преподавателите в училищата и детските градини е тяхната **висока мотивация**, благодарение на която техни представители участват в обучения за придобиване на компютърна грамотност и прилагат успешно капацитета си за разработване на проекти. Екипите на читалищата, като носители на културата в района на общината имат висока заинтересованост да развиват художествената самодейност, където имат високи степени на изпълнение. Те обаче трябва да развиват и да постигнат необходимата степен на мотивация за предприемчивост и търсене на нови форми за изява, например чрез форми за сътрудничество с туристическия бизнес.

2.3. ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА О П Р 2014 – 2020 КЪМ КРАЯ НА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД

Чрез критерия „Устойчивост“ се оценява, до колко резултатите от изпълнението на общинския план за развитие са довели до промени в организацията на територията и състоянието на социално-икономическите показатели на социалната общност на Община Иваново, които ще бъдат трайни във времето и до колко постигнатите резултати ще продължат да влияят положително на развитието, дори без да се инвестират допълнителни средства? Устойчивостта на резултатите обаче може да се разгледа и в аспекта, доколко предложенията за промени в Актуализирания документ, направени при Междинната оценка през 2017 г., са били реализирани успешно до края на изпълнението 2020 – 2021 г.

За да са ясно очертани изводите за устойчивост още преди Раздел 4 за оценка на ефективността и ефикасността на използването на ресурсите за изпълнение на ОПР, по-долу в Таблица 2.7 се излага предварителната оценка за степента на изпълнение и ефективността на заложените приоритети, като следствие от реализацията на планираните в плана.

Таблица 2.7

Обща оценка на ефективността на изпълнение по приоритети на ОПР 2014-2020 г.

Приоритет	Ефективност
Приоритет 1. Подобряване базисната инфраструктура и качеството на живот на населението	Постигната е сравнително висока ефективност на изпълнение на специфичните цели, както и устойчивост спрямо МО. Заложените мерки са подходящи за специфичните цели към Приоритет 1. Формулираните цели и мерки водят до подобряване на инфраструктурата и материалното качество на живот на населението.
Приоритет 2: Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавена стойност	Общо, средна и сравнително висока степен на изпълнение на мерките и целите, постигнато ускорено развитие на микро предприятия за преработване на земеделска продукция и известен ръст на туризма. Планирането и прилагането на допълнителни инструменти би оказало по-задоволително въздействие върху бизнес средата в общината .
Приоритет 3: Повишаване капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата	Постигната е висока степен на ефективност и устойчивост , особено по отношение на капацитета на общинската администрация, развитието на училищата и преподавателския състав, на социалните институции, както и на читалищата като центрове за развитие на културата в Община Иваново.

Чрез анализ и сравнение между резултатите от изпълнението на мерките и целите в края на програмния период 2014-2020 г. и установените при Междинната оценка 2017 г. резултати и тенденции за развитие на територията и социалната общност на Община Иваново, могат да се направят следните обобщаващи изводи за устойчивостта на изпълнение на ОПР:

1. Постигнатите резултати по изпълнение на мерките, специфичните цели и приоритети в ОПР 2014 – 2020 г. съответстват и спомагат за изпълнението на Стратегията на развитие на общината, а съответно и подпомагат постигането на политиките на развитие на Област Русе, на Северен централен район и на национално равнище. Налице е общо съответствие и развитие на установените към междинната оценка на ОПР тенденции с тези, дискутирани в настоящата последваща оценка към края на програмния период.

Постигнати са **устойчиви резултати** по преобладаващата част от формулираните в ОПР Иваново 2014-2020 г. стратегически цели, приоритети, специфични цели и мерки, като финансовите ресурси са били използвани ефективно, а процедурите за наблюдение осигуряват ефикасно управление на ОПР. Съобразно оценените от консултантите окончателни резултати от ОПР – Иваново в периода 2014 – 2020 год., може да се направи генералният извод, че **Планът се изпълнява успешно** при ограниченията на околната социално-икономическа среда и в частност на рисковете от Пандемията „Covid – 19“.

2. Успешно са използвани **формулираните индикатори за резултат** в Актуализирания документ на ОПР от 2018 г. за **оценка за нивото на изпълнение** на дейностите (проектите), включени в Програмата за реализация на ОПР от една страна, и **съответно, чрез обобщаване - за изпълнението на мерките и специфичните цели** по Приоритетите на плана. Идентифициран е съответствие в общи линии между степента на постигане на целите при междинната оценка и при сегашната последваща оценка на Плана.

Налице е съществен напредък в реализиране на приоритетите за развитие на базисната инфраструктура и подобряване качеството на живот на населението от територията на общината. С по-нисък напредък е изпълнението на цели на приоритет за „Подобряване на средата за бизнес и развитие на дейности за заетост и добавена стойност“, което подсказва необходимостта от бъдещ анализ и преформулиране на специфичните цели, както и мотивиране на общинска администрация и бизнес-общността за подобряване на ефективността на изпълнение.

3. Чрез приведените резултати за финансираните от ДФ „Земеделие“ проекти се **оправдава** формулираната при междинната оценка през 2017 г. необходимост да се подпомага и поощрява разработването на **повече проекти за повишаване на местната конкурентоспособност** на съпътстваща земеделието хранително-вкусова индустрия, което позволява да се **създават повече работни места от несубсидирана заетост в Общината**. Има обаче и неоползотворени възможности в сферата за развитие на местния (регионален) туризъм, особено ако се привлекат достатъчно ефикасни инвестиции. Резерв има и за сътрудничество между читалищата и туризма при провеждане на местните празници.

4. **Показателни и оценявани по достойнство** са постиженията на Община Иваново за изпълнението на дейностите по приоритета за „Повишаване на капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата“. Според индикаторите за резултат, степента за постигане на специфичните цели, а оттам и на приоритета като цяло, е висока и показва, че **работата на ръководството и администрацията в Община Иваново по отношение на административния капацитет и социалната политика е успешна**. Необходимо е да се промотира дейността за по-нататъшно повишаване на участието на администрацията във формите за териториално сътрудничество с Румъния, за което в Област Русе има редица неоползотворени възможности.

Раздел 3. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г.

3.1. ТЕНДЕНЦИИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО В ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Оценката на тенденциите в социално-икономическото развитие на община Иваново обуславя като макро картина детайлната оценка на степента и устойчивостта на постигане на целите на ОПР 2014 – 2020 г. Основното е, че развитието на България след 2012 – 2013 г. се характеризира с положителна промяна на базовите макроикономически индикатори вследствие на възстановяването на икономиката на ЕС и страната от световната икономическа и финансова криза 2008 - 2009 г. За България положителната тенденция се изразява в нарастване на БВП с темпове по-високи от средните за ЕС – Таблица 3.1.

Таблица 3.1.

Динамика на ръста на БВП за ЕС и България в периода 2013 - 2020 г.

Територия	Календарна година							
Ръст на БВП, %	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ⁴
За ЕС като цяло	0,3	1,7	2,3	2,0	2,6	2,0	1,5	- 4,8
За България	0,3	1,9	4,0	3,8	3,5	3,1	3,4	- 4,2

Източници: Евростат, НСИ и пресата (за 2020 г.)

За община Иваново като част от България, от област Русе (ниво NUTS 3) и част от Северен централен район (ниво NUTS 2) е важно сравнението на техните макроикономически показатели с тези на други страни от ЕС и/или на други региони от тип NUTS 3 и NUTS 2.

Таблица 3.2.

Динамика на БВП на глава от населението за ЕС и България
в периода 2013 - 2019 г., хил. Евро

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
За ЕС	26,85	27,73	29,14	29,31	30,12	31,03	32,0
За България	5,77	5,94	6,36	6,82	7,39	7,98	8,68
За СЦР	3,99	4,07	4,29	4,44	4,70	5,08	5,49

Източници: Евростат, НСИ и пресата (за 2020 г.)

Както се вижда от статистическите данни в таблица 3.2, 3.3 и 3.4, през периода на изпълнение на ОПР Иваново е налице е благоприятна макро-икономическа среда за развитие на територията и социалната общност на Общината. Два от основните показатели за „благоденствие“ на Област Русе и на Северен централен район – БВП (хил. лв./глава от населението) и коефициентът на заетост (%) показват положителна динамика, което несъмнено е подкрепяло устойчивото балансирано развитие на Община Иваново.

⁴ / Данните за спада на БВП през 2020 г. са по приблизителни оценки от средата на 2021 г.

Таблица 3.3.

Динамика на БВП на глава от населението за административните области в СЦР в периода 2013 - 2019 г., хил. лв.

Област	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Русе	8,87	9,63	9,93	10,56	11,22	11,78	12,77
Разград	7,73	8,04	7,74	8,36	8,99	9,72	10,42
Силистра	5,60	5,85	5,96	6,13	6,75	7,03	7,69
Велико Търново	7,75	7,78	8,27	8,61	9,28	10,44	11,07
Габрово	8,97	9,76	10,45	11,21	12,46	13,52	14,44

Източник: НСИ

Таблица 3.4.

Динамика на коефициента на заетост 15 – 64 г. за ЕС, България и СЦР, в периода 2013 - 2019 г., %

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
За ЕС, %	72	72	73	73	73	74	74
България, %	68	69	69	69	71	72	73
За СЦР, %	56	57	60	62	64	65	70

Източници: Евростат, НСИ

За оценка на промените в социално-икономическото развитие на община Иваново са анализирани три основни индикатори, като е сравнено развитието на общината спрямо тези показатели на национално ниво и за област Русе като цяло. Някои от индикаторите отразяват и степента на вътрешнорегионалните различия за областта:

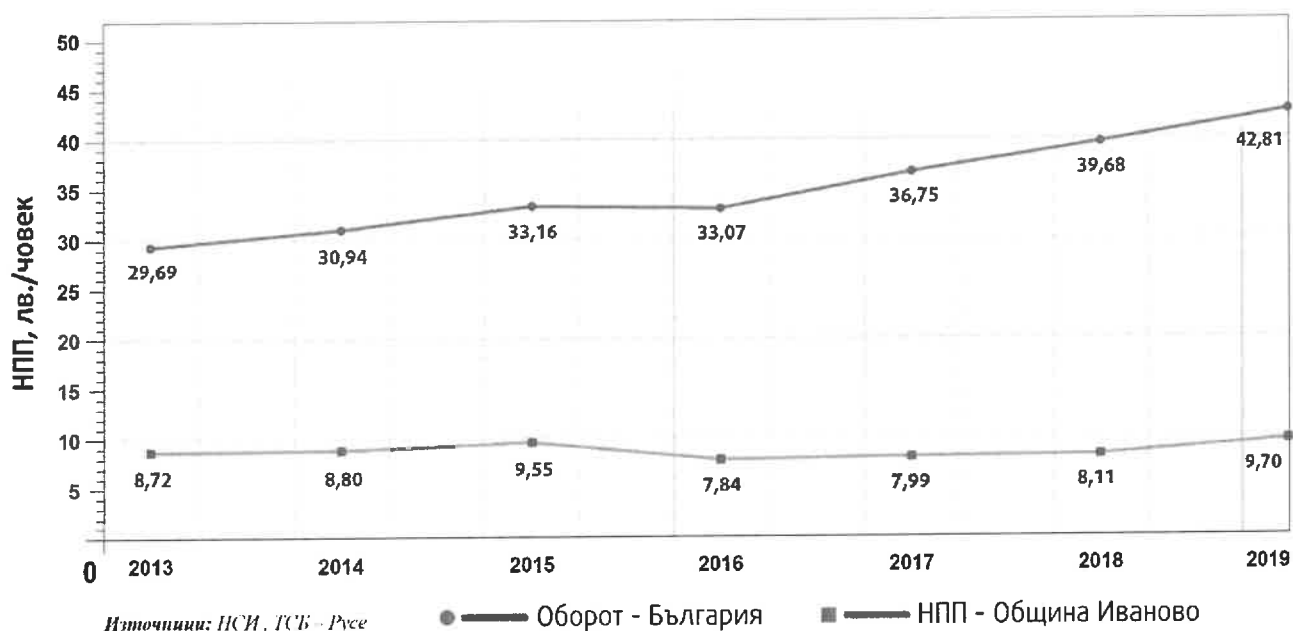
- **Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението в Общината**, като заместващ индикатор за БВП на човек, но на ниво община;
- **Средна годишна работна заплата;**
- **Равнище на безработица.**

Подбраните индикатори позволяват да се анализира развитието на община Иваново, с цел сравнение спрямо общото развитие на СЦР. Данните за горните индикатори са достатъчно надеждни, тъй като се извличат от официални статистически данни от НСИ за страната, съответно от ЕВРОСТАТ за ЕС.

Таблица 3.5

Динамика на нетните приходи от продажби (НПП) на предприятията за страната, за Община Иваново (хил. лв.) и на човек от населението (лв) за 2013 - 2019 г.

Територия	Календарна година						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
България	29,69	30,94	33,16	33,07	36,75	39,68	42,81
Иваново–жители, бр.	9 042	8 832	8 756	8 519	8 344	8 132	7 833
НПП– хил. лв.	78 879	77 780	83 586	66 823	66 694	67 232	76 001
НПП– лв./човек	8 723	8 806	9 546	7 844	7 993	8 267	9 702

Източници: НСИ, ТСБ “Север” – Русе

Фигура 3.1. Нетни приходи от продажби на предприятията за страната и Община Иваново на човек от населението за периода 2013-2019 г., (хил. лв./човек)

Както се вижда от **таблица 3.6**, не се наблюдава тенденция за увеличение през периода 2013 – 2019 г. на нетните приходи от продажби (НПП) в брутно изражение (хиляди лева). Освен влиянието на климата например за резултатите в агро-сектора, причината може да се търси по принцип в търговската практика на предприятията от икономическите сектори за отбиви на клиентите, ДДС и др. Резултатите за специфичните НПП (хил. лв./човек), в края на периода са близки до максимума на показателя, регистриран през 2015 г., въпреки че поради намаляване на населението в периода би трябвало да има тенденция за ръст.

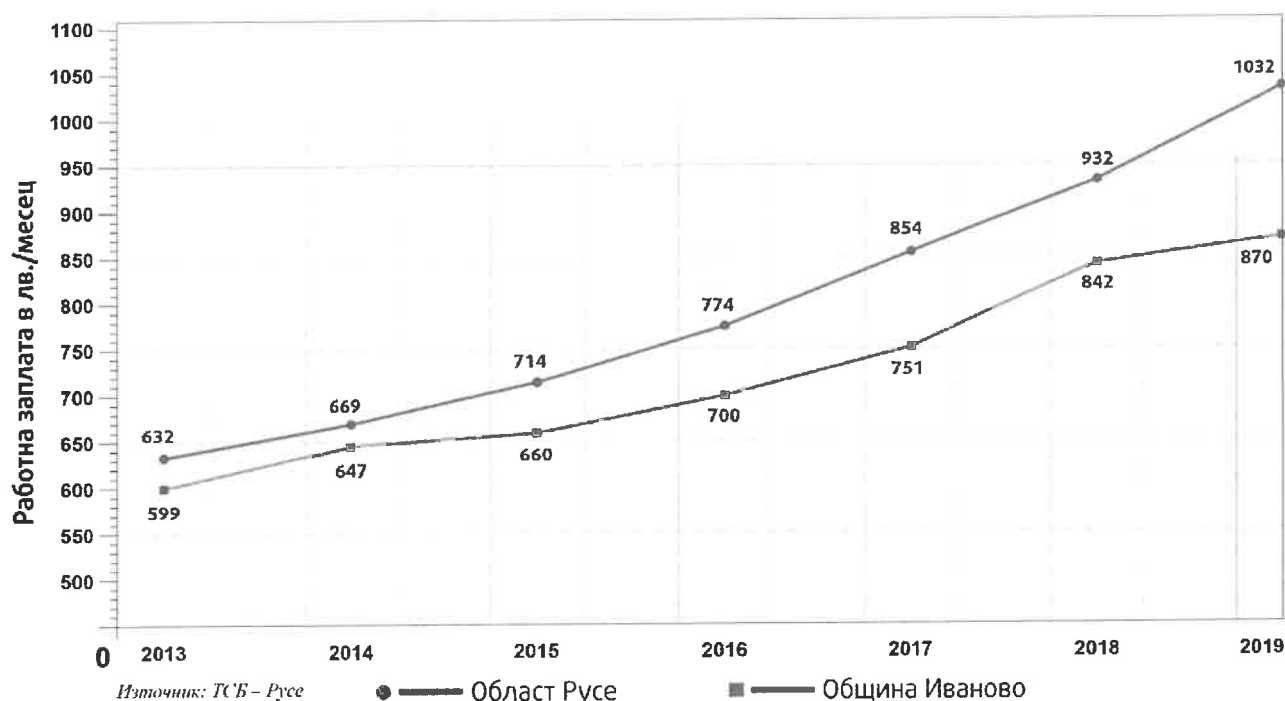
НПП на човек от населението в община Иваново за периода 2013 – 2019 г. остава едва между 23 и 29 % от стойностите за страната за периода. Темпът на нарастване на показателя също изостава чувствително – за страната се наблюдава увеличение от 44,2 % за периода 2013-2019 г., докато за община Иваново НПП се увеличава с 11 %. Поради локалната тенденция за възстановяване на общинската икономика от 2016 до 2019 г., може да се очаква, след Covid-19 нивото на икономическа активност да бъде близко до това за 2018 – 2019 г.

Таблица 3.6

**Динамика на средната месечна работна заплата (лв./човек) за
Област Русе и за Община Иваново за периода 2013 - 2019 г.**

Територия	Календарни години						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Област Русе	632	669	714	774	854	932	1032
Община Иваново	599	647	660	700	751	842	870

Източници: НСИ, ТСБ – Русе

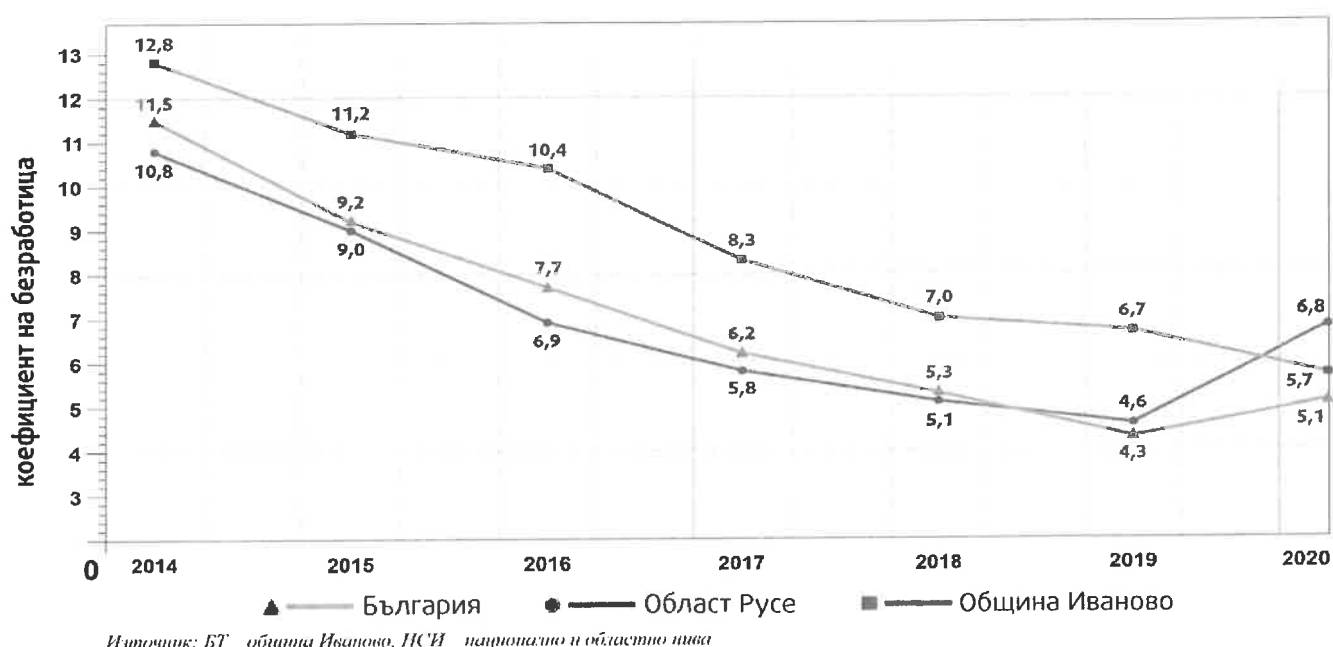
Фигура 3.6. Динамика на средната работна заплата в Община Иваново, Област Русе и страната като цяло за периода 2013-2019 г., (лв./месец)

Таблица 3.7

Изменение на коефициента на безработица в Община Иваново, в Област Русе и страната като цяло за периода 2014 - 2020 г.

Територия	Календарна година						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Иваново	12,8	11,2	10,4	8,3	7,0	6,7	5,7
Област Русе	10,8	9,0	6,9	5,8	5,1	4,6	6,8
България	11,5	9,2	7,7	6,2	5,3	4,3	5,1

Източници: НСИ, ТСБ – Русе

Фигура 3.7. Коефициент на безработица в Община Иваново, в Област Русе и страната като цяло за периода 2014-2020 г.

Таблица 3.8

Изменение на разходите за възнаграждения (лв./1 заето лице) и на стойността на ДМА (хил. лв./ 1 зает) в икономиката на Община Иваново за 2013 - 2019 г.

Показател	Календарна година						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Заети лица	841	837	901	938	941	922	931
Наети лица	620	659	716	730	738	712	739
Разходи за възнаграждения (млн. лв.)	4,972	5,253	5,973	6,340	6,972	7,276	7,781
Възнагражд. (лв./1 зает)	5 912	6 275	6 629	6 799	7 409	7 732	8 357
ДМА, млн. лв.	43,240	44,689	65,417	65,821	61,918	62,611	65,330
ДМА 1 зает (хил.лв./1 зает)	51,41	53,39	72,59	70,16	65,81	67,93	70,23

Източници: ТСБ - Русе

Наблюдава се устойчив темп на нарастване на средната годишна работна заплата в община Иваново, но в края на периода (2019 г.) има известно насищане. За периода 2013-2019 г. увеличението ѝ е с 45 %. Поради **вероятните негативни последици** от пандемията Covid – 19, перспективите за ръст на заплата за първите години от новия програмен период 2021 – 2027 г. може да се оценят като неустойчиви.

Коефициентът на безработица в община Иваново за периода 2013 – 2020 г. следва общата тенденция за страната и за Област Русе. Тъй като районът е селски, нивото на безработица в община Иваново е над средното за страната.

3.2. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г. ЧРЕЗ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

За тази оценка се използват резултатите от проучване в Община Иваново през м. Май 2020 г. за нуждите на ПИРО 2021 – 2027 г. Извадката за анкетиране се състои от общо 142 души: 29 души общинска администрация и кметове; 39 души от стопанската сфера; 17 души от читалищата; 29 души интелигенция от училища и детски градини; 19 граждани.

Таблица 3.9: АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ПО ВЪПРОСИ НА АНКЕТАТА ⁵

1. Запознати ли сте със стратегическите документи за развитие на общината? (142 души анкетирани), повече от един отговор, общо 178 отговора Общински план за развитие (ОПР) 2014 – 2020 , 52 души, т.е. 29 % от отговорите • Междинна оценка и актуализация на ОПР 2014-2020 – 21 души, т.е. 12 % от отговорите • Материали за Плана за развитие за 2021 – 2027, Да – 39 души, т.е. 22 % от отговорите • Не познавам тези документи – 54 отговора, т.е. 30 % от отговорите • Без отговор – 13 души, т.е. 7 % от отговорите на този въпрос.
. Споделете Вашите впечатления за развитието на общината през сегашния програмен период 2014 - 2020? – възможен един алтернативен отговор, общо 142 отговора • Положителното развитие на общината е видимо – 46 % от анкетираните • Усеща се положително развитие в някои сектори, но като цяло е недостатъчно - 41 % • Нямам усещане, че върви процес на развитие, и не мога да преценя – 12 % от анкетираните
3. Според Вас, информацията относно приоритетите, мерките и проектите за развитие на общината е: един алтернативен отговор, анкетирани са 125 души, 125 възможни отговора. • Напълно достатъчна и достъпна – 68 души (54,4 %) • Липсва достатъчна информация – 25 души (20,0 %) • Без отговор или Не мога да преценя – 26 души (18,3 %)
7. Как определяте икономическото състояние на Община Иваново? – 103 анкетирани, 103 отговора – общо 89,2 % от анкетираните го оценяват като добро или задоволително Добро – 53 души (51,5 % от анкетираните) Задоволително – 39 души (37,8 % от анкетираните)
11. Вашата администрация притежава ли капацитет и функционална грамотност за ефективно взаимодействие с НПО и бизнеса? Брой анкетирани лица - 103 Да, в голяма степен – 45 отговора (43,7 %) Да, преимуществено със структурите на гражданското общество – 30 отговора (29,1 %) Да, преимуществено с бизнеса – 2 отговора (1,9 %)

⁵ / Номерацията на въпросите отговаря на тази в оригиналната анкета от 2020 г.

14. Според Вас, какво е качеството на административно обслужване в общината?
 Анкетирани 74 души - 28 граждани, 17 души от читалища и 29 от училища и детски градини

15. Смятате ли, че общинската администрация има необходимия капацитет?

Анкетирани са 74 души - 28 граждани, 17 души – читалища, 29 - училища и детски градини

Да, притежават достатъчен капацитет – 29 отговора (29,2 %)

Да, в ограничени измерения – 27 отговора (36,5 %)

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕДЕНОТО АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ

1. Около **две трети** от анкетираните представители на администрация, читалища, граждани, включително интелигенция и стопанска сфера са познавали поне един от трите документи за развитие на Общината. Гражданите и бизнеса по-слабо познават плановете за развитие.

2. Според 86,8 % от анкетираните представители на целевите групи, положителното развитие на Община Иваново е видимо като цяло или се усеща положително развитие в някои сектори.

Основните потенциални рискове за интензивно развитие на общината са липсата на достатъчен ресурс и/или неблагоприятна среда и национална политика спрямо малките общини. Не се посочва, че риск за общината може да бъде нейното неефективно управление

Най-важни за стопанското развитие на общината са земеделието, чрез зърнопроизводство на големи площи и чрез трайни насаждения и чрез предприятия за преработка на земеделска продукция; местния туризъм; пътната и транспортната инфраструктура.

5. Около 89 % от анкетираните считат, че икономическото състояние на Община Иваново е добро или задоволително. Като незадоволително или лошо се оценява състоянието от 3 % от анкетираните, докато 8 % от тях не могат да преценят сами състоянието на общината.

6. Най-сериозните икономически проблеми са: недостигът на квалифицирана работна ръка и липсата на логистична база и подкрепа за нови производства. В плана за развитие трябва да се включат мерки за развитие и квалификация на кадрите, за стартиране на бизнеси и други.

7. Като най-въздействащи върху качеството на живот на гражданите през следващия програмен период се оценяват: развитието на здравните и социалните дейности в общината; подобряването на транспортната свързаност; развитието на инфраструктура за отдых и почивка на населението.

8. Основните проблеми, които трябва да се решават с цел устойчивото социално-икономическо развитие на Община Иваново са: привличането на достатъчно човешки и финансови ресурси; подобряване на управлението на човешките ресурси и развитието на социалната политика.

9. Развитието на Община Иваново може да се ускори чрез привличане на инвеститори за развитие на индустриално производство (чрез инвестиционен профил), подкрепа на местния туризъм, подобряване на техническата и транспортна инфраструктура и капацитета за работа по проекти за регионално и бизнес развитие.

10. Необходимите действия за поощряване развитието на социалния капитал в общината са: разширяване достъпа на населението до лекарски и дентални услуги; превенция на рискове от наводнения и свлачища; поддържане на селищната инфраструктура.

Основните области, в които общинската администрация има необходимост от повишаване на капацитета са: стратегическото управление на местното развитие, идентификацията на идеи за проекти и компетентности за прилагане на плана за интегрирано развитие на общината.

12. Докато общинската администрация притежава капацитет за ефективно взаимодействие с НПО, взаимоотношенията с бизнеса чрез публично-частни партньорства (ПЧП) са недостатъчно развити и следователно е необходимо да се развива ускорено подходът за ПЧП.

3.3. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПР 2014 – 2020 Г. ПО ИЗМЕНЕНИЕТО НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Преди оценка за изменението на индикаторите за въздействие се представят и обосновките за избора на целевата стойност на индикатора от Таблица 3.10. В повечето случаи базова година за сравнение е 2016 г., непосредствено преди МО през 2017 г.

Индикатор 1.1 – целевата стойност е определена като 20 % относителен дял на населението на селата Церовец, Сваленик и Нисово спрямо базовата стойност 34,5 % на населението на с. Иваново и с. Щръклево, за което в 2016 год. е имало подобрене на транспортното обслужване за населението. **Няма измерена стойност за 2020 г.**

Индикатор 1.2 – целевата стойност се определя от относителния дял на общото население на селата Пиргово и Красен и с.о. „Стълпище” в с. Мечка и „Пристианище – Пиргово”, за които само е планирано подобряване на качеството на водоподаване за населението. Като отчетена стойност се приема дялът на общото население на горните селища, и на с. Щръклево и с. Сваленик, където през целевия период са извършени голям обем ремонти по водоснабдителната мрежа. Отчетното население на 4-те селища за 2019 г. е общо 5826 души, което представлява 68,4 % спрямо населението в Община Иваново. Следователно, **индикаторът е надхвърлил целевата стойност от табл. 3.910.**

Индикатор 1.3 – като целева е приета стойност 87 % относителен дял на домакинства с достъп до Интернет, а като измерена е приета тази за Област Русе през 2020 г. Въпреки че **не е постигната целевата стойност**, на територията около най-големите селища има добър обхват на мобилните оператори и съответно се **ползва в достатъчна степен Интернет.**

Индикатор 1.4 – като целева е приета разумна стойност на икономия от 10 % в „бизнес“ план. Все още няма отчетност на общинските разходи за осветление, което би предизвикало обмислянето на проекти за алтернативно осветление на основата на ВЕИ.

Индикатори 2.1 и 2.2 за въздействие са подбрани да се отчете възможното увеличение на икономически резултати при подобряване на средата за бизнес по данни на ТСБ – Русе.

Таблица 3.10

ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ

Индикатори за оценка на въздействието	Измерител	Източник на информация	Измерена стойност	Целева стойност
Приоритет 1. Подобряване базисната инфраструктура и качеството на живот на населението				
1.1. Дял на населението с подобрен транспортен достъп до общинския център спрямо 2016 г.	%	Община Иваново	Няма данни	52
1.2. Дял на населението с подобро качество на водоподаването спрямо 2016 г.	%	Община Иваново	68,4	24
1.3. Относителен дял на домакинствата на територията с достъп до Интернет	%	Община Иваново	78,9 за Област Русе	87
1.4. Намаление на общинските разходи за осветление на населените места спрямо 2016 г.	%	Община Иваново	Няма данни	10
Приоритет 2. Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавяне на стойност				
2.1. Увеличение на бизнес инвестициите, вкл. от ПЧБ за периода 2014 – 2019 г.	%	ТСБ - Русе	31,5	30
2.2. Увеличение на нетните приходи от продажби за периода 2014 – 2019 г.	%	ТСБ - Русе	10,3	20
2.3. Среден годишен ръст на броя туристи в хотели и къщи за гости за периода 2017– 2019 г.	%	Община Иваново	14	10
2.4. Коефициент на безработица за 2019 г.	%	ДБТ - Русе	6,7	7,0
2.5. Среден годишен ръст на работната заплата за периода 2014 – 2019 г.	%	ТСБ - Русе	5,7	5,6
2.6. Относителен дял на населението в трудоспособна възраст към 2020 г.	%	ТСБ - Русе	51,9	51,8
Приоритет 3. Повишаване капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата				
3.1. Относителен дял на населението със средно и по-високо образование	%	ТСБ - Русе	49,5 / 2011 год.	52,5
3.2. Ръст на ремонтираните в някаква степен сгради на социални институции 2016 – 2020 г.	%	Община Иваново	Няма данни	20
3.3 Ръст на задоволеността на населението от административно обслужване за 2016 – 2019 г.	%	Община Иваново	Висок, виж анкета	20
3.4. Ръст на проектите за развитие на образованието и социалната сфера за 2016 – 2020 г.	%	Община Иваново	Висок, виж раздела	30
3.5 Увеличение на реализираните културни прояви на читалищата за 2016 – 2020 г.	%	Община Иваново	40	10

За Индикатор 2.1 е отчетен ръста на ДМА в нефинансовите предприятия в общината, който за периода 2014 – 2019 г. възлиза на 31,5 % и **показва слабо повишение спрямо целевата стойност**. По-изразително за увеличението на бизнес-инвестициите е сравнението между обема на финансираните проекти през периода 2014-2020 г. и тези за 2007 – 2013 г. Установено е, че общо за проекти, финансирани от ПРСР (таблица 2.3) и ОП „НОИР“ (виж Мярка 3.2.1) през настоящия програмен период са инвестирани 10 млн. 868 хил. лв., докато за миналия програмен период са били 9 млн. 315 хил. лв, финансираните за проекти.

Ръстът за индикатор 2.2 за периода 2014 – 2019 г. в размер на 10,3 % е по-малък от целевата стойност в размер на 20 %, характерна за устойчиви. Обяснението на това може да се търси в преобладаващия в Общината дял на земеделския отрасъл, където няма устойчиви добиви и/или пазарни показатели на предприятията.

Целевата стойност на Индикатор 2.3 „Среден годишен ръст на броя туристи в хотели и къщи за гости“ е равна на очакваното минимално увеличение на приходите от продажби на туристически обекти в размер на 10 % спрямо 2016 год. Както се вижда от **таблица 2.5**, в периода 2017 – 2020 г. е постигнат 14 % годишно ръст на посещенията на туристи, **което надхвърля с 40 % заложената целева стойност**.

Коефициентът на безработица (**Индикатор 2.4**) по данни на ДБТ - Русе (таблица 3.7) по-горе със стойност 6,7 % в края на 2019 г. е по-добра от целевата стойност 7,0 %.

Като **индикатори 2.5 и 2.6** се използват аналогични показатели от ОПР-2014, които се наблюдават от териториалната статистика. Целевите стойности са прогнозираны въз основа на информацията от междинната оценка през 2017 г.

Средният годишен ръст на работната заплата (**Индикатор 2.5**) за периода 2014 - 2019 е пресметнат въз основа на данните от таблица 3.6. За периода от 6 години е отчетен ръст в размер на 34,47 %, т.е. налице е годишен ръст от 5,72 %. Аналогични на практика са и резултатите за ръста на възнагражденията в предприятията в Общината (таблица 3.8). За периода от 6 години е реализиран ръст от 33,17 %, т.е. средно за година – 5,52 %.

Индикатор 2.6 „Относителен дял на населението в трудоспособна възраст“ зависи не само от търсенето на работна сила от страна на бизнеса, но и от редица външни за общината фактори – миграция, държавни политики за образование и пазар на труда и др. Поради това, целевата стойност е определена сравнително консервативно спрямо базовата за 2016 год. и е приета равна на тази в ОПР – 2014 год. Към 2020 г. е отчетена стойност 51,9 % (**табл. 3.10**), която надхвърля незначително целевата стойност 51,8 %.

Стойността на **Индикатор 3.1** „Относителен дял на населението със средно и по-високо образование“ се наблюдава само на областно равнище при преброяване на населението. Поради това, целевата стойност е определена консервативно спрямо базовата стойност за 2016 год. като е прогнозирано увеличение от 5 % за 4 год. до края на периода.

Увеличението на относителният дял на ремонтираните в някаква степен сгради на социални институции (**Индикатор 3.2**) е определено при условие, че за периода 2017 - 2020 год. ще се ремонтират допълнително 4 от всичките 19 подобни сгради в общината. **Няма систематизирана отчетност** за конкретно планирани за ремонт сгради. Последните три индикатора на Приоритет 3 отразяват въздействието на повишението на капацитета за

местно развитие на човешките ресурси. Техните стойности се отчитат на равнище „Община Иваново“. Целевите стойности са прогнозираны експертно.

Повишението на задоволеността на населението от качеството на административно обслужване в общината (**Индикатор 3.3**) е свързано с оценката за изпълнението на **специфична цел 3.1**. Целевата стойност на „повишението“ от 20 % се очаква като резултат от ежегодно обучение на служители, въведено електронно обслужване и особено обхващането на отделните кметства в мрежа за електронен обмен на информацията с общинския център. Последното е вече осъществено. Около 28 % от анкетираните по Въпрос 14 оценяват качеството като отлично, а „Добро, с малки изключения“ – около 60 % от анкетираните. **Затова, неформално, но основателно този индикатор е изпълнен.**

Индикатор 3.4 също зависи пряко от повишението на експертния капацитет в училищата и социалните институции, **което е неформално оценено като постигнато.** Доказателство са големия брой изпълнени проекти по ОП „НОИР“ в училищата.

Индикатор 3.5 Поради сравнително големия брой културни прояви на читалищата към 2016 г., се предполага сравнително малък относителен дял (от 10 %) на ръста прояви. В Община Иваново са въведени две нови форми на изява към сегашните 5 (пет) - детската група по Родинознание в с. Иваново, която ежегодно посещава български възрожденски градове, както и провеждания в с. Пиргово ежегоден концерт „Жива е песента“. **Поради това е отчетен ръст от почти 30 %.**

В заключение на разделите за оценка на въздействието върху постигането на специфичните цели на ОПР Иваново чрез индикаторите за резултат и индикаторите за въздействие може да се изтъкне, че:

1. Системата от индикатори е достатъчно съобразена с Методическите указания на МРРБ и включва ясни, уместни, конкретни и възможни «Индикатори за резултат от проекти и мерки» и «Индикатори за въздействие върху постигането на специфичните цели за развитие» на равнище Община Иваново;

2. Уточнени са конкретните надеждни източници на информация за измерване или (отчасти) за субективна оценка на индикаторите, преобладаващата част от които са на равнище «Община Иваново», но се допълват на равнище ТСБ - Русе.

3. За 12 индикатора от представените в Таблица 3.10 общо 15 броя индикатори за въздействие върху специфичните цели (и приоритети), има конкретна измерена (отчетена) стойност към момента на последващата оценка. **За 9 (девет) индикатора, т.е. за 75 % от отчетените индикаторите е доказан ръст по-голям от целевата стойност, т.е. успешно постигане на съответната специфична цел.**

4. Постигнатите стойности на заложените индикатори за оценка на въздействието, изпълнени в периода 2014-2020 г. показват съществен напредък в общите икономически показатели на общината. При сравнително реалистично поставени цели, постигнат е напредък над планирания по отношение на инвестициите, ръста в туризма, заплащането на труда, нивата на безработица, делът на населението в трудоспособна възраст и др. Показателно е също повишеното ниво на капацитета на човешките ресурси в областта на регионалното развитие, разработването на проекти за развитие на образованието, задоволеността от административното обслужване и др. Тези достижения потвърждават перспективите за устойчиво социално-икономическо развитие на Община Иваново.

Раздел 4. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Целта на раздела е да се акцентува върху сравнението между постигнатите резултати и използваните финансови инструменти по видове, като: национален бюджет, общински средства, други източници като ПУДООС и дарения, средства от оперативните програми (ОП) на ЕС и Програма за развитие на селските райони (ПРСР) за периода 2014 – 2020 г., както собствения финансов принос на бизнеса по изпълнените проекти. **Специфична допълнителна задача** е да се оцени организацията и координацията на работа на общинската администрация в процеса на разработване, изпълнение, наблюдение и оценка на ОПР Иваново 2014 – 2020 г., вкл. и за прилагане на принципа на партньорство и публичност при изпълнение на Плана. **Важно е също да се представи обзор** за предприетите действия по актуализацията и изпълнението на ОПР, което е предпоставка за ефективност и ефикасност на управлението.

За да се осигури полезност за ползвателите на предлаганата последваща оценка са **подбрани и формулирани ключови понятия (критерии)**, използвани обикновено в процеса на разработване и оценяване на стратегически документи за регионално и местно развитие ⁶.

Ефективност: показва до каква степен са постигнати целите на плана; дали приложените в плана интервенции и инструменти са довели до очакваните ефекти; дали използването на други инструменти би оптимизирало в по-голяма степен получените ефекти?

Ефикасност: дали постигнатите положителни резултати като промени в състоянието на територията и/или общността в нея, са на възможно най-ниската „цена“; дали е налице положителен баланс между постигнатите от действието резултати и вложените ресурси?

Полезност: дали постигнатите планирани и непланирани ефекти от изпълнението на плана и оказани въздействия върху територията и общността са били задоволителни от гледна точка на интересите и очакванията на преките и не преки ползватели на плана?

Устойчивост: показва, до колко резултатите от изпълнението на плана са довели до институционални промени, които ще бъдат трайни във времето и до колко резултатите ще продължат да влияят, дори без да се инвестират средства за поддържането им?

Както е показано от нас в Раздел 2.3, критерият за устойчивост на резултатите може да се разгледа и в аспекта, доколко предложенията за промени в Актуализирания документ, направени при Междинната оценка на Плана, са били реализирани успешно в края на периода на изпълнение 2020 – 2021 г.

⁶ / С адаптация на дефиниции, приложени в Последваща оценка на ОПР Никопол 2007-2013 г.

4.1. ЕФЕКТИВНОСТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г.

Въз основа на изложението в Раздел 2.3 и във връзка с резултатите от Раздел 3, в таблица 4.1 по-долу са представени резултатите за оценките на ефективността на изпълнението на специфичните цели и приоритетите на ОПР Иваново. Тази комплексна оценка се използва по-надолу за формулирането на коментари за ефективността и за приложените в края на разработката общи изводи от извършената последваща оценка.

На първо място трябва да се изтъкне, че най-висока ефективност на изпълнението е постигната за дейностите на **Приоритет 3 „Повишаване на капацитета на човешките ресурси и подкрепа за социалната интеграция и културата“**. В по-широк аспект, впечатлява ефективността на изпълнението на задачите по Сп. Ц. 3.1, където се доказва много висок капацитет на общинската администрация, както и висока оценка на осигуряването от нея административно обслужване на населението. По наше мнение тук е постигнато пълно задоволяване на материалните потребности на базата за развитие, което безспорно е резултат от приноса на ръководството за осигуряване на достатъчно финансиране от националния бюджет и от местни източници. Също така ефективни са били приложените действия в областта на образованието и културата, като е постигната висока степен на изпълнение на целите и са задоволени очакванията на целевите групи.

Също с висока степен на ефективност за изпълнение на дейностите се отличава и **Приоритет 1 „Подобряване на базисната инфраструктура и качеството на живот“** със среден процент на изпълнение на индикаторите 103,1 %. С най-висока степен за постигане на целта сред целите на приоритета е Сп. Ц. 1.3 за подобряване на качеството на комуналните услуги и специално на дейността по рехабилитацията и реконструкцията на водопроводната мрежа. Определено през програмния период 2014 – 2020 г. е осъществен скок в осигуряването на качеството на водоподаването за населението и постигнатите въздействия вероятно задоволяват очакванията. Сравнително ниска е степента на изпълнение на Сп. Ц. 1.1 за поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура – Таблица 4.1. Възможните причини според нас са няколко: необосновано висока целева стойност на индикатора за резултат от 2014 г.; недостатъчно финансирания в труден сектор с интереси на няколко съседни общини; малък брой и/или необосновани индикатори за резултат на целта.

Поради спецификата си **Приоритет 2 „Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавена стойност“**, въпреки важността си за икономическото развитие на Общината за съжаление е останал до известна степен встрани от организационния интерес на администрацията. Въпреки че е много важна за развитието на бизнес-субектите в Общината, Сп. Ц. 2.1 за подобряване на средата за бизнес и повишаване на инвестиционния интерес има относително най-ниската за трите приоритета степен на изпълнение – средно 50,0 % за четирите индикатора за резултат. Една от причините, но не най-обяснимата, е недостатъчния и/или неподходящо обосноваването като формулировки и целеви стойности индикаторите мерките на специфичната цел. По-обяснимо е, че администрацията в селските общини в много по-голяма степен е заета и заинтересувана от решаването на въпросите на Приоритет 1 и Приоритет 3, отколкото да управлява местната среда за бизнес.

Таблица 4.1: Оценка на ефективността на изпълнение на специфичните цели и приоритети

Критерии за оценка	Ефективност			Полезност
Приоритети и специфични цели	Среден процент на изпълнение на индикаторите за специфичната цел/ приоритет	До каква степен са постигнати целите според изпълнение на индикаторите ?	Приложените действия и инструменти водят ли до желани ефекти?	Постигнатите въздействия задоволяват ли очакванията на ползвателите?
Приоритет 1. Подобряване на базисната инфраструктура и качеството на живот				
Сп.Ц. 1.1. Поддържане и развитие на местната пътна и улична инфраструктура	Средно 57,9 % за 8 индикатора	Средна степен на постигане на целта	Недостатъчни за пътната инфраструктура поради външни фактори	Не, специално на ползвателите на пътната инфраструктура
Сп.Ц. 1.2. Подобряване и развитие на урбанизиранията и околната среда	Средно 103,1 % за 7 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са сравнително ефективни	Да, задоволени са очакванията на ползвателите
Сп.Ц. 1.3. Подобряване на качеството на комуналните услуги	Средно 136,5 % за 28 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са сравнително ефективни	Да, особено за качеството на водоподаването
Комплексна оценка за Приоритет 1	Средно 103,1 %	ВИСОКА	ДА, особено за Сп. Ц. 1.2 и 1.3	ДО ГОЛЯМА СТЕПЕН, ДА
Приоритет 2. Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавена стойност				
Сп.Ц. 2.1. Подобряване на средата за бизнес и повишаване на инвестиционния интерес	Средно 50,0 % за 4 индикатора	Средна степен на постигане на целта	Не, приложените действия не са били достатъчно ефективни	Не, очакванията на бизнеса вероятно не са били задоволени
Сп.Ц. 2.2. Иновативни действия за повишаване на добавената стойност и заетостта	Средно 85,7 % за 10 индикатора	До голяма степен високо ниво на постигане на целта	Да, приложените действия са били сравнително ефективни	Задоволени очаквания на МСП за преработка на земед. продукти
Сп.Ц. 2.3. Подпомагане и подпомагане на развитието на туризма	Средно 78,2 % за 10 индикатора	Сравнително висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са донякъде ефективни	Отчасти за стартиралия макро процес в туризма
Комплексна оценка за Приоритет 2	Средно 78,1 %	СРАВНИТЕЛНО ВИСОКА	ДА, за Сп. Ц. 2.2 и отчасти 2.3	ДО ИЗВЕСТНА СТЕПЕН, ДА
Приоритет 3. Повишаване капацитета на човешките ресурси и подкрепа за социалната интеграция и на културата				
Сп.Ц. 3.1. Подобряване на административния капацитет и материалната база за местно развитие	Средно 129,4 % за 11 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са били напълно ефективни	Да, особено за ползвателите на материалната база за развитие
Сп.Ц. 3.2. Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и здравеопазването	Средно 120,9 % за 21 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са напълно ефективни	Да, особено за образователната общност
Сп.Ц. 3.3. Подкрепа на читалища като центрове за развитие на културата	Средно 145,0 % за 9 индикатора	Висока степен на постигане на целта	Да, приложените действия са напълно ефективни	Да, задоволени са очакванията на читалищата
Комплексна оценка за Приоритет 3	Средно 128,5 %	МНОГО ВИСОКА	КОМПЛЕКСНО, ДА	ДА

Сравнително висока е степента за постигане на Сп. Ц. 2.2, особено в светлината на големия брой финансирани проекти на МСП за преработка на „алтернативно“ земеделски продукти – плодове, мед, мляко, вино и др., вследствие на което очакваме да са задоволени и очакванията за успех на МСО от разработените и финансирани проекти за развитие.

Като заключение на подраздела за оценка на постигнатата ефективност по специфични цели и приоритети ще изтъкнем, че общо може да се даде „сравнително висока – до висока ефективност“ на изпълнението на ОПР Иваново 2014 – 2020 г. На тази база, може да се премине към оценката, на каква цена е постигната тази ефективност – **Раздел 4.2 по-долу.**

4.2. ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ И ОРГАНИЗАЦИОННИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР ИВАНОВО 2014 – 2020 Г.

• ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ

Съгласно възприетата дефиниция, **Ефикасността на изпълнението** се оценява на базата на съотношението на постигнатия резултат за единица вложен за изпълнението ресурс и/или чрез съпоставка на заложения при разработване на Плана ресурс с реално вложените средства за постигане на един и същ резултат, т.е. дали колкото „по-ниска цена“ е заплатена за постигането на резултата, толкова по-ефективно е използван дадения ресурс?

Според възприетата в Община Иваново форма на разчет за финансиране на капиталовите разходи, използваните инструменти (източници) за финансиране на проектите в ОПР 2014 – 2020 г. включват (**Таблица 4.2**):

- национално (републиканско) финансиране от републиканския бюджет под формата на целеви субсидии;
- местно финансиране от общинския бюджет под формата на собствени средства;
- други източници, от ПУДООС, от дарения, заеми от организации, от ПЧП и др.;
- фондове и програми на ЕС и други страни със съответното национално съфинансиране или съфинансиране от частните ползватели;
- частни финансови ресурси за съфинансиране на проекти от местни физически и юридически лица, граждански организации и др.

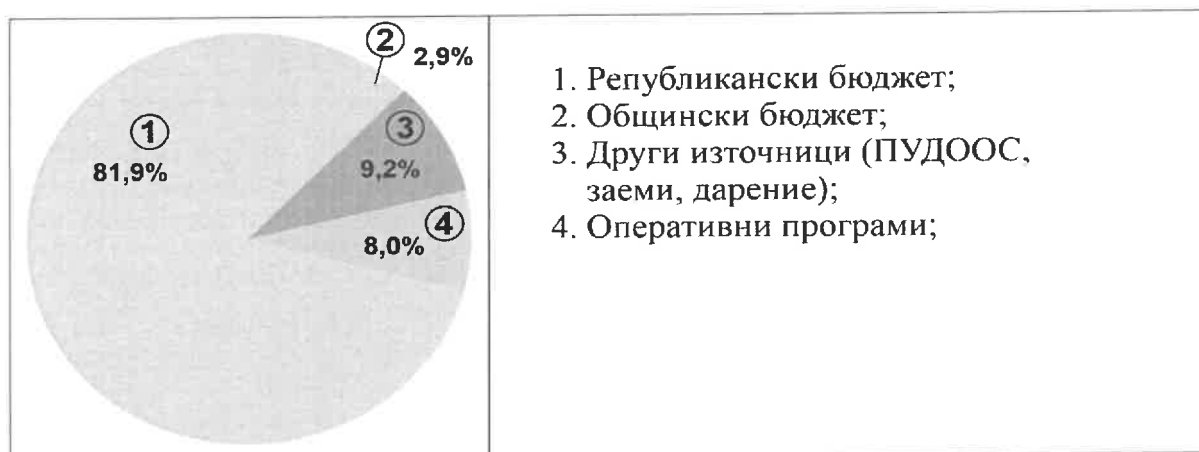
Таблица 4.2 представя структурата и количеството на финансовите ресурси, които са били планирани през 2014 г. за изпълнение на ОПР Иваново (окупнено по приоритети), както и картината за финансираните в действителност дейности на плана по специфични цели и приоритети. По-долу е представено сравнението, от една страна между нивото на ресурсите по видове инструменти, изразходвани за специфичните цели и приоритети, а от друга – между планираното и изразходвано количество финансови ресурси по приоритетите на плана.

По-долу на **Фигура 4.1** е показано разпределението като видове финансови инструменти и количество на изразходвания финансов ресурс трите приоритета на ОПР и за комплексната картина общо за Плана. В следващата **Фигура 4.2** съответно е показано сравнението между планираното през 2014 г. количество финансов ресурс за постигане на целите на приоритета и реалното количество, установено в Раздел 2 от настоящата ПО.

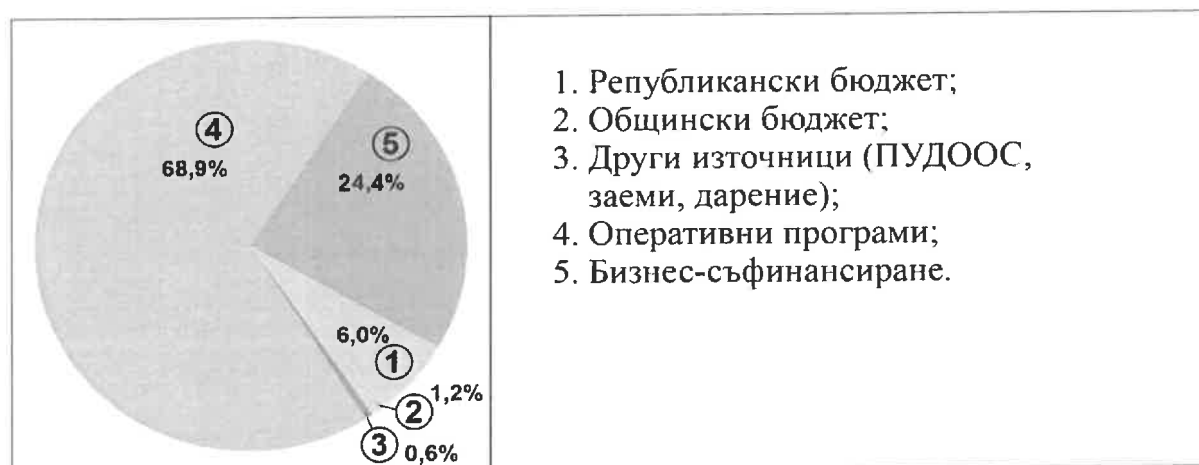
ТАБЛИЦА 42. Разходи за изпълнение на дейностите в О П Р Иваново 2014-2020, хил. лв.

ПРИОРИТЕТИ	ОБЩО	%	РЕПУБЛ.	%	ОБЩИН.	%	ДРУГИ,	%	ФИНАНС	%	БИЗНЕС	%
СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ	Хил. лв.		БЮДЖЕТ		БЮДЖЕТ		ПУДООС		ОТ ЕС		ПРИНОС	
			Хил. лв.		Хил. лв.		Хил. лв.		Хил. лв.		Хил. лв.	
ПРИОРИТЕТ 1. Подобряване базисната инфраструктура и качество на живот- ПЛАН	55354											
ПРИОРИТЕТ 1. ИЗПЪЛНЕНИЕ	29809,4	100	24423,1	81,9	698,0	2,9	2742,9	9,2	1945,4	8,0	0	
Сп.Ц 1.1. Поддържане и развитие на пътната и уличната инфраструктура	15167,4	100	14329,9	94,5	265,3	1,9	568,6	3,7	3,6	0,0	0	
Сп.Ц 1.2. Поддържане и развитие на урбанизираната и на околната среда	4466,0	100	2263,0	50,7	240,2	10,6	171,3	3,8	1791,5	79,2	0	
Сп.Ц 1.3. Подобряване качеството на комуналните услуги	10176,0	100	7830,2	76,9	192,4	2,5	2003,0	19,7	150,4	1,9	0	
ПРИОРИТЕТ 2. Подобряване бизнес средата и алтернативни дейности за заетост - ПЛАН	39193											
ПРИОРИТЕТ 2. ИЗПЪЛНЕНИЕ	11476,5	100	690,7	6,0	8,4	1,2	71,9	0,6	7910,7	68,9	2794,8	24,4
Сп.Ц 2.1. Подобряване средата за бизнес и повишаване на инвестиционния интерес	271,6	100	271,6	100	0		0		0		0	
Сп.Ц 2. Иновативни дейности за повишаване на добавената стойност и заетостта	11108,5	100	416,1	3,7	0		0		7897,6	71,1	2794,8	25,2
Сп.Ц 2.3. Поощряване и подобряване на развитието на туризма	96,4	100	3,0	3,1	8,4	8,8	71,9	74,6	13,0		0	
ПРИОРИТЕТ 3. Повишаване капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата - ПЛАН	3325											
ПРИОРИТЕТ 3. ИЗПЪЛНЕНИЕ	10095,3	100	3161,5	31,3	739,6	7,3	716,3	7,1	5478,0	54,3	0	
Сп.Ц 3.1. Подобряване административния капацитет и материалната база за развитие	5902,3	100	932,1	15,8	300,9	5,1	399,8	6,8	4269,6	72,3	0	
Сп.Ц 3.2. Подкрепа на социалната интеграция и развитие на образованието и културата	3933,3	100	2141,0	54,4	368,8	9,4	215,2	5,5	1208,4	30,7	0	
Сп.Ц 3.3. Подкрепа на читалищата като центрове за развитие на културата	259,7	100	88,4	34,0	70,0	26,9	101,3	39,0	0		0	
ОБЩО ПЛАНИРАНО, ХИЛЯДИ ЛВ.	97872											
ОБЩО ИЗПЪЛНЕНИЕ, ХИЛЯДИ ЛВ.	51381,2	100	28275,2	55,0	1446,1	2,8	3531,1	6,9	15334,0	29,8	2794,8	9,9

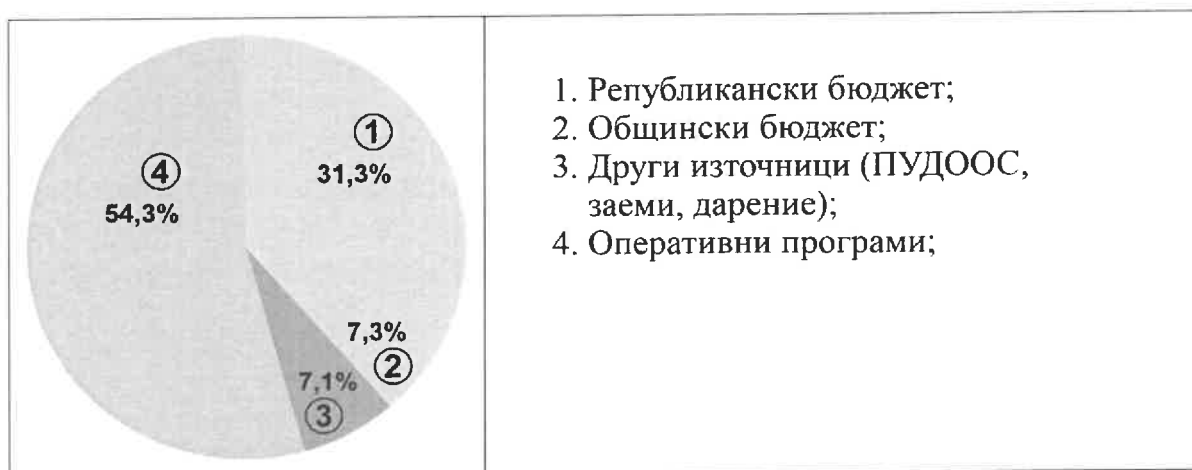
Фиг.4.1. Разпределение на разходите по използваните финансови инструменти за изпълнение на дейностите по приоритетите, %

Приоритет 1. Подобряване на базисната инфраструктура и качеството на живот.

Приоритет 2. Подобряване на бизнес средата и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавена стойност

Приоритет 3. Повишаване на капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата

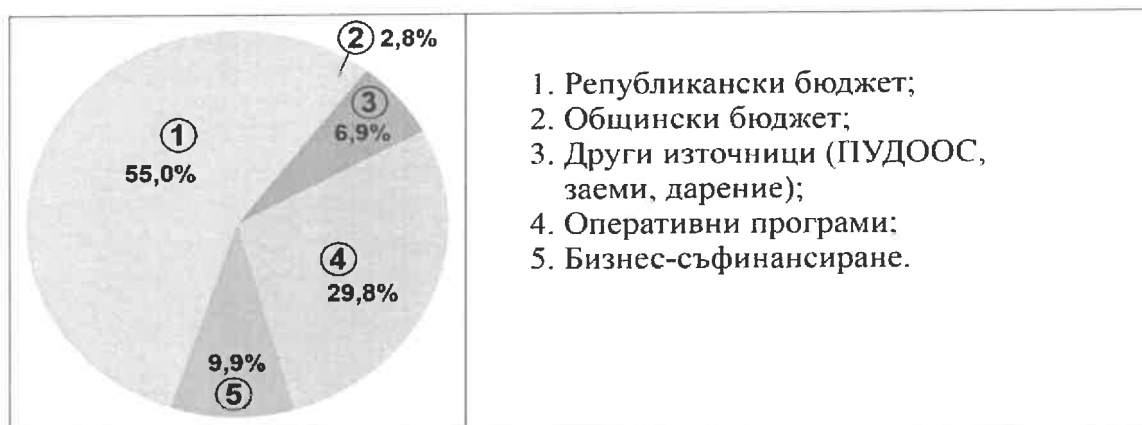
През периода на изпълнение на ОПР Иваново 2014 – 2020 г., основният обем финансови ресурси са осигурени от държавния бюджет (относителен дял 55,0 %) и фондовете на ЕС (дял от 29,8 %). Останалите три финансови инструмента имат относителен дял в ОПР между 2,8 % (общински бюджет) и 9,9 % (собствен принос на бизнеса в проекти). Приносът на целевата субсидия от държавния бюджет за изпълнение на годишните капиталови програми на община Иваново е най-съществен за обновяването на общинските пътища, както и на уличната инфраструктура в населените места. Съществен ресурс от държавния бюджет е осигурен допълнително за осъществяване на дейности, допринасящи за изпълнението на ОПР и местното развитие, като рехабилитацията на пътните връзки със съседните общини. Финансирания от ПУДООС и заемни средства са ползвани за Фонд „Красива България“ и за проекти за опазване на околната среда и благоустрояване на селищата. Финансовият принос на ОП и други програми на ЕС е съществен за изграждането на културни домове в началото на програмния период и за осигуряване на безвъзмездна финансова помощ за бизнес проекти на земеделските стопани и за проекти на училищата.

Програмата с най-голям финансов принос е ПРСР 2014-2020 г. Приносът на ОП НОИР, ОП ОС и ОП ИК за финансирането на проекти за училищата, за индустриалния бизнес и за опазване на околната среда може да се оцени като по-ограничен. Сравнително по-голямо влияние е отчетено за ОП НОИР, чрез която са финансирани проекти в училищата за около 176 хил. лв. Очакваното окончателно изпълнение на проекти за депото за отпадъци на Община Иваново ще осигури напредък в областта на опазването на околната среда и рехабилитацията и използването на териториите. Привличането на средства от ОПИК за проекти на фирмите, развиващи индустриална дейност на територията на община Иваново, би било от съществено значение за технологичното обновление на бизнеса, но е малка част от финансирането от ЕС.

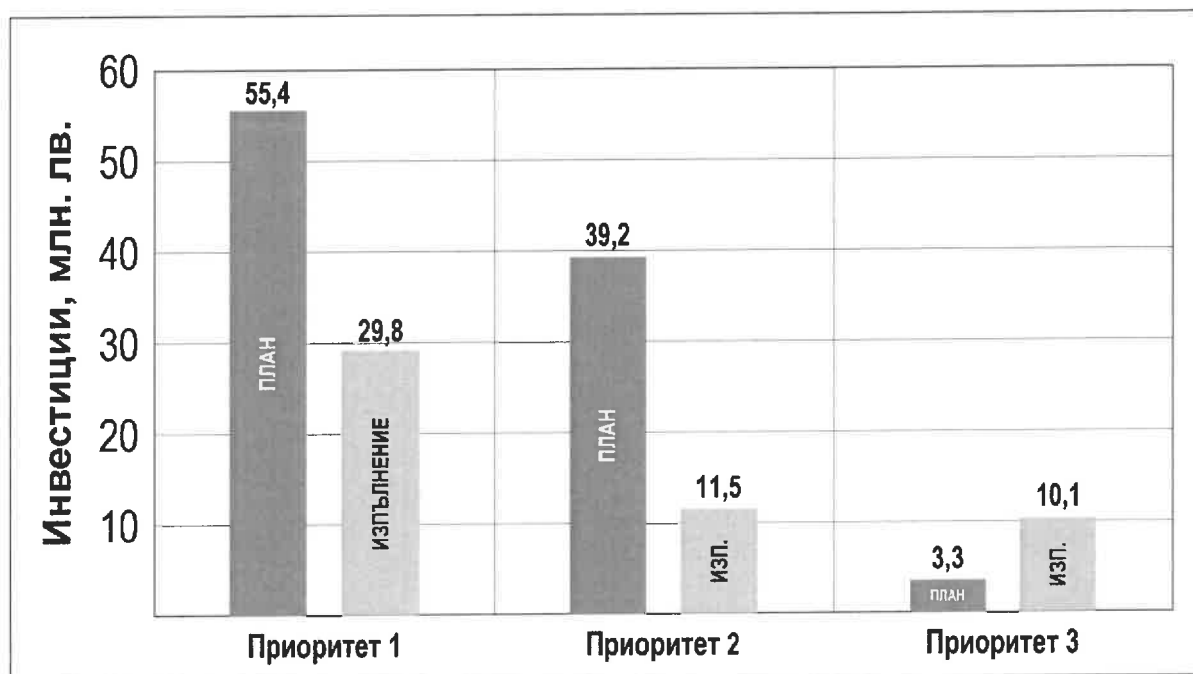
Както се вижда от **Таблица 4.2**, общият размер на средствата, осигурени за реализация на ОПР на община Иваново за периода 2014 - до средата на 2021 г. е **51 381,2 хил. лв., при планирани през 2014 г. 97 872 хил. лв. Относителният дял на изпълнението е 52,5 % от планирания ресурс**, определен в индикативната финансова таблица на ОПР 2014 -2020, което е един много добър резултат за ефикасността на използваните финансови ресурси.

Освен забавеното стартиране на националните ОП и ПРСР в началото на програмния период 2014 – 2020 г., като други фактори за сравнително по ниските нива на финансиране от фондовете може да се предположи насочването на финансиране от ПРСР към райони с общини с по-висок дял безработни и към общини в Северозападния район за планиране. Възможен фактор е била и липсата на национално финансирана Инвестиционна програма през периода, която да адресира нуждите на тези райони. Считаме, с отчитане на тези фактори, че е постигната много добра ефикасност на финансовото осигуряване на местното развитие в община Иваново през 2014-2020 г. Като отличителен елемент на ОПР може да се оцени привличането на значителен финансов ресурс от държавния бюджет за изпълнението на плана, както и съществения ресурс, привлечен от оперативните програми на ЕС и бизнес съ-финансиране на проектите в агросектора в размер на общо 9,9 % от обема на изпълнение.

Относителният дял на всеки от финансовите инструменти за изпълнение на дейностите общо за ОПР се вижда от **Фигура 4.2**. Сравнението между планираното и действително финансиране (хиляди лв.) на дейностите по трите приоритетите в ОПР 2014-2020 г. е показано на **Фигура 4.3** по-долу със съответните коментари в текста.

Фиг.4.2. Разпределение на разходите за използваните финансови инструменти за изпълнение на дейностите общо за ОПР Иваново, 2014-2020 г.

Фигура 4.3. Сравнение между планираните и изразходваните финансови ресурси за изпълнение на дейностите за приоритетите на ОПР Иваново 2014 – 2020

За дейностите по **Приоритет 1 – „Подобряване на базисната инфраструктура и качеството на живот на населението”** е бил планиран най – голям финансов ресурс (55 354 хил. лв.) което е напълно логично и съответно изпълнението е най-голямо по обем (29 809,4 хил. лв.). Налице е **53,85 % изпълнение** спрямо планирания предварително ресурс

от субсидии от централния бюджет, което, като се имат предвид затрудненията при осигуряване на достатъчно и навременни бюджетни средства е едно високо постижение.

Втори по размера на планираните средства е **Приоритет 2 „Подобряване на средата за бизнес и алтернативни дейности за заетост и добавена стойност” – 39 193 хил. лв. и изпълнение от 11 476,5 хил. лв., т.е. относителният дял на изпълнението е нисък - 29,3 %**. Въпреки отличните резултати за финансираните от ДФ „Земеделие“ проекти на МСП и земеделски производители в Общината, резултатите общо за приоритета са сравнително ниски. Причината вероятно е в липсата на предприемаческа активност за реализация на някои специфични и с голям обем на инвестициите проекти като: Индустриална зона; Яхтено пристанище; Рибна борса; и др. Приоритетът е изключително важен за общината, защото е пряко свързан с местното икономическо развитие. Поради това, местните икономически субекти – бизнесмени, предприемачи и др. би трябвало да бъдат подкрепени методически в по-голяма степен за разработването и изпълнението на подходящи бизнес-проекти.

Третият приоритет „Повишаване на капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата“ е планиран с относително по-малък обем на финансов ресурс (3 225 хил. лв.), но изпълнението е много добро, като са изразходвани 10 095,3 хил. лв., т.е. около три пъти повече. Това е следствие от измененията в държавната политика за подкрепа за развитието на социалния капитал, поради което за специфични цели 3.1 и 3.2 са били изразходвани около 97 % от финансовите средства за приоритета.

В заключение на Раздел 4.2 може да се направи изводът, че е постигнато добро съответствие между нивата на ефективност за изпълнението по специфичните цели и приоритети (Таблица 4.1) и оценката за изразходвания за изпълнението финансов ресурс – Таблица 4.2 и Фигура 4.2, т.е. постигната е добра ефикасност на финансовите ресурси за изпълнението на ОПР Иваново 2014 – 2020 г. Конкретни примери за това са сравнително по-малкото от възможното вложени средства за интензивните на капиталов ресурс Приоритет 1 и Приоритет 2, както и положителната картина за вложени повече средства за развитие на социалния капитал по Приоритет 3, където, съгласно Таблица 4.1 е постигната висока ефективност на изпълнение на дейностите.

• **ЕФИКАСНОСТ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ОРГАНИЗАЦИОННИ РЕСУРСИ**

Ефикасността на организационните ресурси при изпълнението на ОПР Иваново 2014-2020 г. се определя преди всичко от процедурите за наблюдение и контрол на планирането и изпълнението на дейностите. Тези процедури имат както вътрешни елементи от страна на общинската администрация, така и взаимодействия с външни независими експерти при провеждането на междинна и последваща оценка на изпълнението на ОПР. Оценката за изпълнение на процедурите като функциониране и степен на ефективност е извършена съгласно Механизма за наблюдение и контрол на реализацията на общински политики, както следва:

1. Органи за наблюдение

- **Общинският съвет**, като **основен орган** за наблюдение в изпълнение на своите правомощия е необходимо да изразява мнението на заинтересованите страни – администрация, организации, юридически лица и граждани при спазване на принципа за

партньорство, публичност и прозрачност. През отчетния период 2014 – 2020 год. вкл., Общинският съвет на Община Иваново е приемал всички внесени от Кмета годишни отчети за изпълнение на плана без предписания и препоръки. Налице е съответствие с принципа за регулярност на приемането на отчетните документи с една забележка: недостатъчен е **корективният ефект** чрез изразени препоръки и допълнения от страна на общинските съветници спрямо изпълнението и отчетите при обсъжданията в Общинския съвет.

- **Обществен съвет за наблюдение и контрол на изпълнението**

В Община Иваново **не е структуриран такъв обществен орган**, но той на практика се заменя с т.нар. оперативна група (виж по-долу), която осигурява успешно взаимодействие на общинската администрация с бизнес сектора и НПО при изпълнението на ОПР. Възможно е също, при разработването на актуализирания документ на плана да се създаде **обществен съвет** и правилата за неговата работа се регламентират в **правилник** за неговата работа.

- **Общинска оперативна група за наблюдение и оценка на ОПР**

Положителен факт в организацията на системата за наблюдение и контрол на изпълнението на ОПР в община Иваново е **наличието на неформална група (екип) за наблюдение и оценка на ОПР** в състав, утвърден от Общинския съвет: (1) секретарят на Община Иваново; (2) експерти от специализирана администрация. Положителен факт за работата на групата е взаимодействието с външни експерти при договориране и изпълнение на процедурите по изготвяне на междинна и последваща оценка на ОПР. Направи впечатление **отличната организация на архива от отчетни документи и справки** за информацията, необходима за последващата оценка..

2. Технология и особености на отчетните документи за изпълнение на ОПР

Съгласно ППЗРР, основните документи като инструмент за наблюдение и контрол на изпълнението на плана са **годишните доклади на Кмета на общината**. Тези доклади имат необходимата системност по отношение на структурата и съдържанието. Все пак, необходимо е да се отбележи, че се акцентува предимно на описанието за изпълнените през отчетния период проекти, без изводи от типа на «научени уроци от изпълнението». Може да се предложи, в отчетите да намират място **повече оценки за наблюдаваните индикатори и за мерките за постигане на съответствие със секторните политики** на територията на общината (например земеделие и друг бизнес), информацията за които се събира трудно и това затруднява по принцип отчитането и оценката на ОПР.

Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ОПР се разработват и внасят регулярно за обсъждане в Общинския съвет преди регламентираната от ЗРР дата – 31. Март на следващата отчетния период година. Докладите имат най-често подобна въвеждаща част, а отчетната информация (в по – голямата си част) е представена с изискваната конкретика и систематизация по приоритети и мерки в съответствие със структурата на ОПР. Това, облекчава както общинските специалисти, така и външните експерти при разработването на оценки за изпълнението на плана за развитие.

Спазва се практиката, след приемането на Годишните доклади за изпълнение на ОПР от Общинския съвет, те да се изпращат в Областния съвет за развитие на Област Русе за обсъждане и използване по предназначение. Кметът на общината участва в работата на областния съвет за развитие и при необходимост коментира специфични моменти от ОПР.

3. Организация за наблюдение и управление на изпълнението на плана

Може да се оцени, че е налице високо качество на организацията за наблюдение и управление на изпълнението на ОПР. Преди всичко, организацията и съдържанието на работа на общинските специалисти при последващата оценка (ПО) на ОПР 2014-2020 год. (изпълнена от консултантския екип) **съответства на предписанията на ЗРР и Правилника на прилагането му. Първо**, последващата оценка се извършва в регламентирания срок – до една година след края на периода на изпълнение на ОПР. **Второ**, извършва се от специалисти от АРРР – Русе с необходимия капацитет. И **трето**, плановото съдържание на ПО отговаря на нормативната база, показано в случая от разработеното специално за Договора с Община Иваново - **Техническо задание за разработка**.

Неотменна и много важна страна на организацията за работа при наблюдение и контрол на изпълнението на ОПР е **приложението на принципа на партньорство и осигуряването на публичност** чрез информиране, консултиране и вземането на съвместни решения. Може да се твърди, че редовното периодично информиране на гражданите, с оглед осигуряването на публичност и обратна връзка за въздействие с техни становища и предложения се **осъществява редовно и своевременно**, чрез публикации на ОПР и резултати от оценки и други подобни документи на Internet страницата на Общината. При изпълнението на последващата оценка това се реализира чрез наблюдавано от нас информиране и консултиране на общинските експерти – контактни лица по договора с широк кръг специалисти от специализираната администрация на Община Иваново.⁷

За ефективното наблюдение и оценка специално за проследяване на изпълнението на ОПР и на Програмата за неговата реализация **препоръчваме да се поддържа база от данни за проектите на общината съобразно етапа на изпълнение** - (1) Реализирани проекти; (2) Проекти, в процес изпълнение; (3) Проекти, търсещи финансиране. По този начин би могло да се актуализира „на ход“ и индикативната финансова таблица за изпълнението на ПИРО 2021 – 2027 г. и да се намали разликата между плановия и действителния бюджет на Плана. В доказателство за подобна теза може да се посочи, че настоящият ОПР 2014-2020 е много по-реалистичен в отношението „планиран бюджет – изпълнение“ спрямо ОПР за периода 2007-2013 г. Съгласно настоящата последващата оценка, това отношение за ОПР 2014-2020 е **1,9 пъти**, докато за предния програмен период е **19,4 пъти**! Ясно е, че бюджетите в ОПР трябва да са по-реалистични и по възможност да се актуализират.

В заключение може да се обобщи, че в Община Иваново (с изключение на някои маловажни пропуски) е **изграден механизъм за осигуряване на прозрачност и възможности за информиране на всички заинтересовани страни в процеса на формирането и прилагането на местните политики**. В процеса на изпълнение на ОПР за периода 2014 – 2016 год. са изпълнени регламентиранияте процедури за управление и наблюдение на политиките за устойчиво и балансирано местно развитие. Използваната система и процедури са съобразени с изискванията на нормативната уредба, а механизмът за осигуряване на публичност - с препоръките в методическите указания на МРРБ.

⁷ / Доказателство на стремежа за осигуряване на информация и публичност е наличието на Раздел III “Предприети действия за осигуряване на ефикасност и ефективност при изпълнение на плана“ – стр. 16 в Отчетен доклад на Кмета за изпълнението на ОПР през 2016 год.

5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ИВАНОВО

Въз основа на представеното в раздели 1 – 4 съдържание на последващата оценка на ОПР Иваново 2014 – 2020 год., могат да се направят следните **основни изводи**:

1. Общата стратегия за развитие на общината е **в съответствие** със стратегиите и политиките на развитие на Област Русе, на Северен централен район и на национално равнище. Постигнати са **устойчиви резултати** по формулираните в ОПР стратегически цели, приоритети, специфични цели и мерки, като финансовите ресурси се използват ефективно, а процедурите за наблюдение осигуряват ефективно управление на равнище „Община“. Съобразно оценените от консултантите окончателни резултати от изпълнението на ОПР – Иваново, може да се направи генералният извод, че **планът за развитие на общината е изпълнен в по-голямата си част успешно**, съобразно привлеченото финансиране предимно от националния бюджет и Европейските фондове, в условията на реалните ограничения на околната социално-икономическа среда и рисковете от Covid - 19.

2. **Налице е добро съответствие** между оценките за нивото на изпълнение на дейностите (проектите), включени в Програмата за реализация на ОПР от една страна, и оценките на индикаторите за резултат и за изпълнението на специфичните цели по Приоритетите на плана, от друга. Идентифицирано е високо ниво в реализиране на приоритетите за развитие на базисната инфраструктура на територията и подобряване качеството на живот на населението в общината. На по-ниско ниво е степента за постигане на една специфична цел за Приоритет 2 „Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавена стойност“, което подсказва необходимостта от методична и организационна подкрепа от администрацията и мотивиране на бизнес-общността за изпълнението. Успешно е развитието на под-сектора от **проекти за повишаване на местната конкурентоспособност** и привличането на инвестиции за развитие на местен (регионален) туризъм, което вероятно позволява да се очаква **създаване на повече работни места от несубсидирана заетост**.

3. Въз основа на анализа за оценката на степента за постигане на целите чрез анализираните в **Таблица 3.10 индикатори за въздействие** може да се даде сравнително висока оценка за макро-изпълнение на **Приоритет 2** «Подобряване на средата за бизнес и развитие на алтернативни дейности за заетост и добавяне на стойност», както и **особено висока оценка за Приоритет 3** «Повишаване на капацитета на човешките ресурси и подкрепа на социалната интеграция и културата». Особено положително се оценява работата на ръководството на Общината за повишаване на административния капацитет и за материалната подкрепа на местното развитие, както и за подкрепа на социалната политика и развитието на читалищата като успешни центрове за развитие на културата.

4. Съобразно анализа на организационната ефикасност на ОПР 2014-2020 г. може да се препоръча, административният капацитет на финансовата дирекция да бъде своевременно (преди старта на изпълнението на мерките в новия план - ПИРО) надграден и развит в посока за формиране на компетенции по финансовия инженеринг и публично-частните партньорства. Така ще може да се актуализира Финансовата рамка на ПИРО 2021-2027 г. след окончателно приемане на новите оперативни програми за 2021-2027 г. и

разпределението на индикативния ресурс в тях по години. Следва също, финансовата таблица по специфични цели и мерки да бъде представена на заинтересованите страни като се акцентира върху разпределението на финансовите ресурси по източници на финансиране, очакваното ниво на включване на местната общност и възможностите за публично-частни партньорства. Препоръчително е, на тази основа, Община Иваново да изготвя детайлна годишна финансова прогноза с конкретни стойности на проектите във всяка мярка. В този случай индикативната финансова рамка ще се превърне в инструмент за финансово управление.

5. За да се осигури добра комуникация, широка публичност и обществен контрол и прозрачност при изпълнението на ПИРО за периода 2021-2027 г. е важно да се уточнят основните цели на информационния процес и основните комуникационни тактики между ръководството на Общината и заинтересованите страни. От изключителна важност за постигането на ефективна комуникация по изпълнението на Плана е да се използват и механизмите за обратна връзка какъвто е сайтът на общината. За да се гарантира ефикасността и качеството на мониторинговия процес и включването на широк кръг партньори е подходящо да се конституира Обществен съвет към Кмета на общината по изпълнението на Плана преди началото на новия планов период. Да се предвиди периодичен преглед на системата за наблюдение на изпълнението на плана, включително и да се предвиди използването на виртуални форми на обсъждания по мерки или проекти или създаването на постоянни онлайн експертни групи към обществения съвет.

6. Съобразно наличната информация от Общината по време на изготвените междинна оценка (2017 г.), актуализиран документ за изпълнението (2018 г.) и особено за последващата оценка на ОПР 2014 – 2020 г. е установено, че вземаните от Кмета и общинската администрация управленски решения съответстват на Методическите указания на МРРБ и на постановките в Общинския план за развитие. Отчетните доклади на Кмета за програмния период са внасяни за разглеждане в Общинския съвет по надлежния ред. По наше мнение може да се **разработи, обсъди и приложи** в общината допълнителна процедура за: **Правила за ефикасно взаимодействие между общинските звена и представители на частния сектор и представители на гражданското общество при изпълнението на ОПР.**

7. От горните изводи може да се обобщи, че изпълнението на Общинския план за развитие на Община Иваново за програмния период 2014 – 2020 год. е успешно **и може да се оцени комплексно като «много добро»**. Считаме, че постиженията и натрупаният и доразвит капацитет по осъществяване и управление на регионалното развитие на нивото на Общината ще могат да се използват при изпълнението на бъдещия План за интегрирано развитие (ПИРО) 2021 – 2027 г., за което, доколкото можем да преценим като експерти, е налице съответната приемственост с оценявания тук ОПР за периода 2014 – 2020 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Последващата оценка на Общински план за развитие (ОПР) на Община Иваново 2014 – 2020 е извършена от експертен колектив на „Асоциация за регионално развитие на Област Русе“ (АРР) от град Русе. Творческото участие на експертите при разработването на Последващата оценка на ОПР е, както следва:

- проф. Николай Найденов – маркетинг и договориране на разработката, изготвяне на всички раздели на Последващата оценка 2021 г. и управление на разработката;
- маг. ик. Милко Балкански – вътрешна оценка и консултиране на връзката и приемствеността между Междинна оценка на ОПР от 2017 г. и Последващата оценка от 2021 г., консултиране за съдържанието и изводите от Раздел 4.2 за оценка на ефикасността на използваните в периода на изпълнение на ОПР финансови и организационни ресурси на Община Иваново.

В резултат от извършената работа и на основание констатациите в представения доклад, експертите от екипа определят **много добра оценка** за изпълнението на Общинския план за развитие 2014 – 2020 на община Иваново, област Русе. Оценката е комплексна и се основава на информацията за изпълнението на Плана за периода 2014 – 2016 и на общата оценка за изменението на социално-икономическата среда в Северен централен район на Република България и в Област Русе.

Изведените в Последващата оценка основни изводи и препоръки могат да се използват при изпълнението на Плана за интегрирано развитие 2021 – 2027 г. на Община Иваново, разработен в периода Март – Септември 2020 г. от експерти на АРР – Русе.

БЛАГОДАРНОСТИ

Екипът, разработил Последваща оценка за изпълнението на ОПР Иваново за периода 2014 – 2020 г. благодари на:

1. Кмета на Община Иваново Г-н Георги Миланов за оказваното доверие и висока оценка на сътрудничеството с АРР – Русе в областта на регионалното развитие.
2. Секретаря на Община Иваново Г-жа Галина Иларионова за организационната и комуникационна помощ при изготвянето на настоящата Последваща оценка.
3. Експерта в отдел „Проекти“ Г-жа Ирина Иванова като контактното лице по набирането на информация и връзка със заинтересованите страни от Общината.
4. Експертите от Община Иваново в областта на „ТСУ“, финанси, екология, енергийна ефективност, туризъм и др., оказали помощ за информацията в разработката.

ЛИТЕРАТУРА (по азбучен ред)

1. Актуализиран документ за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г., Февруари 2018 год. (непубликуван).
2. Закон за административно-териториално устройство на Република България. ДВ, бр. 63, 1995, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 58/18.07.2017 г.
3. Закон за местното самоуправление и местната администрация. ДВ, бр. 77/1991, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 70/07.08.2020 г.
4. Закон за регионално развитие. ДВ, бр. 50/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 21/13.03.2020 г.
5. Междинна оценка за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г., Декември 2017 г., (непубликувана).
6. Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Р България, регионални планове за развитие, областни стратегии за развитие и общински планове за развитие 2014 – 2020 г., МРРБ, Заповед No РД – 02-14-240/22/11/2011.
7. Найденов, Н., Регионална политика и фондове на Европейския съюз, Русенски университет, Изд. „Авангард – Принт“ – Русе, 2020 г.
8. Национална програма за демографско развитие на Р България (2006 – 2020)
9. Национална стратегия за регионалното развитие на Р България (2014 – 2025)
10. Областна стратегия за развитие на област Русе за периода 2014–2022 (непубликувана)
11. Общинска програма за развитие на туризма в Община Иваново. Предоставена извадка през м. Юли 2020 г.
12. Общ устройствен план на Община Иваново. Обяснителна записка, София, 2016 г.
13. Отчети за изпълнението на Общинския план за развитие на Община Иваново 2014 – 2020 г., (непубликувани).
14. Правилник за прилагането на Закона за регионалното развитие. ДВ, бр. 80/2008, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 50/01.07.2016 г.
15. Регионален план за развитие на Северен централен район 2014 – 2020. МРРБ.
16. Стратегия „Европа 2020“ на Европейския съюз.
17. Стратегия за устойчиво развитие на туризма в област Русе 2020 – 2030 г.